

IIN KUNTA

TALOUSARVIO 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026-2027

Kunnanhallitus 2.12.2024 § 300
Kunnanvaltuusto 9.12.2024 § 104

SISÄLLYSLUETTELO

1. YLEINEN OSA.....	8
1.1. Iin kunnan organisaatio	8
2. IIN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KEHITYSNÄKYMÄT	11
2.1. Väkiluvun kehitys.....	11
2.2. Yritystoiminnan edellytysten kehittäminen ja työllisyyden edistäminen	13
2.2.1 Yritystoiminnan edellytysten kehittäminen.....	13
2.2.2 Työllisyyden edistäminen	14
3. TALOUDELLINEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT	17
3.1. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitysnäkymät.....	17
3.2. Kuntatalous	19
3.3. Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen.....	20
3.4. Iin kunnan talous	21
3.5. Iin kunnan kuntastrategia vuoteen 2025	22
3.6. Meidän Li Hyvinvointi -malli	25
3.7. Omistajapolitiikka ja ohjaus	26
4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS	27
4.1. Talousarvion rakenne ja sitovuus	27
4.2. Talousarvion osat	27
4.2.1 Käyttötalousosa	27
4.2.2 Liikelaitokset	29
4.2.3 Investointiosa.....	30
4.2.4 Tuloslaskelmaosa	31
4.2.5 Rahoitusosa.....	36
4.3. <i>Sitovuus valtuustoon nähden</i>	37
4.3.1 Sitovuustasot	37
4.3.2 Tilivelvollisuus.....	38
4.4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	38
5. TALOUSARVIO	40
5.1. Kuntastrategia, tavoitteet.....	40
5.2. Henkilöstösuunnitelma	41
5.3. Hallinto- ja talouspalvelut.....	44
5.4. Elinvoima- ja yrityspalvelut	46
5.4.1. Elinvoimapalvelut	47
5.4.2. Maankäytön suunnittelu	47
5.5. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut	48
5.5.1. Varhaiskasvatus	51
5.5.2. Opetuspalvelut.....	53
5.6. Hyvinvointipalvelut.....	54

5.7. Yhdyskuntapalvelut	57
5.7.1. Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut.....	60
5.7.2. Ateria- ja puhtauspalvelut.....	61
5.7.3. Infra- ja ympäristöpalvelut	63
5.7.4. Virainomaispalvelut.....	64
5.8. Iin Vesiliikelaitos	65
6. TULOSLASKELMAOSA	70
7. INVESTOINTIOSA.....	72
8. RAHOITUSOSA.....	74
9. HANKKEET JA PROJEKTIT	75
10. IIN KUNNAN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTAKEINOT	76
11. IIN KUNNAN KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	77
11.1 Vastuu omistajapolitiikan toteuttamisesta	77
11.2 Iin kunnan konserniin kuuluvat yhteisöt	77
11.3 Konsernin omistajaohjaus, sisäinen valvonta ja riskien hallinta	77
11.3.1. Iin Vuokratalot Oy	78
11.3.2. Iilaakso Oy	80
11.3.3. Iin Micropolis Oy	81
11.3.4. Iin Energia Oy	87

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Kunnanjohtajan katsaus – Talous haastaa, mutta katsomme positiivisessa hengessä tulevaan

Kuluva vuosi 2024 näyttää olevan kuntakentässä erittäin vaikea. Alkuvuoden kehityksen perusteella tehdyt arviot näyttävät pahimmillaan siltä, että jopa kolmeneljäsosaa kunnista tulee tekemään vuoden 2024 osalta alijäämäisen tilinpäätöksen. Osa kunnista saattaa mennä miinukselle jopa vuosikatteen osalta. Suurin osa ennakoimattoman suurista haasteista johtuu Suomen julkisen sektorin suurimmasta uudistuksesta eli soteuudistuksesta, joka muokkasi kuntakenttää erittäin suuresti sote-toimintojen siirryttyä hyvinvointialueille vastuineen ja rahoineen. Ensimmäinen toimintavuosi ison uudistuksen osalta ei ole mennyt ihan ongelmitta ei toiminnallisesti eikä varsinkaan taloudellisesti. Toiminnallisesti kuntiin näkyy sekä raju keskittäminen että toisaalta uuden ison kokonaisuuden toimintojen osittainen järjestäytymättömyys sekä hyvinvointialueiden ja kuntien välillä olevien vastuunjakojen ja roolien hakeminen. Valitettavasti Pohteen ratkaisut ovat osaltamme olleet erittäin rajuja ja johtaneet jopa epäinhimillisiin tilanteisiin erityisesti kunnan pohjoisosan hoivapaikkojen ja muutoinkin palveluiden saatavuuden osalta.

Hyvinvointialueiden ensimmäistä elinvuotta ja vaikutusta kuntiin tasoittamaan luotiin valtionosuusjärjestelmään erinäisiä siirtolaskelmia ja niihin muutosta tasoittavia leikkureita. Samoin vuokra-asetus säädettiin turvaamaan kuntataloutta ja joustavoittamaan kuntien käsiin jäävien sotekiinteistöjen ja niiden käytön kehittämistä. On valitettavaa, että ns. Paras-lain mukaisten kuntayhtymien todella räikeästi epätasa-arvoista tilannetta ei haluttu korjata. Tätä kautta lin kunta menetti yli 1 M€:n vuokratulot vuoden 2023 ajalta ja vaikka jonkinlainen neuvottelutulos saatiin jatkovuosille 2024-25 aikaiseksi, emme edelleenkään saa asetuksen mukaista vuokraa. Lin kunta kärsi myös sotesiirtolaskelmissa. Osin tämäkin johtuu kuntayhtymärakenteesta ja erityisesti kulujen karkaamisesta Oulunkaaren viimeisen kahden-kolmen vuoden osalta. Näiden pohjalta muodostettiin siirtolaskelmat, jolla valtionosuudet jaettiin hyvinvointialueiden ja kuntien kesken. Näyttää myös siltä, että moni yhdyspinnassa tai ns. ei-kenenkään maalla oleva palvelu on jäänyt ja on jäämässä kuntien kontolle.

Valtio näyttää tulevan kuntien kukkarolle myös alv-muutosten, indeksileikkausten ja työllisyysuudistuksenkin kautta. Senkin toki piti olla kustannusneutraali. Monia kuntien rahoitukseen negatiivisesti vaikuttavia muutoksia on luvattu kompensoitavan kuntien tehtävien karsimisella ja erilaisilla asetusten huojennuksilla. Niitä odotellessa ei varmaankaan kannata hengitystä pidellä.

Kuntien tiukkaan taloustilanteeseen vaikuttaa luonnollisesti yleinen taloustilanne, kova kustannuskehitys sekä toisaalta työttömyyden ja yritysten tilanteesta johtuva ennakoituakin huonompi verokehitys sekä valtion päätökset mm. valtionosuusleikkausten ja sotesiirtolaskelmien osalta. Toisaalta osin vähän keinotekoisena hyvältä näyttänyt vuosi 2023 sekä yleinen kustannus- ja palkkakehitys on johtanut tilanteeseen, jossa osan kuntien menokehitys on jossain määrin karannut käsistä ja jopa 10 %:n kasvuja menokehityksessä on havaittu. Kuten kaikki ymmärtävät, tämä ei ole terveellä pohjalla missään tilanteessa.

Lin kunnan osalta on tehty jo pidemmällä aikavälillä useampia talouden tasapainottamisohjelmia. Pelkät ohjelma toki eivät taloutta tasapainota, mutta ne ovat johtaneet myös konkreettisiin, vaikuttaviin toimenpiteisiin. Viimeisimmät toimenpiteet on tehty uuden strategian toteuttamiseksi ja jatkeksi tehty iso hallinnon uudistus. Sen tavoitteena oli sekä sujuvoittaa että selkeyttää johtamis- ja päätöksentekojärjestelmää ja – kulttuuria, kehittää johtamis- ja esimiestyötä, parantaa talousymmärrystä kaikkien toimijoiden osalta sekä vähentää byrokratiaa ja parantaa saavutettavuutta. Eri toimenpiteillä saatiin vuoden 2022 osalta 1,8 M€ alijäämäiseksi tehty budjetti käännettyä yli 0,3 M€ ylijäämäiseksi. Käännös oli olennainen ja ratkaisevan tärkeä taseen ylijäämien säilyttämiseksi ja kasvattamiseksi sekä käyttötalouden suunnan kääntämiseksi. Samalla linjalla vuosi 2023 saatiin noin 0,7 M€ ylijäämäiseksi. Näillä liikuilla varauduimme osaltaan jo ennakkoon kuntasektorille erittäin vaikeiksi vuosiksi ennustettuihin vuosiin 2024 ja 2025 sekä niiden mahdollisesti aiheuttamien

kuoppien ennakkopaikkaamiseen. Hallinnonuudistuksen jatko-osana olemme pilotoineet selkeää yhden toimialajohtajan mallia myös opetus- ja varhaiskasvatuksen osalta. Kokemus on ollut hyvä ja sen jatko tulee päätettäväksi vielä ennen vuoden vaihdetta.

Talousarviovuotta 2025 suunniteltaessa lin osalta on erityisen tärkeä ottaa huomioon myös tulevat uusiutuvan energian hankkeet, tässä vaiheessa erityisesti tuulimyllyt, joiden ansiosta tuleva tulovirta realisoituu täysmittaisesti noiden vaikeiden vuosien loppupuolella. Uusiutuvan energian tuotanto voi myös avata muita isojakin mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Näitä aktiivisesti haemme ja työstimme. Kyseiset elinvoimainvestoinnit vaativat panostamista ennen tulovirtoja. Nämä on uskallettava tehdä. Toisaalta uskallamme ja voimme edelleen vastuullisesti tehdä lievästi alijäämäisen talousarvion vuodelle 2025 isoksi osaksi juuri näiden hankkeiden takia.

lin osalta ongelma ei viime aikoina ole ollut niinkään kulujen hillinnässä, jossa olemme jämerän ja vastuullisen toiminnan johdosta pärjänneet kuntakentän keskiarvoja huomattavasti paremmin. Toimintakulut ovat kasvaneet kokonaisuutena vain 2 % ja henkilöstökulut ovat jopa pienentyneet 3% edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna, mitä voitaneen pitää varsin kohtuullisena. Ongelmamme liittyvät kuluvana vuonna vahvasti, kuten kuntakentässä kaikkien, tulopuolen kehitykseen. Toimintatuotot, joihin kaikkien vahvimmin vaikuttavat lainsäädännöstä johtuvat asiakasmaksujen pienenemiset erityisesti varhaiskasvatuksen osalta. Avustusten ja hankerahoitusten reiluun pienentymiseen vaikuttavat isot leikkaukset valtion taholta. Taloushaasteita tuo myös yleinen talous- ja korkokehitys. Tämän osalta onneksi on jo hiukan positiivisempiakin merkkejä ilmassa, mutta kehitys on edelleenkin hidastaa ja estää sekä yksilöiden että yritysten investointikykyä ja -rohkeutta. Halua investointeihin kyllä löytyy molemmissa ryhmissä. Myös työllisyyskehitys ja yritysten tilanne odottaa edelleen paranemistaan. Vaikka alkuvuosi näytti todella synkeältä, on se kuitenkin paranemaan päin. Arvioimme kuitenkin, että alijäämä tulee olemaan kuluvan osalta reilun miljoonan, puolentoista luokkaa riippuen vahvasti loppuvuoden verokertymästä. Yllätyksiä ei toivottavasti enää tule valtion puolelta. Jos ja kun lopputilanne muodostuu kerrotun kaltaiseksi, voidaan sitä pitää yleinen taloustilanne, toimintaympäristön ja maailman tilanteen kehitys sekä kuntakentän ennusteet huomioiden siedettävänä. Tulopuolen kehitys kuluvan ja osin vielä talousarviovuodenkin osalta on syytä arvioida hyvinkin varovasti, kuten olemme talousarviossa tehneet. Toimintatuotot ja hankerahoitus ovat sidonnaisia maan hallituksen päätöksiin ja ne on otettava sellaisena, kun ne on annettu. Sama koskee valtionosuuksia. Verotulojen osalta on tärkeä, että jatkossakin teemme kaikki mahdolliset toimet veropohjan vahvistamiseen. Samoin kiinteistöverojojen osalta on olennaisen tärkeä vaikuttaa siihen, etteivät ne vaan pääsen voimalaitosverojojen osalta lipsahtamaan tasausjärjestelmän piiriin. Voimalaitosverojojen osalta olemme myös pystyneet korjaamaan ns. kuntaliiton virallista ennustetta ylöspäin, kun tiedämme ennen vuoden vaihdetta valmistuvat ja liitettävät tuulivoimalaitokset, jotka tulevat tuottamaan tuloja jo vuonne 2025. Samoin ennustetta on korjattu taloussuunnitelmavuosien osalta.

Talousarviota on valmisteltu erittäin tiukan talouskurin hengessä, jotta valtion toimenpiteiden ja verokertymien heikkouden takia väistämätön alijäämä saadaan jäämään mahdollisimman alhaiseksi. Veroprosentit uskallettiin jättää ennalleen, kun meidän osalta talouden käänne tulee tapahtumaan vuoden 2026-2027 osalta vähintäänkin kiinteistöverotulojen noustessa sitä mukaan, kun rakenteella olevia tuulimyllyjä liitetään verkkoon. Veroprosentit halutaan pitää myös seudullisesti kilpailukykyisenä, jota se osaltaan tukee sekä veto- että pitovoimaa. Kunnallisvero tulee nyt kuulumaan Oulun seudun toiseksi matalimpaan ryhmään.

Olennaisen tärkeää on edelleen kaikkien talousymmärrys, talousjohtaminen ja tarkka taloudenpito. Myös raportointia, seurantaa ja talousviestintää on kehitetty ja kehitetään parhailaan. Myös koko vastuullinen henkilöstömme on tehnyt ja tekee esimerkillisesti isompia ja pienempiä ratkaisuja, jolla rajalliset resurssit saadaan suunnattua oikein. Kuitenkin meiltä täytyy löytyä uskallusta luottaa tuleviin tuloihin, satsata tässä vaiheessa elinvoimainvestointeihin sekä elinvoimaa tuoviin tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Pelkästään säästämällä mikään kunta ei ole noussut suosta mutta moni on kiihdyttänyt negatiivista kierrettään. lin osalta on ilahduttavaa, että kuluvan vuoden aikana on pe-

rustettu ennätysmäärä yrityksiä. Lisäksi niiden liikevaihto on kokonaisuutena kasvanut jopa neljänneksen. Myös isoja hankekehityksiä on meneillään. Lisäksi jonkinasteista liikehdintää on myös kiinteistökaupassa, joka on itseasiassa varsin vilkasta alueellamme. Sen osalta on tärkeää myös Hypon luottoluokitus, joka on parantunut ja poikkeaa osaltamme positiiviseen suuntaan kuntakentässä. Ilahduttava on myös ihan vastikään saatu tieto siitä, että kunnan nettomuutto on kääntynyt positiiviseksi.

Kuluvaa vuotta on leimannut hieno ja aktiivisesti vastaanotettu 650-vuotisjuhlamme erinaisine tapahtumineen, tekoineen ja hankkeineen. Myös näkyvyytemme on ollut varsin positiivista ja isoa. Hienoa julkisuutta on saatu viime aikoina mm. erinomaisesti onnistuneen rannan suunnittelukilpailun ja juuri valmistuneen Vihkosaaren uimastadionin osalta. Vihkosaaren kokonaisuutta jatkokehitetään vielä ensi kevään ja kesän aikana. Koko Illinsaarenkin osalta tapahtuu mm. reitistöjen siltojen kunnostuksen osalta. Isot investoinnit Valtarin monitoimitalon ja kirjaston osalta tulevat ratkaistavaksi ja jo aloitettavaksi. Investoinnit ja ratkaisut niiden toteuttamiseksi ovat isoja ja haasteellisiakin, mutta ne tukevat tulevaisuutta ja kunnan kasvatus, sivistys ja kulttuurityötä. Sillä puolella toiminnallisesti tapahtuu paljon esimerkiksi varhaiskasvatuspuolella, jossa esiopetuksessa siirrymme palveluohjausta kehittämällä ”jokaiselle koulukaveri jo esiopetusvuonna”-malliin. Olemme päässeet myös hienosti mukaan valtion kaupunkiseutujen MAL-rahoitukseen. Sen avulla juna-asemahanke lähtee realisoitumaan ja ikuisuuskysymystä, ohitustietä, aletaan suunnittelemaan. Kunnan yksi, nykyisessä tilanteessa korostuva rooli on hyvinvointityö. Sillä saralla olemme kunnostautuneet erityisesti liikunnan ja osallisuuden osalta. Hyvinvointityön yksi osa on itsestä ja toisista välittäminen – pidetäänhän siis tästä teemasta huolta jatkossakin.

lissä 23.11.2024

Marjukka Manninen

kunnanjohtaja

1. YLEINEN OSA

1.1. lin kunnan organisaatio

lin kunnan päätöksenteko-organisaatio muodostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta, lautakunnista ja johtokunnasta sekä kunnan johtajistosta. Kunnanhallituksella on henkilöstöjaosto ja maapoliittinen jaosto. lin kunnan lautakuntia ovat keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta, hyvinvointilautakunta, yhdyskuntalautakunta ja rakennuslautakunta sekä lin vesiliikelaitoksen johtokunta.

Kunnan palveluorganisaatioita ovat hallinto- ja talouspalvelut, elinvoima- ja yrityspalvelut, opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut, hyvinvointipalvelut, yhdyskuntapalvelut ja lin vesiliikelaitos. lin vesiliikelaitos tuottaa vesihuoltolain mukaiset talousvesi- ja jätevesihuollon palvelut toiminta-alueillaan.

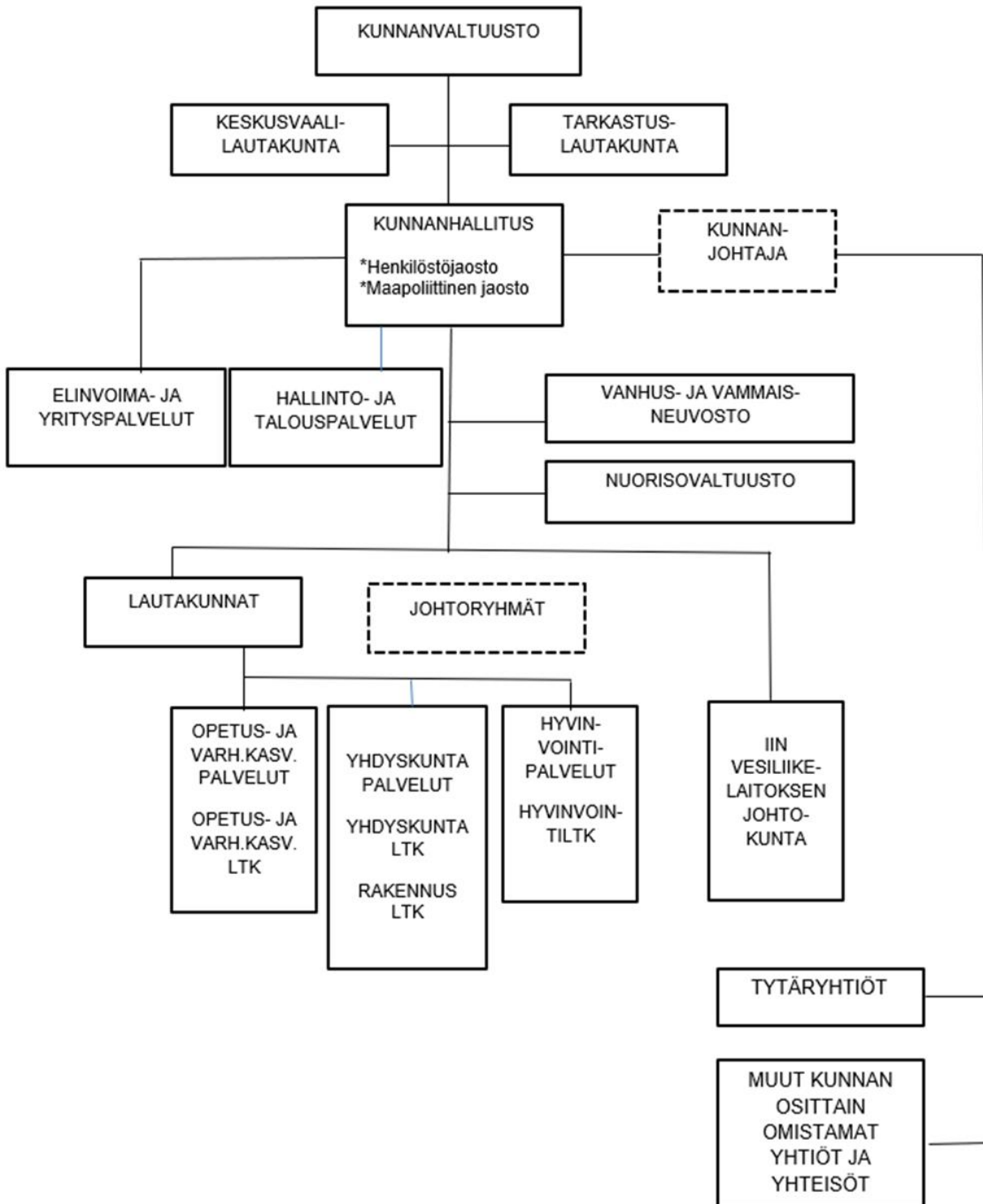
Osana sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtymistä hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen Oulunkaaren kuntayhtymäpalveluiden aiemmin tuottamat talous, palkka- ja tietopalvelut tuottaa talous- ja palkka- palveluiden osalta Monetra Oulu Oy ja tietohallinnon palvelut LapIT. lin kunnan palkkaama elinvoimajohtaja hoitaa elinvoima- ja yrityspalveluita yhdessä Micropolis Oy:n ja lilaakso Oy:n kanssa. Ympäristöpalvelut järjestää Pudasjärven kaupunki ja maaseutuviranomaispalvelut sekä joukko- liikenteen Oulun kaupunki.

Työllisyys- ja elinkeino palvelut eli TE-palvelut siirtyvät valtiolta kunnille 1.1.2025 alkaen, jolloin työllisyyden hoito hoidetaan yhteistyössä Oulun työllisyysalueen kanssa, jossa Oulun kaupunki toimii isäntäkuntana ja osa palveluista tuotetaan lin kunnan omana toimintana.

IIN KUNNAN ORGANISAAATIO- JA TOIMINTAMALLIKAAVIO

Johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistus v. 2023 alusta

II-KONSERNI

lin kunta

Tytäryhtiöt

Osakkuusyhtiöt

Energialiiketoiminta

omistusosuus

lin Energia Oy 100 %

Asunto-osakeyhtiöt

omistusosuus

lin Vuokratalot Oy 100 %

omistusosuus

Kiinteistö Oy Vatumgin Pooki
26,32 %

Kiinteistöyhtiöt

lilaakso Oy 100 %

Kiinteistö Oy Kuivaniemen
Sotaveteraani 57,14 %lin Micropolis Oy 46,15
%

Muut yhtiöt

Kuiva-Turve Oy 50 %

Oulunkaaren työterveys Oy
21,78 %

Säätiöt

lin palvelusäätiö 80 %

Kuntayhtymät

Oulun seudun koulutuskunta-
yhtymä 3,91 %Pohjois-Pohjanmaan
liitto 1,99

2. IIN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KEHITYSNÄKYMÄT

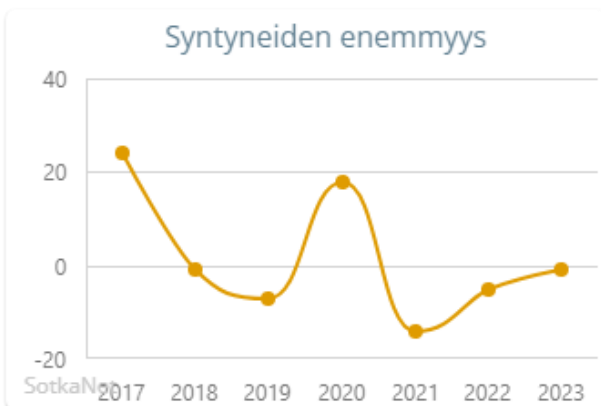
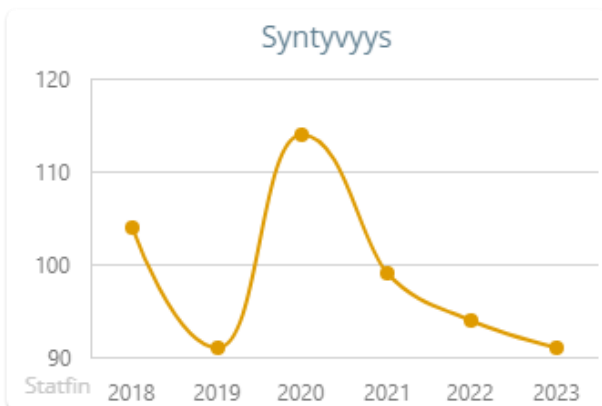
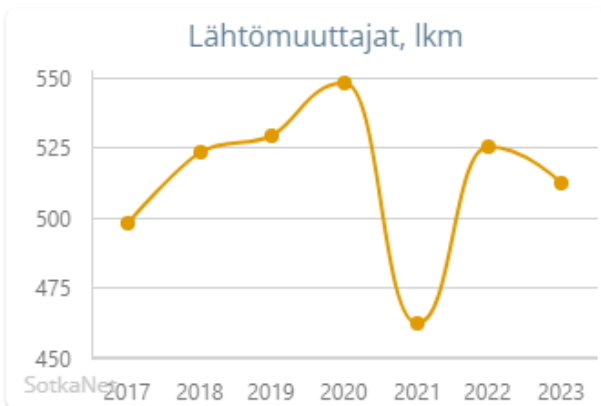
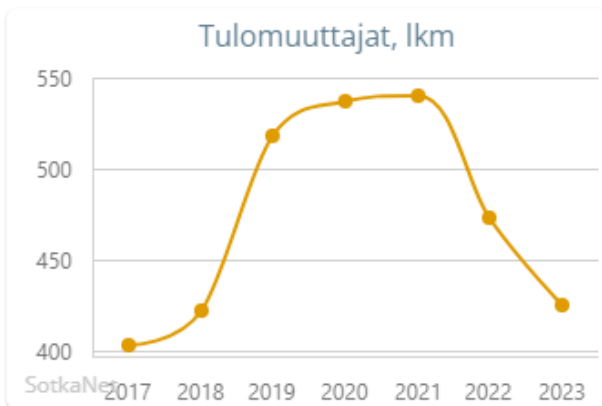
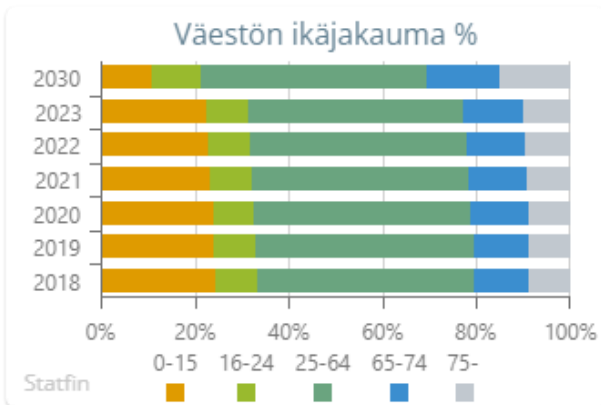
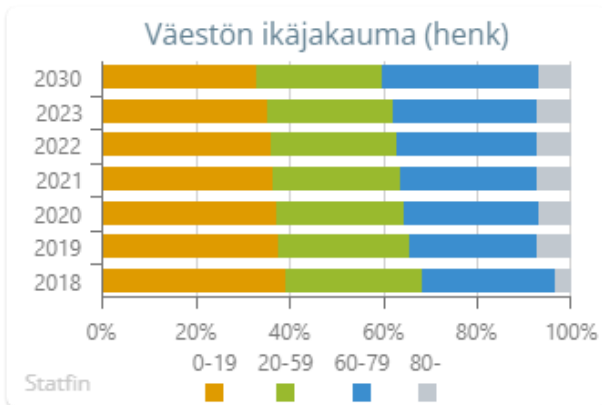
2.1. Väkiluvun kehitys

Väestöliiton mukaan Suomen väestörakenne on suuressa murroksessa. Väestö ikääntyy nopeasti, ja työikäisten määrä vähenee. Syntyvyyden vajoaminen kiihdyttää muutosta entisestään ja alueiden väliset erot kärjistyvät. Myös ulkomailla syntyneiden osuus väestöstä kasvaa, ja tulevaisuudessa yhteiskuntamme on kulttuurisesti ja etnisesti aiempaa monimuotoisempi. Maahanmuutto parantaa Suomen taloudellista huoltosuhdetta – mutta vain, jos maahan muuttaneiden enemmistö työllistyy. Muutoksiin on välttämätöntä varautua, jotta yhteiskuntamme sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys voidaan säilyttää. Väestölliset kysymykset koskevat kaikkia politiikan lohkoja ja hallinnonaloja. Ne jäävät kuitenkin usein vaille huomiota, koska ne eivät kuulu minkään tietyn tahon vastuulle.

Iin ikärakenne poikkeaa koko Suomen ikärakenteesta siinä, että Iin kunnassa on alle 14-vuotiaiden määrä 21,4 % väestöstä kun koko Suomen väestöstä sama ikäluokka on 15,4, %. Yli 65-vuotiaiden määrä on suunnilleen valtakunnan tasoa kun Iissä on osuus 22,1 % ja koko maassa 23,1 %. Iin kunnan syntyvyyden enemmisyys on kääntynyt vuonna 2022 negatiiviseksi viiden henkilön verran. Kunnan strategian tavoitteena on kasvava väestö, joten väestön kasvuun resurssoidaan talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella.

Iin kunnan väestötilastoja:

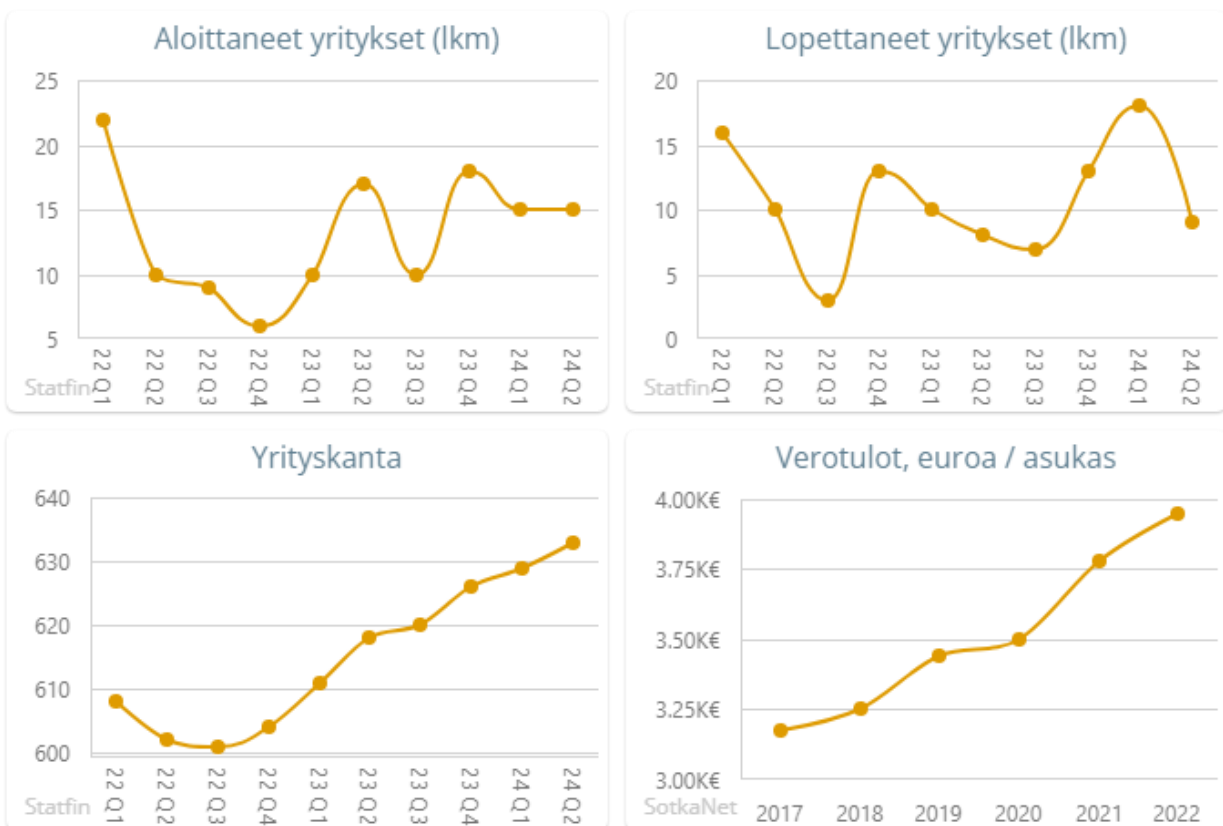
vuosi/ikäkertymä	yhteensä	0-4 v	5-14 v	15-29 v	30-49 v	50-64 v	65-74 v	75-
31.12.2016	9 634	704	1 557	1 430	2 151	1 954	992	846
31.12.2017	9 797	701	1 587	1 445	2 187	1 972	1042	863
31.12.2018	9 862	644	1 614	1 435	2 184	1 975	1132	878
31.12.2019	9 844	609	1 617	1 440	2 194	1 942	1164	878
31.12.2020	9 848	618	1601	1401	2205	1925	1197	901
31.12.2021	9 912	587	1573	1494	2216	1895	1215	932
31.12.2022	9 853	563	1546	1470	2225	1869	1211	969
31.12.2023	9 770	550	1483	1460	2224	1828	1219	1002

2.2. Yritystoiminnan edellytysten kehittäminen ja työllisyyden edistäminen

2.2.1 Yritystoiminnan edellytysten kehittäminen

Yritystoiminnan edellytysten kehittäminen on keskeinen osa kunnan elinvoimaa ja kestäväää talouskasvua. Vuoden 2025 talousarviossa painopisteenä on yritysten toimintaympäristön parantaminen panostamalla erityisesti infrastruktuurin kehittämiseen, toimintaympäristöä tukevaan maankäyttöön sekä yritysneuvolapalvelujen saatavuuden parantamiseen. Yritystoiminnan edellytyksiä parannetaan tarjoamalla tehokkaita yrityspalveluita, jotka sisältävät neuvonnan ja tuen yrityksen toimintaympäristön muutoksissa, yrityksen perustamisessa, kasvussa, kehittämisessä, sijoittumisessa sekä sukupolven- ja omistajanvaihdostilanteissa. Kehittämishankkeilla tuetaan eri toimialojen kehittämistyötä ja innovaatioiden syntymistä. Tarkemmin yritystoiminnan edellytysten kehittämisestä, toimenpiteistä ja mittareista on kerrottu tämän talousarviokirjan elinvoiman ja lin Micropolis Oy:n talousarvio-osioiden yhteydessä.

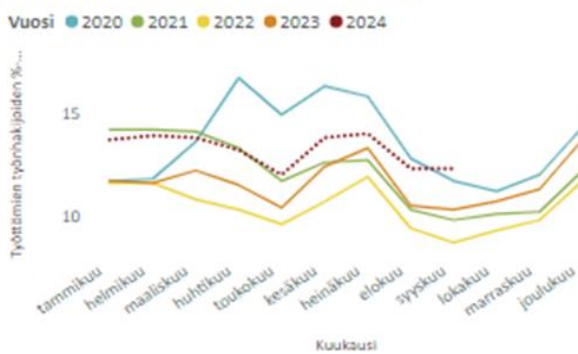

2.2.2 Työllisyyden edistäminen

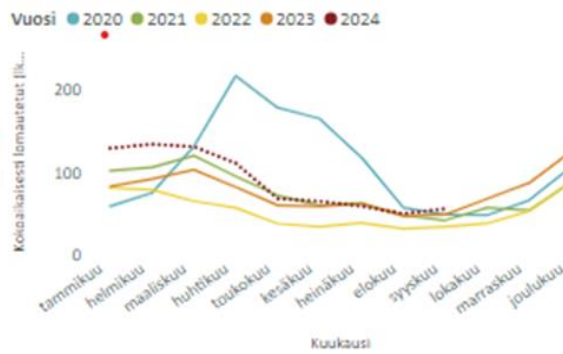
Työllisyys

lin työttömyysaste on pysytellyt muita Oulun kehyskuntia korkeammalla tasolla. Edellisvuosien positiivinen työllisyyskehitys pysähtyi vuonna 2023 ja on heikentynyt edelleen vuoden 2024 aikana. Keskimääräinen työttömyysaste (työttömien osuus työvoimasta) lissä vuonna 2020 oli 13,5 %, vuonna 2021 12,1 %, vuonna 2022 10,5 %, vuonna 2023 11,6 % ja ajalla 1.1.-30.9.2024 13,2 %.

Työttömien työnhakijoiden %-osuus

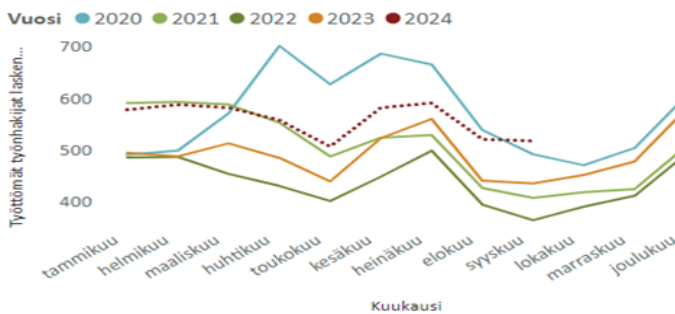

Kokoaikaisesti lomautetut (lkm.)

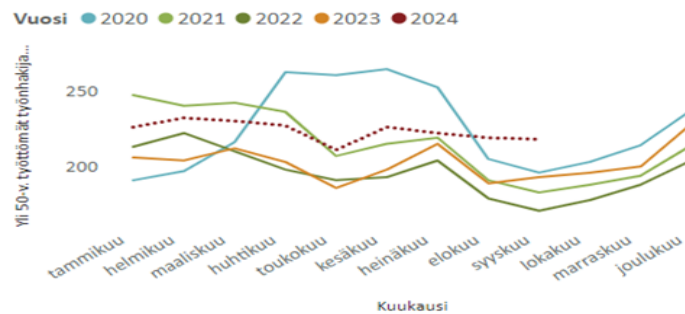

Syyskuun lopussa 2024 työttömyysaste oli 12,3 % ja iiläisiä työttömiä työnhakijoita oli 517, mikä oli 82 henkilöä enemmän kuin syyskuussa 2023 (+15,9%). Työnhakijoista kokoaikaisesti lomautettujen määrä oli poikkeuksellisen suuri joulukuusta 2023 huhtikuulle 2024 asti. Etenkin rakennusalan heikentynyt työtilanne näkyi lomautusten määrässä. Työnhakijoista kokoaikaisesti lomautettuja oli syyskuussa 2024 56, edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna lisäystä 11,9 %. Työttömyysaste syyskuussa 2024 oli 12,3 %, mikä on 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin syyskuussa 2023. Työttömyys lisääntyi vuoden takaisesta tilanteesta kaikissa ryhmissä. (Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus)

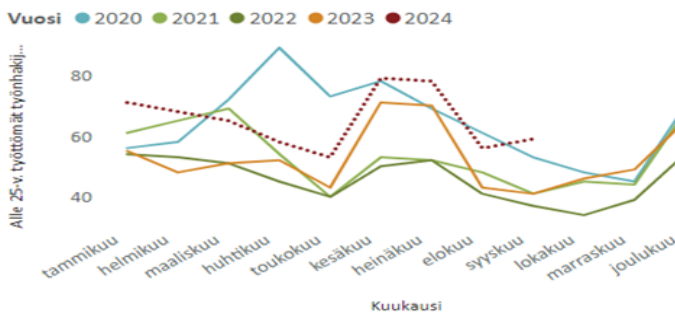
Työttömät työnhakijat laskentapäivänä (lkm.)

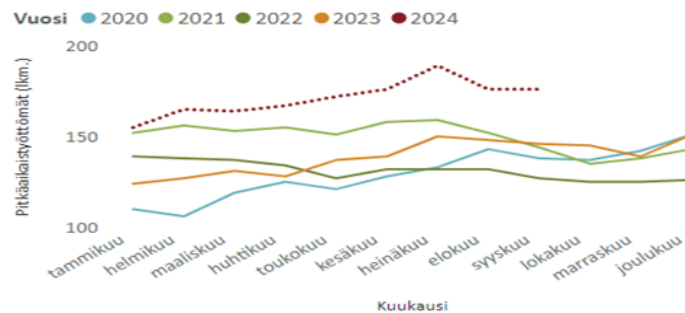
Yli 50-v. työttömät työnhakijat (lkm.)

Alle 25-v. työttömät työnhakijat (lkm.)

Pitkäaikaistyöttömät (lkm.)

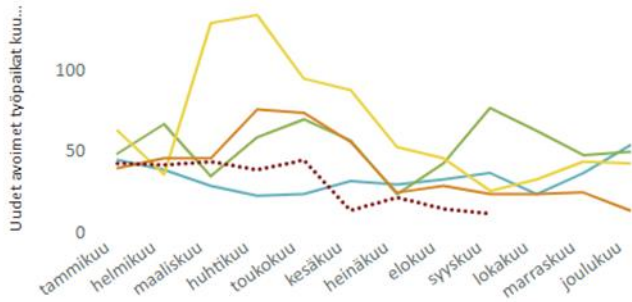
Työllisyyden negatiivinen kehitys edelliseen vuoteen verrattuna näkyy myös kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen maksujen nousuna. Työmarkkinatuen kuntaosuus vuonna 2023 oli 477 133 euroa, mikä oli noin 49 940 euroa enemmän kuin vuonna 2022. Tammi-syyskuun ajalta maksettujen

työmarkkinatukikustannusten perusteella arvio kunnan työmarkkinatuen maksuosuudesta vuonna 2024 tulisi olemaan noin 522 645 euroa.

Työllisyystilanteen heikentyminen on näkynyt myös avoimena olevien työpaikkojen määrän vähenemisenä. Avoina olevien työpaikkojen määrä on merkittävästi laskenut vuosien 2023-2024 aikana. Syyskuussa 2024 avoimia työpaikkoja oli vain 18.

Uuden avoimet työpaikat kuukauden aikana (lkm.)

Vuosi ● 2020 ● 2021 ● 2022 ● 2023 ● 2024

Työllisyyden edistäminen - TE-uudistus siirtää palvelut kuntaan

Maaliskuussa 2021 käynnistynyt työllisyyden kuntakokeilu päättyy vuoden 2024 lopussa ja julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtiolta kunnille 1.1.2025. Uuden järjestämislain myötä palvelut järjestetään työllisyysalueilla, joilla työikäisten määrän on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Oulun seudun työllisyysalueeseen kuuluvat Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Pudasjärvi, Tyrnävä, Utajärvi ja Vaala, jossa Oulu toimii vastuukuntana koordinoiden työllisyysalueen toimintaa.

Työllisyyspalveluiden toiminta uudistuu merkittävästi päävastuun työllisyyden hoidosta siirtyessä kunnille. Uudistuksen tavoitteena on luoda palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työnhakijoiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopalvelujen tuottavuutta, saatavuutta, vaikuttavuutta ja monipuolisuutta. Käytännön palvelut kuntalaisille järjestetään pääasiassa kunnan toimesta yhteisen toimintamallin mukaisesti. Palvelujen asiakaslähtöisyys paranee, kun ne tuotetaan lähipalveluina. Oulu vastuukuntana järjestää erityisasiantuntijuutta vaativat keskitetyt- ja tukipalvelut koko työllisyysalueelle. Uudistuksen tavoitteena on myös hyödyntää kuntaekosysteemiä – elinkeino-, työvoima- ja koulutustoimi – työllisyyden hoidossa.

Uudistuksen myötä työllisyydenhoitoon liittyvä rahoitusmalli muuttuu merkittävästi, jolloin työttömyydestä tulee entistä kalliimpaa kunnille. Vuoden 2025 alusta kunnan maksuosuus työttömyysturvasta laajentuu (aikaisemmin osuus työmarkkinatuesta, jatkossa lisäksi osuus ansiosidonnaisen päivärahan perusosasta ja peruspäivärahasta) ja aikaistuu (maksuosuus alkaa jo 100 päivän, ennen 300 pv työttömyysjakson jälkeen). Palveluissa mukanaolo ei myöskään enää poista kunnan maksuvelvoitetta (aikaisemmin palvelussa olo katkaisi työmarkkinatuen kuntaosuuden kertymän). Lisäksi kunnan maksuosuus nousee asteittain työttömän työnhakijan työttömyyden pitkittyessä.

Työllisyyspalveluiden siirtyminen kuntaan tuo kunnalle uuden valtionosuustehtävän. Valtionosuus ei kata kunnalle muutoksesta aiheutuvia kustannuksia, vaan kunnan tulee ohjata lisärahoitusta työllisyyden hoitoon. Tehostamalla työnvälitystä ja työnantajayhteistyötä, kunta voi vaikuttaa kunnan maksuosuuksien määrään.

Toimintaa ohjaa Oulun työllisyysalueelle laadittu yhteistyösopimus ja suunnitelma työvoimapolkujen järjestämisestä. Kuntakohtaiset toimintasuunnitelmat laaditaan edellisiin pohjautuen ja päivitetään vuosittain talousarvioprosessin yhteydessä.

Kunta on sitoutunut työllisyysalueen työllisyyden hoidon tavoitteisiin:

- Tehokas työnvälitys: työnantajat saavat tarvitsemaansa työvoimaa ja työnhakijat etenevät töihin
- Työnhakijoiden osaamisen kehittyminen vastaamaan työmarkkinoiden tarpeisiin
- Työnhakijoiden työkyvyn kehittyminen osaamistaan vastaaviin tehtäviin ja lisätä työnantajien valmiuksia työllistää henkilöitä, joilla on työkyvyn tuen tarpeita.
- Asiakas on tarpeensa mukaisessa palvelussa ja siirtyy tarkoituksenmukaiselle etuudelle, mikäli hänellä ei ole osaamista tai työkykyä työllistyäkseen.

Toiminnalle asetetut yhteiset tavoitteet näkyvät kunnan työllistämispalveluiden työn organisoinnissa, resurssoinnissa, ostopalveluissa sekä kumppaninyhteistyössä.

3. TALOUDELLINEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT

3.1. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitysnäkymät

(Lähde: VM, 23.9.2024 ja Kuntarahoitus 10.9.2024)

Suomen talous näyttäisi selättäneen taantuman. Bruttokansantuote (BKT) supistuu vielä 0,2 prosenttia vuonna 2024, mutta kasvu on käynnistynyt vuoden alkupuoliskolla. Loppuvuotta kohden talouden toipumisen odotetaan vahvistuvan. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku tukevat kulutusta ja investointeja. Vuosina 2025 ja 2026 kasvu nopeutuu ja on 1,7 ja 1,5 prosenttia vuodessa. Julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus hidastavat kotimaisen kysynnän kasvua ja nostavat hintoja ennustejakson alussa, kun taas työllisyystoimet kasvattavat työn tarjontaa läpi ennustejakson.

Rakentaminen on ollut jyrkässä laskussa, mutta lasku näyttäisi nyt pysähtyneen. Korkojen lasku piristää asuntomarkkinoita, varsinkin kun maan sisäinen muuttoliike ja maahanmuutto ovat kasvattaneet asuntojen kysyntää. Asuntorakentamisen toipuminen kestää kuitenkin aikansa ja asuntorakentamisen odotetaan kasvavan vasta ensi vuonna. Muussa rakentamisessa lasku on ollut pienempi ja toipuminen alkaa asuntorakentamista aikaisemmin.

Työttömien määrä kasvoi alkuvuonna laaja-alaisesti, mutta kesällä työttömyyden kasvu näyttäisi pysähtyneen. Vuonna 2024 työttömyysaste nousee kahdeksaan prosenttiin. Ensi vuodesta alkaen työttömyys vähenee, mutta jää 7,2 prosenttiin vuonna 2026. Tämä ylittää edelleen rakenteellisen työttömyyden tason Suomessa.

Pitkittynyt matalasuhdanne rasittaa julkista taloutta jo toista vuotta peräkkäin. Sen lisäksi vuosien 2022–2023 nopea inflaatio ja siitä seuranneet kustannuspaineet heikentävät julkista taloutta vielä lähivuosina. Hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta julkisyhteisöjen alijäämät pienenevät hitaasti.

Julkisyhteisöjen rahoitusaliijäämä oli 2,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Vuoden lopulla voimistunut laskusuhdanne leikkasi verotuloja, samalla kun julkisten alojen nopea palkkojen ja muiden kustannusten nousu kasvatti menoja. Kasvavat korkomenot sekä varautumiseen ja turvallisuuteen liittyvät menot painoivat valtion taloutta. Myös hyvinvointialueiden ensimmäinen toimintavuosi alkoi syvästi alijäämäisenä.

Maailmantalous

Epävarmuus maailmantaloudessa on kasvanut viime kuukausina. Syynä tähän on ennen kaikkea ollut geopoliittisten jännitteiden kiristyminen. Rahoitusmarkkinoiden levottomuus kesällä 2024 näyttäisi jääneen lyhytaikaiseksi, mutta protektionismin nousu keskeisten talouksien välillä voi hidastaa kasvua. Toisaalta hidastuva inflaatio ja laskevat korot kasvattavat reaalityuloja monessa taloudessa. Talouskasvu painottuu yhä Yhdysvaltoihin ja nouseviin talouksiin. Euroalueen talouskehitys on vaatimatonta. Maailmantalous kasvaa vuonna 2024 3,1 prosenttia, ja kasvu hidastuu kolmeen prosenttiin vuonna 2025.

Euroalueella ja erityisesti Saksassa talouden kasvu on heikkoa vielä tänä vuonna. Euroalueella kasvu on kuitenkin käynnistynyt jo kuluvan vuoden alkupuoliskolla ja ensi vuodesta alkaen myös kasvun odotetaan nopeutuvan. Talouden piristymisen taustalla on inflaation hidastuminen ja korkojen lasku. Yhdysvalloissa talouden kasvu jatkuu, vaikka vauhti hieman hidastuukin ensi vuonna. Maailmankaupan ennustetaan toipuvan vauhdikkaammin kuin maailmantalouden, mikä hyödyttää Suomen tavaravientiä. Suomen kustannuskilpailukyky on säilynyt kohtuullisen hyvänä ja tukee vientiä, kun kysyntä vientimarkkinoilla elpyy.

Elpymisen voimakkuus on hyvin riippuvainen Euroopan keskuspankin korkopolitiikasta. Viime vuosina kohonnut korkotasoa on iskenyt vaihtuvakorkoisiin lainoihin tottuneisiin suomalaisiin

poikkeuksellisen rajusti. Talouden korkoherkkyys toimii kuitenkin molempiin suuntiin, ja Suomi oletettavasti hyötyy korkotason laskusta useimpia muita euromaita enemmän. Mikäli EKP alentaa talletuskorkoa markkinaodotusten mukaisesti ja lyhyet korot laskevat ensi vuoden loppuun mennessä reilun 2 prosentin tuntumaan, asuntomarkkinoiden käänne vahvistuu ja kulutuksen sekä investointien toipuminen vauhdittuu.

Julkinen talous

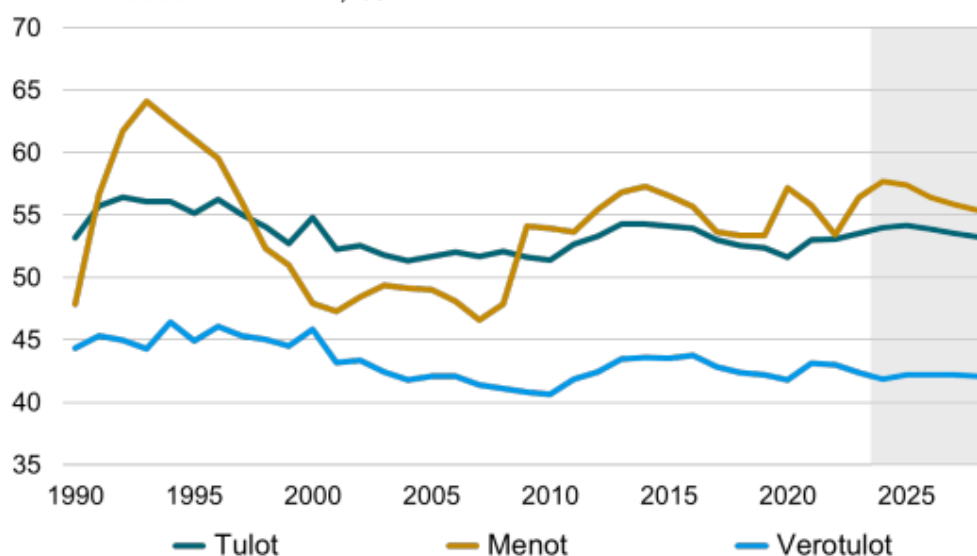
Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi heikon suhdanteen, nopean inflaation, korkomenojen kasvun sekä varautumismenojen kasvun takia. Alijäämä kuitenkin alkaa parantua hitaasti myöhemmin, kun talous toipuu ja sopeutustoimet alkavat vaikuttaa täysipainoisesti.

Tänä vuonna julkisen talouden alijäämä syvenee edelleen, yltäen 3,7 prosenttiin BKT:hen suhteutettuna. Alijäämä syvenee, kun heikko suhdannetilanne jatkuu, verotulojen kasvu on vaimeaa ja sosiaaliturvamaksujen tuotot supistuvat. Syyskuun alussa voimaan tullut arvonnäisäveron korotus kasvattaa verotuloja, mutta menoja lisäävät kulutusmenojen sekä korko- ja eläkemenojen kasvu. Hallituksen päättämät sopeutustoimet alkavat parantaa julkisen talouden tilannetta, mutta eivät vielä käännä kehityksen suuntaa. Työttömyysvakuutusmaksun merkittävä alentaminen heikentää entisestään julkisen talouden rahoitusasemaa.

Julkinen talous heikentyy rakenteellisesti myös ilman varsinaisia perinteisiä elvytystoimia, kun väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja vuosittain. Hallituksen päättämät julkisen talouden sopeutustoimet astuvat voimaan asteittain vuodesta 2024 lähtien ja kevään 2024 lisätoimet erityisesti vuonna 2025. Rakenteellista jäämää painavat myös korkomenot, ja suhdannekorjattu perusjäämä paraneekin rakenteellista jäämää nopeammin vuosina 2025–2027.

Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä pienenee 3,2 prosenttiin. Vaikka menoja kasvattavat muun muassa suuret puolustushankinnat, hallitusohjelmassa ja kevään 2024 kehysriihessä päätetyt sopeutustoimet vähentävät menoja ja lisäävät tuloja merkittävästi. Tulevina vuosina rahoitusasema paranee edelleen ja asettuu 2,1 prosenttiin vuonna 2028.

Julkisyhteisöjen tulot, verotulot ja menot
suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

3.2. Kuntatalous

(Lähde: Kuntarahoitus, Suhdanne-ennuste 10.9.2024 ja VM, Taloudellinen katsaus Syksy 2024, 23.9.2024)

Kuntahallinnon rahoitusasema heikkeni viime vuonna 1,3 mrd. euroa alijäämäiseksi. Synkät luvut aiheutuivat etenkin sote-uudistuksen jälkeen kuntahallintoon jääneiden kulutusmenojen nopeasta kasvusta. Kuntahallinnon tilanne näyttää tulevina vuosina menojen ja tulojen kasvavan epätasapainon vuoksi entistä haastavammalta. Kuntahallinnon alijäämän suhteessa BKT:hen arvioidaan pysyvän vuonna 2024 viime vuoden lukemissa eli 0,5 prosentissa. Talouden alavireisyys laskee kuntien saamia yhteisöverotuloja vuonna 2024, mutta muiden kuntien saamiin verolajien arvioidaan kehittyvän suotuisasti. Kuntien saamat tulonsiirrot valtiolta laskevat sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi.

Kunnissa jo vuoden 2023 toteutuneet toimintakulut olivat selvästi budjetoitua suuremmat, minkä seurauksena myös vuoden 2024 menotaso on ennakoitua korkeampi. Samaan aikaan verotulokeräytymä näyttää jäävän jonkin verran Kuntarahoituksen aiempia arvioita pienemmäksi. Etenkin yhteisöverotuotto jäänee ennako-odotuksista.

Kustannukset nousevat erityisen paljon henkilöstökuluissa ja palveluostoissa. Vuositason kustannusnousu voi olla jopa joitakin satoja miljoonia euroja aiemmin arvioimaamme enemmän, sanoo Kuntarahoituksen toimitusjohtaja Esa Kallio.

Kuntahallinnon alijäämä syvenee 0,6-0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2028. Kuntahallinnon kulutusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle aiemmin sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin.

Hintojen nousun lisäksi myös kulutusmenojen volyyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025 TE-palvelu-uudistuksen takia. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Palvelutarpeen laskua onkin totuttuun tapaan hieman loivennettu painelaskelmassa.

Kulutusmenojen kasvupaineiden lisäksi kuntahallinnon menoja kasvattavat investoinnit. Investointipaineita ylläpitävät muun muassa rakennuskannan ikä, muuttoliike ja vihreän siirtymän edellyttämät muutokset. Kuntahallinnon heikkenevä taloustilanne korostaa kuitenkin investointien tarveharkinnan tärkeyttä. Välttämättömiä investointeja on silti paljon, sillä kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin.

Kuntien tulonsiirrot valtiolta kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtion-

osuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin samanaikaisesti tuntuvia leikkauksia vuosina 2025–2027 mm. sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastaa myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, vaikka niiden taso puolittuikin sote-uudistuksen yhteydessä. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntahallinnon kasvaviin menopaineisiin. Kuntahallinnon mittavat alijäämät vuosina 2025–2028 edellyttävät merkittäviä sopeutustoimia kunnissa tulevina vuosina. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

3.3. Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen

(Lähde: VM kuntatalousohjelma 23.9.2024, Kuntaliitto)

Kunnallisvero

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 10,3 mrd. euroa, mikä on noin 0,5 mrd. euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia, eläkkeiden noin 24 prosenttia ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatalojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia. Tulorakenteessa on kuitenkin suuret erot kuntien välillä. Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttavat yksittäisten kuntien veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen.

Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä parannetaan poistamalla ansiotulovähennys ja korottamalla vastaavasti työtulovähennystä. Kehyskaudella jatketaan hallitusohjelman mukaisten indeksitarkistusten tekemistä ansiotuloveroperusteisiin kaikilla tulotasoilla lukuun ottamatta vuotta 2025, jolloin indeksitarkistus jätetään tekemättä valtion tuloveroasteikon kahdessa ylimmässä tuloluokassa. Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus sisältyy teknisenä oletuksena myös vuoden 2028 ennusteeseen. Lisäksi työn verotusta kevennetään asteittain painottaen pieni- ja keskituloisia ja työtulovähennykseen tehdään lapsikorotus. Yksityishenkilöiden lahjoitusvähennystä laajennetaan, ja nollapäätöisten työsuhdeautojen verotuen voimassaoloa jatketaan vuodesta 2026 neljällä vuodella. Työsuhdeautoihin liittyvä verotuki vaikuttaa myös yhteisöveron tuottoon. Osana julkisen talouden sopeuttamista eläketulovähennystä kiristetään siten, että pienempien eläkkeiden verotus ei kiristy, vapaaehtoisen eläkesäästämisen verotuki poistetaan ja kotitalousvähennystä supistetaan. Kunnallisveron tuottoa vuonna 2025 kasvattavat noin 82 miljoonalla eurolla vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavoointiin kuntien ja valtion velkaantumisen vähentämiseksi. Eräiden tilapäisten verotukien poistuminen kehyskaudella lisää hieman kunnallisveron tuottoa.

Yhteisövero- ja kiinteistöveroennuste

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan 1,8 mrd. euroa vuonna 2025. Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2025–2028 keskimäärin noin 4 prosenttia vuodessa. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti. Tuloskehityksen muutosta arvioidaan lähinnä kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämän muutoksen avulla. Toimintaylijäämän arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 3,7 prosenttia vuosina 2025–2028. Osana julkisen talouden sopeuttamista poistetaan työnantajan koulutusvähennys. Muutos kompensoidaan kunnille yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla, joten vaikutus on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali. Yhteisöveron tuottoa pienentävät vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavoointiin. Muutosta ei kompensoida kunnille.

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,4 mrd. euroa vuonna 2025, mikä on noin 39 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2024. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 2,3 prosentin vuosivauhtia.

Kuntien valtionavut

Valtio osoittaa kuntien valtionapuihin noin 5,6 mrd. euroa vuonna 2025, ja valtionavut kasvavat noin 8 prosenttia vuodesta 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 4,7 mrd. euroa, kuntien verotulomenetysten korvaukset noin 0,5 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,4 mrd. euroa. Valtionapujen rakenne muuttuu: Laskennalliset valtionosuudet kasvavat pääasiassa työvoimapalvelu-uudistuksen seurauksena noin 970 milj. eurolla ja valtionavustukset kunnille alenevat muun muassa valtiontalouden säästöjen seurauksena noin 230 milj. eurolla.

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen vuoden 2024 talousarviossa

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitain kuntien tehtäviä ja velvoitteita poistetaan. Pääministeri Orpon hallituksen linjaamien toimenpiteiden yhteisvaikutus vahvistaa kuntataloutta noin 270 milj. eurolla vuonna 2025 vuoteen 2024 verrattuna. Vuoden 2025 talousarvioesityksessä kuntataloutta vahvistaa 277 milj. euron valtionosuuslisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia. Toisaalta pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys myös vuonna 2025. Lisäksi kuntien valtionosuuksiin kohdistuu noin 20 milj. euron säästö, koska kuntien tehtävien ja velvoitteiden karsimisen toimenpidekokonaisuus on jäämässä keväällä 2024 hallituksen linjaamasta tavoitteesta. Myös kuntien saamia laskennallisia korvauksia kotoutumisesta ehdotetaan laskettavaksi vuonna 2025. Sosiaaliturvaetuksien indeksijäädytyksillä ja säästöillä on erisuuntaisia vaikutuksia kuntatalouteen. Ne vähentävät suoraan kuntien menoja, mutta lisäävät toisaalta toimeentulotuen tarvetta ja pienentävät verokertymää. Pidemmällä aikavälillä toimien arvioidaan lisäävän työllisyyttä, mikä puolestaan lisääisi kuntien verotuloja.

3.4. lin kunnan talous

lin kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Taseessa kertynyttä ylijäämää oli vuoden 2024 alussa 3,194 milj.euroa. Koko lin kunnan kuntakonsernissa ylijäämää oli 14,9 milj.euroa.

Vuonna 2022 investointien rahavirta oli 0,332 milj. euroa alijäämäinen ja vuonna 2023 toiminnan ja investointien rahavirta oli 3,529,6 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoden 2025 talousarviossa vuosikate on 2,857 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 8,9 milj. euroa, josta lin vesilaitoksen nettoosuus on 1,2 milj. euroa. Vuosikate kattaa investoinneista 32% ja loppu katetaan lainanotolla. kunta on varautunut ottamaan investointeihin ensi vuoden aikana lisää pitkäaikaista lainaa 13,8 milj. euroa, jolla maksetaan aikaisemmin nostettuja lainoja 7,7 milj. euroa. Lainan nostosta 6,1 milj. euroa käytetään investointien rahoittamiseen.

Kuluvan vuoden 2024 talousarvioon on tehty määrärahamuutoksia ja näiden muutosten jälkeen joulukuun alun tilanteessa on talousarvion 2024 alijäämä 4,23 milj.euroa. Tilinpäätösennuste syyskuun lopun tilanteesta näyttää, että kunnan tulokseen muodostuu alijäämää n. 1,199 milj. euroa. Kuluvan vuoden ennakoituun alijäämään vaikuttavat erityisesti varhaiskasvatuksen pienentyneet asiakasmaksut sekä valtion leikkaukset avustuksiin ja hankerahoitukseen.

Vuonna 2025 lin kunnan kunnallisveroprosentti on 8,9 %. Kuntaliitto ennustaa, että lin kunnan vuoden 2025 verotulot kasvavat 1,6 % vuoden 2024 toteutumasta. Ensi vuodelle kunnanhallitus ei esitä kunnallisveroprosentin eikä kiinteistöveroprosenttien korotusta.

Yhteensä kunnallisverotuloja kirjattiin talousarvioon 16,706 milj. euroa. Kaikkiaan talousarvioon kirjattiin verotuloja kertyvän yhteensä 23,578 milj. euroa. Verotulot on arvioitu talousarvioon huomioon otettujen VM:n kuntaliiton verotuloennustekehikko sekä arvioitu kiinteistöverotuotto. Valtionosuuksien yhteenlaskettu euromäärä on kuntaliiton ennusteen mukaan 13,909 milj. euroa, joka on asukasta kohti laskettuna 1 424 e/asukas.

Työvoimapaalveluiden järjestämistä vastuu siirtyy kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille 1.1.2025. Vuoden 2025 talousarviossa on huomioon otettu muutokset työllisyyspalveluihin, kun TE24-uudistus siirtää työllisyshoidon kunnan vastuulle. TE-uudistus tuo lisärahoitusta valtionosuuksien kautta mutta myös kustannuksia, joita valtion tuki ei täysin kata. Lin kunnalle työllisyyspalveluista muodostuu merkittävä kokonaisuus, jonka tarkoituksena on tukea kuntalaisten mahdollisuuksia työllistyä ja vahvistaa siten koko kunnan elinvoimaa.

Talousarvion ulkoiset käyttötaloustulot on arvioitu laskevan 10,90 % ja ulkoiset käyttötaloudenmenot nousevan 2,22 % verrattuna vuoden 2024 talousarvioon. Verotulojen on arvioitu kasvavan 4,35 % ja valtionosuuksien kasvavan 4,78 %.

3.5. lin kunnan kuntastrategia vuoteen 2025

Kunnassa on oltava kuntastrategia (Kuntalaki §37). Kunnan toimintaa johdetaan valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti (§38). Kuntastrategiassa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.

Kunnan toimintaan kuuluu Kuntalain §6 tarkoitetuin tavoin kaikki se toiminta, jossa kunta on mukana. Kunnan oman organisaation lisäksi strategiassa on arvioitava pitkän aikavälin tavoitteita koko kuntakonsernissa, kuntien yhteistoiminnassa sekä sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvassa toiminnassa.

Kuntastrategiassa tulee huomioida 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen, 3) kunnan tehtäviä koskeissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet, 4) omistajapolitiikka, 5) henkilöstöpolitiikka, 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ja 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Lin kunnanvaltuusto hyväksyi kuntastrategian vuoteen 2030 kokouksessaan 30.5.2022 § 64. Kuntalain mukaan kuntastrategia on käsiteltävä valtuustokausittain.

lissä on ideaa -strategia määrittää lin kunnan kehittämisen suuntaviivat vuoteen 2030 asti.

Strategia huomioidaan talousarviokäsittelyssä kaikissa lautakunnissa ja johtokunnissa. Strategian saavuttamiseksi ovat kaikki toimielimet nostaneet omasta toiminnastaan lupauksia strategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

PÄÄMÄÄRÄT

1. Kasvu

Vahva ja kestävä kasvu rahoittaa hyvinvoinnin ja kehittämisen kylissä ja taajamissa

2. Luonnonläheinen li

Ympäristö kertoo tarinaa omaehtoisesta elämäntavasta

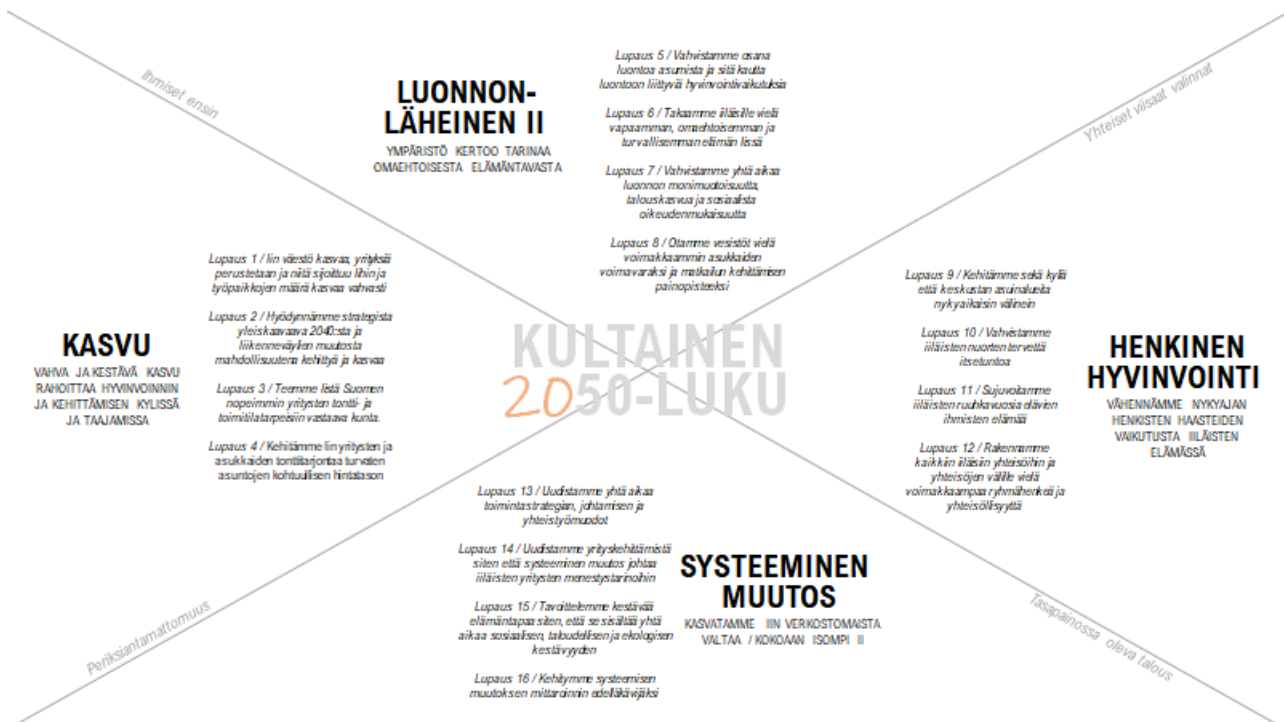
3. Henkinen hyvinvointi

Vähennämme nykyajan henkisten haasteiden vaikutusta iläisten elämässä

4. Systeminen muutos

Kasvatamme lin verkostomaista valtaa / kokoaan isompi li

lin kunnan strategiassa on neljä läpileikkaavaa teemaa: Ihmiset ensin, Yhteiset viisaat valinnat, Tasapainoinen talous ja Periksiantamattomuus.

KASVU

LUPAUS 1

MITÄ? / In väestö kasvaa, yrityksiä perustetaan ja niitä sijaituu lihin ja työpaikkojen määrä kasvaa vahvasti.

MITEN? / Positiivisen kierteen ylläpitoon tarvitaan vuosittain 166 uutta asukasta, 73 työpaikkaa ja 100 uutta yritystä (= 15.000 asukasta vuonna 2050).

LUPAUS 2

MITÄ? / Hyödyntämme strategista yleskaavaava 2040:sta ja liikenneväylien muutosta mahdollisuutena kehityä ja kasvaa.

MITEN? / Edistämme liin alkuaikanaan käynnistämistä ja rakennamme strategian yleskaavaan, joka ohjaa kuntalaan kohti vahvan kasvun tavoitetta.

LUPAUS 3

MITÄ? / Tuemme liistä Suomen nopeimmin ylitettyä tonni- ja toimittajapainin vastavaa kunta.

MITEN? / Poistetaan prosessista pulonkaulat ja neuvotaan taustatoinnit vaadittavalle tasolle.

LUPAUS 4

MITÄ? / Kehitämme liin yritysten ja asukkaiden toimittajapainin turvataen asuiojan kohdallisen hintatason.

MITEN? / Profiloimme potentiaalisien asukkaiden ja yritysten tarpeet ja huomioimme ne toimittajapainin. Toimittajapainin ja aluekehittäminen toteutetaan kaavoituksen ja markkinoinnin yhteydessä rakentamalla sekä ihmisille kiinnostavia asuinalueita, asunemuotoja että elinkeinoalmaa palveluista alueilta.

LUONNONLÄHEINEN II

LUPAUS 5

MITÄ? / Vahvistamme osanluontia asunesta ja sitä kautta luontoon liittyviä hyvinvointivaikutuksia.

MITEN? / Huolehdimme, että kaikille ihmisille löytyy hyvinvointivaikutukset syntyvät (ja eri vuodenaajat ja alueiden erityispiirteet huomioon ottaen) lähiluontopaikka, joka on maksimissaan puolen kilometrin päässä kotona. Ja osallistetaan asukkaat, yhteisöt ja yritykset kumpuun luontokohdistaan, vapaa-ajan ja virkistyspaikkojen profiilia vahvistamaan kehittämistyöhön.

LUPAUS 6

MITÄ? / Takaamme ihmisille vielä vapaamman, omaehtoisemman ja turvallisemman elämän liissä.

MITEN? / Tuemme toimintaa, jossa vapaus ja vastuu kulkevat käsi kädessä siten, että pidämme yhdessä huolta ympäristön turvallisuudesta ja siisteydestä.

LUPAUS 7

MITÄ? / Vahvistetaan yhtä aikaa luonon monimuotoisuutta, talouskasvua ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

MITEN? / Järjestän saaravalle sukupolvelle suurempi perintö (niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin myös luonon monimuotoisuuden näkökulmasta), kuin mitä itse saan.

LUPAUS 8

MITÄ? / Otetaan vesistöt vielä voimakkaammin asukkaiden voimavaroiksi ja matkailun kehittämisen painopisteeksi.

MITEN? / Parannetaan vesistöjen saavutettavuutta joka vuosi vähintään yhdellä toimenpiteellä ja tuetaan siihen liittyvien yhteiskäyttömahdollisuuksien lisäämistä.

HENKINEN HYVINVOINTI

LUPAUS 9

MITÄ? / Kehitämme sekä kyllä että keskustan asuinalueita nykykäsien välillä.

MITEN? / Mahdollistamme alueen erityispiirteistä ja voimavaroista kumpuavat palvelut ja kehittämme niitä yhdessä asukkaiden kanssa hyödyntäen yhteisöllisiä ratkaisuja. Käsitellään asukasasiantuntijain kanssa palveluihin suoraan liittymättömiin, aikaa parantavien kokonaisuuksien.

LUPAUS 10

MITÄ? / Vahvistamme ihmisten nuorten tervettä itsetuntoa.

MITEN? / Lupaamme, että seuraavan 2 vuoden aikana lihin tulee liistä vähintään nuorten kanssa suunniteltuja tietoja, joissa saa viettää aikaa arkisen ja viikonloppuisin, ulkona ja sisällä, talvella ja kesällä.

LUPAUS 11

MITÄ? / Sujuvatamme ihmisten nuuhkuvaisia elävien ihmisten elämää.

MITEN? / Etsimme tapoja tukea ihmisiä elämässään arvioitua mukaisista elämästä yhteisöllisesti. Etsen ratkaisuja myös koko kyllä koostavat parhaiten mukaisista kokonaisuuksista.

LUPAUS 12

MITÄ? / Rakennamme kaikkien ihmisten yhteisiin ja yhteisten välillä vielä voimakkaampaa ryhmähenkeä ja yhteisöllisyyttä.

MITEN? / Rakennamme toimintakulttuuria, jossa arvostetaan rohkeutta ja hallittua riskinottoa, ja jossa ei pelätä epäonnistua. Ja kuntaamme yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä osallistavien budjetointiin, toiminta-avustusten ja muun tuen avulla.

SYSTEMIINEN MUUTOS

LUPAUS 13

MITÄ? / Uudistamme yhtä aikaa toimintastrategian, johtamisen ja yhteistyömuodot.

MITEN? / Kunnan henkilöstö ja yksiköt määrittävät tarkemmat yhteistyökumppaninsa ja tekevät heidän kanssaan yhteisen sopimuksen, jossa määritellään miten yhteistyötä tehdään. Tavoitteena systemaattinen yksikkörajat ylittävä yhteistyö, joka tukee työnjakojen jakamista.

LUPAUS 14

MITÄ? / Uudistamme yhteiskäyttöä siten että systemaattinen muutos johtaa ihmisten yritysten menestykseen ohin.

MITEN? / Panostamme vastuulliseen ja kestävästi liiketoimintaan sekä elinkeino-ohjelman kuudella kehittämällä: Säästökehittämisen, kiertotalouden, Kivien kerron, Perinteikkaita, Valtuut, Ilkkuu- ja kasvuyrittäjät että paikallista verkoston laajentamisen avulla. Uudistamme myös hankintaprosessia hyödyntäen kumppanuuksia ja monitilittävillä, ottaa huokaus myös markkinavuoropuhalt.

LUPAUS 15

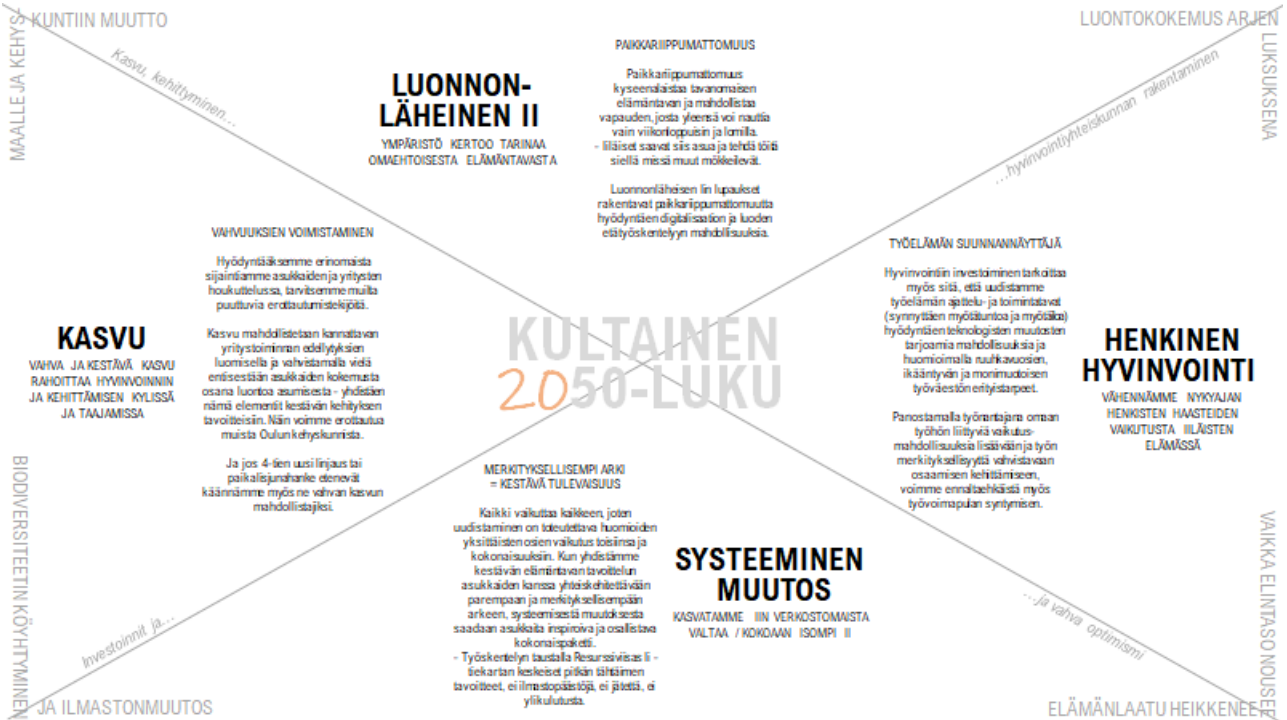
MITÄ? / Tavoittelemme kestävästi elämäntapaa siten, että se sisältyy yhtä aikaa sosiaalisen, taloudellisen ja ekologian kestäviin.

MITEN? / Päivitämme Resurssivaihtoa li ja Kiertotalouden leikatit ja edistämme niiden toimenpanoa ilmasto- ja talouspolitiikan edelläkävyyden näkökulmasta, päämäärinä kunta- ja aluetalouden vahvistaminen.

LUPAUS 16

MITÄ? / Kehitämme systemaattisen muutoksen mittarivoin edelläkävyyttä.

MITEN? / Kunnan yhteisen kestävästi kehityksen työtä saurataan jatkuvasti ja laadukkaasti nykykäsillä, automaattisilla ja asukkaalle avoimilla saurattavilla. Ja liistään mittarivoin osaksi normaaliarvoja niin, että se kannustaa, ja muistuttaa tavoitteesta arvioiden myös toimenpiteiden vaikuttavuutta.

LUONNONLÄHEINEN II
YMPÄRISTÖ KERTOO TARINAA
OMAehtoisesta ELÄMÄNTAVASTA

PAIKKARIIPPUMATTOMUUS

Paikkarippumattomuus kyseenalaistaa tavallisen elämäntavan ja mahdollistaa vapauden, josta yleensä voi nauttia vain viikonloppuisin ja lomilla. - Iläiset saavat siis asua ja tehdä töitä siellä missä muut määrittelevät. Luonnonläheisen liin lupaukset rakentavat paikkarippumattomuutta hyödyntäen digitalisaation ja luoden eläytöksentelien mahdollisuuksia.

TYÖELÄMÄN SUUNNANVÄYTTÄJÄ

Hyvinvoinnin investoiminen tarkoittaa myös sitä, että uudistamme työelämän ajatelu- ja toimintatavat (syntyneiden myöskään) ja myös hyödyntäen teknologian muutosten tarjoamia mahdollisuuksia ja huomioimalla nuuhkuvuuden, ikääntymisen ja monimuotoisten työväestön erityispiirteet. Panostamalla työntekijä onnan työhön liittyviä vaikutusmahdollisuuksia lisäämään ja työn merkityksellisyyttä vahvistamaan osaamisen kehittämiseen, voimme ensisäädössä myös työvoimavapain synnyttämisen.

SYSTEMIINEN MUUTOS

KASVATAMME IIN VERKOSTOMMISTA
VALTAA / KOKOAAAN ISOMPI II

MERKITYKSELLISEMPI ARKI = KESTÄVÄ TULEVAISUUS

Käikki vaikuttaa kaikkeen, joten uudistaminen on toteutettava huomioiden yksittäisten osien vaikutus toisiinsa ja kokonaisuuksiin. Kun yhdessä kestävästi elämäntavan tavoittelun asukkaiden kanssa yhdessä ehitetään väin parempaan ja merkityksellisempään arkeen, systemaattisesti muudoksesta saadaan asukkailla inspiroiva ja osallistava kokonaispaketti. - Työskentelyn taustalla Resurssivaihtoa li - iekartan keskeiset pitkin tähtäimen tavoitteet, ei ilmastopäätöksiä, ei jätettä, ei ylikulutusta.

KASVU

VAHVA JA KESTÄVÄ KASVU
RAHOITAA HYVINVOINNIN
JA KEHITTÄMISEN KYLISSÄ
JA TAAJAMISSA

VÄHUUKSIEIN VOIMISTAMINEN

Hyödyntääksemme erinomaisia sijainniamme asukkaiden ja yritysten houkuttelevuutta, tarvitsemme muilla puuttuvia erottautumiselejiä. Kasvu mahdollistetaan kannattavan yritystoiminnan edellyttävien luomisella ja vahvistamalla vielä erityisesti asukkaiden kokemusta osana luontoa asumista. Yhdistämällä nämä elementit kestävästi kehityksen tavoitteisiin, näin voimme erottautua muista Oulun kehityksistä. Ja jos 4-ien uusi linjaus tai paikallisuushanke etenevät käännämme myös ne vahvan kasvun mahdollistajiksi.

BIODIVERSITEITIN KÖYHTYMINEN
JA ILMASTONMUUTOS

ELÄMÄNLAATU HEIKKENE

1

VALTUUSTO PÄÄTTÄÄ LUPAUSTEN TEEMAT (MITÄ?), HENKILÖSTÖ LAATII LUPAUKSET (MITEN?)

1. Valtuusto päättää kehittämisteemat ja palvelulupauksiin liittyvät teemat eli sen *mitä* luvataan.
2. Henkilöstö laati sisällöllisinä asiantuntijoina lopulliset lupaukset (eli päättää sen *miten* lupaukset lunastetaan?)
3. Kunta varmistaa, että lupauksen lunastamiseen tarvittava osaaminen on vaaditulla tasolla ja että kehittämisellä on vaadittavat resurssit
6. Lupaus otetaan arkipäivän valintoihin arviointikriteeriksi

2

STRATEGIA EI OLE KOSKAAN VALMIS, VAAN KOKOAJAN KEHITTIVÄ

Strategian lupauksia arvioidaan vuosittain tiinpäätöksen ja talousarvion laadinnan yhteydessä, peilaten strategian lupauksia kustannuksiin ja ottaen huomioon toimintaympäristön mahdolliset muutokset.

Iin asukkaat arvioivat strategian lupauksia 2 vuoden välein sitä varten kehitetyllä verkkokyselyllä. Arviointi suositetaan arvioimalla sitä kuinka hyvin lupaukset toteutuvat ja ovatko lupaukset tärkeitä tai merkityksellisiä asukkaiden arjessa. Vastauksusten perusteluja (miksi on merkityksellinen?) voidaan hyödyntää niin kunnanpalvelujen kehittämisessä kuin myös strategian päivittämisessä.

3

ASUKKAAT, YHDISTYKSET JA YRITYKSET MUKAAN!

Lupaukset pyritään suunnittelemaan siten, että ne houkuttelevat laajasti myös muita osallistumaan lupauksen toteuttamiseen. Näin myös asukkaat voivat halutessaan osallistua omalta osaltaan strategian toteuttamiseen.
- Kunta haastaa myös paikalliset yritykset ja yhdistykset mukaan lupauksen toteuttamiseen.

ESIMERKKI
Lupaus / "Miten tuetaan iäkkäiden nuorten tervettä itsetuntoa?"
- Yksittäiset asukkaat ja paikalliset yhteisöt haastetaan olemaan osa ratkaisua.

4

TEEMOJEN NOUSU "ASIALISTALLE"

Kahden vuoden välein toteutettavan kuntalaisbarometrin avulla asukkaat saavat arvioida arkeensa liittyviä väitteitä, ja sitä ovatko ne oman arjen kannalta tärkeitä tai merkittäviä.
- Jos asia on asukkaalle tärkeä tai merkityksellinen, saa kuntalainen perustella vastauksensa. Vastauksissa toistuvat teemat nostetaan seuraavan kuntastrategian kehittämisteemaksi tai lupaukseksi.

2021 kuntalaisbarometrin vastauksissa nousi esille mm. luontosuhde ja ruuhkavuosien haasteet, joten ne on nostettu tässä strategiassa esille.

MUOTO / tiivis

SISÄLTÖ / 16 lupausa

TOIMEENPANO 1-2-3-4

MISSIO / kultainen 50-luku

Iin kuntastrategiasta tekee poikkeuksellisen sen kirjoittamiseen osallistuneiden valtuutettujen rohkeus. Rimaa nostettiin työpaja työpajan jälkeen korkeammalle. Kunnianhimo ja kantti näkyvät erityisesti ylläkuvatussa strategian toimeenpanosuunnitelmassa, jonka toteuttaminen tekee strategiasta elävän myös kuntalaisten arjessa.

3.6. Meidän li Hyvinvointi -malli

Kuntalain 1 § mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia alueellaan. Kunnan on seurattava asukkaittensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain.

Hyvin toimivilla palveluilla kunta ylläpitää ja vahvistaa yksilöiden ja perheiden fyysisistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä toimintakykyä keskittyen ennaltaehkäisevään työhön. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan rooli hyvinvointityössä painottuu erityisesti terveyttä ja hyvinvointia tukevien elämäntapojen edistämiseen. Iissä tämä näkyy monin tavoin: kunta tarjoaa liikunta- ja elintapaohjausta, järjestää valistus- ja neuvontatilaisuuksia sekä lukuisia tapahtumia, joissa kuntalaiset saavat tietoa ja tukea omaan hyvinvointiinsa liittyvissä asioissa. Taloudellisten turvaverkkojen merkitys on keskeinen osa kunnan hyvinvointityötä, sillä ne vahvistavat yksilöiden ja perheiden mahdollisuuksia tehdä hyvinvointia tukevia valintoja ja turvata arjen sujuvuus kaikille kuntalaisille.

Kuntalaisten hyvinvointia seurataan erilaisilla kyselyillä, kuten hyvinvointialueen organisoimilla "Minun arkeni ja elämäni" -kyselyillä ja nuorille suunnatulla Zekki Pro -kyselyillä. Kyselyjen avulla pyritään saamaan kokonaisvaltainen kuva kuntalaisten hyvinvoinnista ja tunnistamaan kehityskohteita.

Kuntalaisten eteen tehtävä hyvinvointityö kuuluu kaikille toimialoille. Iin kunnan toimintaa ohjaa kuntastrategia ja hyvinvointityön tulee tukea kuntastrategian toteutumista. Kunnanvaltuusto hyväksyi 30.5.2022 Iin uuden kuntastrategian 2030. Kunnassa toimii myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä (HYTE-työryhmä). HYTE-työryhmän puheenjohtajana toimii hyvinvointijohtaja, ja hyvinvointityöstä raportoidaan hyvinvointikertomuksen lisäksi säännöllisesti hyvinvointilautakunnalle, joka vastaa poliittisesta ohjauksesta.

Keskeinen indikaattori, jota hyvinvointityössä seurataan, on hyte-kerroin. Iissä hyte-kerroin oli 16,2 vuonna 2023 ja kunta sai hyvinvoinnin- ja terveyden edistämistyöhön valtionosuutta 158 100 euroa.

lin kunta on allekirjoittanut Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksen, jossa sitoudutaan edistämään ja kehittämään pohjoispohjalaisten ihmisten hyvinvointia. Sopimus koskee vuosia 2019-2025. Vuosittain käydään lakisääteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut Hyvinvointialueen kanssa. Vuonna 2024 lin kunnan hyvinvointi on ollut mukana kehittämässä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointikertomuksen uutta mallia ja yhdyspintatyötä.

Hyvinvointisuunnitelma linkittyy vahvasti lin kuntastrategiaan sekä eri toimialojen sekä Pohteen yhdyspintatyöhön. Hyte-työryhmä tekee linjaukset ja nostot kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi, jota toteuttavat kaikki toimialat - näitä tavoitteita seurataan vuoden 2025 aikana.

Suunnittelemme palveluita niin, että ne ovat saavutettavia ja yhdenvertaisesti tarjolla kaikille kuntalaisille – eri ikäryhmät, eri elämäntilanteet ja erityisryhmät huomioiden. Teemme myös aktiivista yhteistyötä kolmannen sektorin, paikallisten järjestöjen, yhdistysten ja yritysten kanssa, jotta kuntalaisille voidaan tarjota monipuolisia ja laadukkaita hyvinvointipalveluita.

Tavoitteena on hyvinvoiva kuntalainen (lapsi, nuori, työkäinen ja ikäihminen), joka liikkuu enemmän ja jonka elintavat tukevat terveellisempää elämää, jotka lisäävät mielen hyvinvointia sekä jaksamista arjessa.

3.7. Omistajapolitiikka ja ohjaus

Kunnan omistajapolitiikka on kunnan johtamisen väline. Omistajapolitiikan tavoitteena on tukea kunnan strategian toteutusta. Omistajapolitiikka määrittelee missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Samalla määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet, pääoman käytön ja palvelutuotannon tuotantovälineiden hankinnan periaatteet sekä se, kuka omaisuuden käytöstä vastaa ja miten omaisuuden hallinnan johtaminen ja raportointi on järjestetty.

Valtuusto päättää kunnan omistajapoliittisista linjauksista. Linjaukset ovat toimintaa suuntaavia ja näin ollen suhteellisen pysyviä. Omistajapoliittisia linjauksia voidaan täydentää esimerkiksi kunnan maapoliittisessa ohjelmassa tai asuntostrategiassa. Omistajapoliittisia ratkaisuja sisältyy muun muassa kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan ja yksittäisiin investointipäätöksiin.

Omistajaohjaus ja –valvonta kuuluu valtuustolle, toimeenpano hallitukselle sekä valvonta tarkastuslautakunnalle. Toimihenkilöorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu kunnanjohtajalle. Kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta vastaavat näiden omat hallintoelimet. Henkilöiden ja toimielinten työn- ja vastuunjako sekä raportointijärjestelmät on määriteltävä yksiselitteisesti. Yhteistyö ja sitoutuminen tavoitteisiin ovat ehdoton edellytys kunnan menestykselle.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt omistajapoliittiset linjaukset kokouksessaan 12.9.2016 §71. Omistajapoliittisia linjauksia on käsitelty kunnanhallituksen kokouksissa 17.1.2022 § 13 ja 14.2.2022 § 44. Kaikki tytäryhteisöt on tehnyt strategian ja asiamukaisen budjetin, jota on myös seurattu tytäryhtiöiden hallitusten kokouksissa.

Omistajaohjauksen konserniohje päivitetään vuoden 2025 aikana. Tätä työtä ei ole ehditty aloittaa keskeisen henkilöstövaihdoksen takia kuluvana vuonna.

4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS

4.1. Talousarvion rakenne ja sitovuus

Kuntalaissa säädetään kuntien talousarvion rakenteesta. Kuntalain mukaan talousarviossa on käyttötalous-, investointi-, tuloslaskelma- ja rahoitusosa. Sama rakenne on taloussuunnitelmassa ja tilinpäätöksen talousarvion toteutumisvertailussa. Lin vesiliikelaitos esittää erilliset talousarviot osana kunnan talousarviokirjaa. Liikelaitoksen luvut sisällytetään ja esitetään osana koko kunnan lukuja. Peruskunnan luvut ja sitovuustasot esitetään erikseen. Talousarviossa on koottuna toimialan sitovuustason sisään talous-arviovuoden ja suunnitelmakauden kehittämishankkeet ja projektit. Investointi- ja käyttötalous-määrärahoille on määritelty sitovuustasot. Tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on esitetty erikseen.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma ovat laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä suunnittelukaudella.

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon sitovaksi tasoksi brutto- tai nettomääräisenä. Lin kunnan määrärahat hallinnonaloitain ovat sitovia nettomääräisinä.

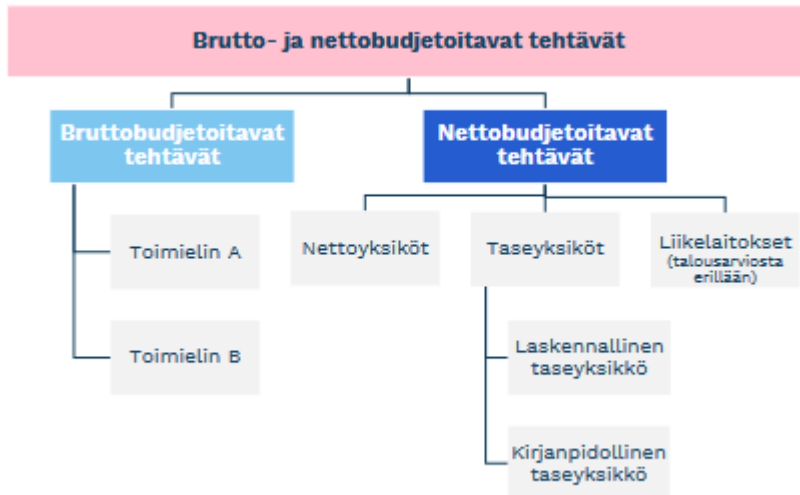
Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarvioita. Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden valvontavälineitä. Talousarvioon tehtävistä sitovista määrärahamuutoksista päättää valtuusto. Kuntalain mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta.

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnan keskeisiä perusteita ovat kuntastrategian toiminnalle ja tavoitteille asetetut tavoitteet.

4.2. Talousarvion osat

4.2.1 Käyttötalousosa

Käyttötalouden budjetointikäytäntö määräytyy tehtäväkohtaisesti. Tehtävän budjetointikäytäntö riippuu siitä, rahoitetaanko sen tulot määrärahoihin vai tuloilla, jotka tehtävä saa luovuttamistaan palvelusuoritteista. Rahoitustavan perusteella kunnan tehtävät voidaan jakaa brutto- ja nettobudjetoitaviin tehtäviin.

Kuvio 6. Brutto- ja nettobudjetoitavat tehtävät.

Talouden ohjaaminen tapahtuu vuosittain tehtävällä talousarviolla ja suunnitelmakauden kattavalla taloussuunnitelmalla. Erilliset yhteistyösopimukset tehdään kunnan ulkopuolisten palvelutuottajien kanssa. Talousarvion laadinnan pohjana on vuoteen 2025 ulottuva lin kunnan strategia, jonka perusteella laaditaan vuoden 2025 talousarvio. Talousarvion laadintaa ohjaa myös Meidän li –hyvinvointimalli.

Lisäksi talousarvion laadintaa ohjaa Resurssiviisauden tiekartta, johon on liitetty strategian tavoitteet. Lin kunta on osallistunut Reetta- ja Reijo-hankkeisiin, joiden tavoitteena on ollut resurssiviisauden tavoitteiden ja eurotavoitteiden yhdistäminen talousarviossa seurattaviksi toimenpiteiksi.

Tuloarviot ja määrärahat osoitetaan vain niiden tehtävien suorittamisesta aiheutuvien menojen kattamiseen, joihin toimielin voi vaikuttaa. Näin ollen ns. vyörytys- ja muut laskennalliset erät eivät sisälly määrärahalta katettaviin menoihin. Kunnan palvelualueet, hallinto, lautakunnat ja liikelaitoksen johtokunta vastaavat palveluprosessien laadukkaasta ja taloudellisesta toimivuudesta, jossa henkilöstön osaaminen ja motivoituminen korostuvat. Talousarvioon huomioidaan sisäiset käyttötalousmenot sekä kunnan ja liikelaitoksen väliset sisäiset maksut ja korvaukset sekä talousarvioon otetaan mukaan kaikki arvioitavissa olevat kalenterivuoden tulot ja menot bruttomääräisinä.

Tehtävän käyttötalousosaan otetaan tehtävien tuloarviot varainhoitovuoden aikana suoritteiden luovuttamisesta saatavista tuloista ja muista lopullisesti tehtävälle kuuluvista tuloista. Lisäksi tehtävään budjetoidaan erikseen valmistus omaan käyttöön tulona, jos tehtävä valmistaa aktivoitavan hyödykkeen kunnan omaan käyttöön eikä valmistuskustannuksia budjetoida menonsiirtona tehtävän menoja vähentäen.

Käyttötalousosan menojen loppusumma on euroina noin miljoona euroa suurempi kuin edellisessä talousarviossa. Suurimpana syynä menojen kasvuun on palveluiden ja tavaroiden hintojen nousu.

4.2.2 Liikelaitokset

LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

	Si- tovuustarkastelu		Eliminoinnit		Kunnan tu- loslaskelmaosa ml. Liikelaitos
	Kunnan tu- loslaskelmaosa pl. liikelaitokset	Liikelaitokset yhteensä	Kunta	Liikelaitos	
Toimintatuotot					
Myyntitulot, ulkoiset	1 387 326	2 388 000			3 775 326
Myyntitulot, sisäiset	3 168 763	149 157	-3 168 763	-149 157	0
Tuet ja avustukset	987 067	3 923			990 990
Tuet ja avustukset, kunnalta	0	0	0		0
Maksutuotot	605 938	0			605 938
Muut toimintatuotot, sisäiset	4 194 280	0	-4 194 280		0
Muut toimintatuotot, ulkoiset	2 206 151	300			2 206 451
Valmistus omaan käyttöön		5 000			5 000
Toimintatuotot ja omakäyttö yht.	12 549 525	2 546 380	-7 363 043	-149 157	7 583 705
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-22 913 119	-422 271			-23 335 390
Palvelujen ostot, sisäiset	-3 228 470	-25 150	3 228 470	25 150	0
Palvelujen ostot, ulkoiset	-10 365 420	-669 275			-11 034 695
Aineet, tarvikkeet ja tava- rat, sisäiset	-84 800	0	84 800	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 637 071	-240 197			-3 877 268
Avustukset	-1 792 800	0			-1 792 800
Avustukset, liikelaitoksille	0			0	0
Muut toimintakulut, ulkoiset	-1 720 450	-22 400			-1 742 850
Muut toimintakulut, sisäiset	-4 162 015	-11 765	4 162 015	11 765	0
Toimintamenot yhteensä	-47 901 145	-1 391 058	7 475 285	36 915	-41 780 003
Toimintakate	-35 354 620	1 155 322	112 242	-112 242	-34 199 298
Verotulot	23 578 000				23 578 000
Valtionosuudet	13 909 123				13 909 123
Rahoitustulot ja -menot					0
Korkotulot, ulkoiset	3 000				3 000
Korkotulot, sisäiset				0	0
Muut rahoitustulot, ulkoiset	58 000	3 000			61 000
Muut rahoitustulot, sisäiset	113 383	-113 383	-113 383	113 383	0
Korkomenot, ulkoiset	-485 344	-700			-486 044
Korkomenot, sisäiset		0		0	0
Korvaus peruspääomasta	0	0			0
Muut rahoituskulut, ulkoiset	-12 004				-12 004

Vuosikate	1 809 537	1 044 239	-1 141	1 141	2 853 776
Poistot ja arvон alentumat					0
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 586 592	-537 197			-4 123 789
Varausten ja rahastojen muutokset	49 227	18 510			67 737
Tilikauden tulos	-1 727 827	525 552	-1 141	1 141	-1 202 275

Kun valtuusto on hyväksynyt kunnan talousarvion ja siinä olevan liikelaitoksen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, vahvistaa johtokunta liikelaitoksen talousarvion ennen talousarviovuoden alkua. Liikelaitoksen talousarviossa on sitovana tasona valtuustoon nähden netto sekä liikelaitokseen sijoitetun pääoman korko kunnalle. Sitovista tavoitteista poikkeaminen edellyttää valtuuston päätöstä. Kunnanvaltuusto päättää liikelaitoksen investointien kokonaissumman.

4.2.3 Investointiosa

Investointiosassa ovat palvelualueittain tärkeimmät hankkeet erillisinä, pienet hankkeet on koottu hankeryhmiksi. Investointiosan määrärahan valtuusto hyväksyy hankeryhmittäin tai hankkeittain. Investointiraja on 10 000 euroa.

Jos investoinnin toteutuminen kohdistuu kahdelle tai useammalle suunnitteluvuodelle, ilmoitetaan investoinnin kokonaiskustannusarvio ja sen jaksotus suunnitteluvuosille. Hankkeen perusteluissa valtuusto voi antaa toimitelmalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Investointiosaan budjetoidaan investointiin saatu rahoitusosuus, joka voi olla valtionosuutta tai muuta rahoitusosuutta. Rahoitusosuus budjetoidaan tuloksi sille vuodelle, jonka aikana oikeus tuloon arvioidaan syntyvän.

Investointiosaan budjetoidaan aktivoitujen pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnistä saatavat tulot.

4.2.4 Tuloslaskelmaosa

lin kunnan tuloslaskelmassa (ns. virallinen tuloslaskelma) esitetään ulkoiset erät eli tuotot, jotka on saatu kunnan ja liikelaitosten ulkopuolelta ja kulut, jotka ovat mm. henkilöstömenot ja hankinnat kunnan ja liikelaitosten ulkopuolelta. Virallisessa tuloslaskelmassa on peruskunnan lisäksi lin vesiliikelaitos, tuloksesta on eliminoitu pois kaikki kunnan ja liikelaitoksen keskinäiset tulot ja menot.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, kuinka kunnan tilikauden tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden poistoihin. Tuloslaskelman välituloksena saatava toimintakate ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Tasapainoinen talous on edellytys kunnan kehitykselle.

Peruskunnan tuloslaskelma, jossa on ulkoiset ja sisäiset tulot/menot.

(ei sisällä lin vesiliikelaitoksen lukuja)

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	14 699	14 091	12 550	12 308	12 308
Myyntituotot	4 828	4 817	4 556	4 556	4 556
Maksutuotot	891	1 199	606	482	482
Tuet ja avustukset	2 321	1 660	987	955	955
Muut toimintatuotot	6 660	6 416	6 400	6 314	6 314
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	- 46 491	- 47 169	- 47 904	- 47 964	- 47 771
Henkilöstökulut	- 22 859	- 22 945	- 22 913	- 22 639	- 22 489
Palvelujen ostot	- 12 642	- 12 496	- 13 270	- 13 789	- 13 763
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 4 048	- 4 373	- 3 722	- 3 787	- 3 778
Avustukset	- 1 101	- 1 320	- 2 117	- 1 814	- 1 810
Avustukset liikelaitoksille					
Muut toimintakulut	- 5 842	- 6 034	- 5 882	- 5 935	- 5 930
Toimintakate/jäämä	- 31 791	- 33 078	- 35 355	- 35 656	- 35 463
Verotulot	23 038	22 596	23 578	25 878	27 446
Valtionosuudet	14 360	13 274	13 909	13 909	13 909
Rahoitustuotot ja -kulut	- 288	- 468	- 323	- 137	- 37
Korkotuotot	18	3	3	3	3
Muut rahoitustuotot	455	171	171	171	171
Korkokulut	- 757	- 631	- 485	- 300	- 200
Muut rahoituskulut	- 5	- 12	- 12	- 12	- 12
Vuosikate	5 319	2 323	1 810	3 994	5 855
Poistot ja arvonalentumiset	- 4 514	- 3 473	- 3 587	- 3 662	- 3 836
Suunnitelman mukaiset poistot	- 3 600	- 3 473	- 3 587	- 3 662	- 3 836
Kertaluonteiset poistot	- 914				
Arvonalentumiset					
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden tulos	804	- 1 150	- 1 777	332	2 019
Poistoeron muutos	60	49	49	49	49
Varausten muutos		577			
Rahastojen muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	865	- 524	- 1 728	381	2 068

lin kunnan talousarvio sisältää laskelmat alla olevien veroprosenttien mukaan

	TA2024	TA2025*)	TA2026	TA2027
Tuloveroprosentti	8,90	8,90	8,90	8,90
Kiinteistöveroprosentit				
-vakituinen asuinrakennus	0,65	0,65	0,65	0,65
-muu asuinrakennus	1,20	1,20	1,20	1,20
-yleinen kiinteistövero	1,30	1,30	1,30	1,30
-voimalaitos	3,10	3,10	3,10	3,10

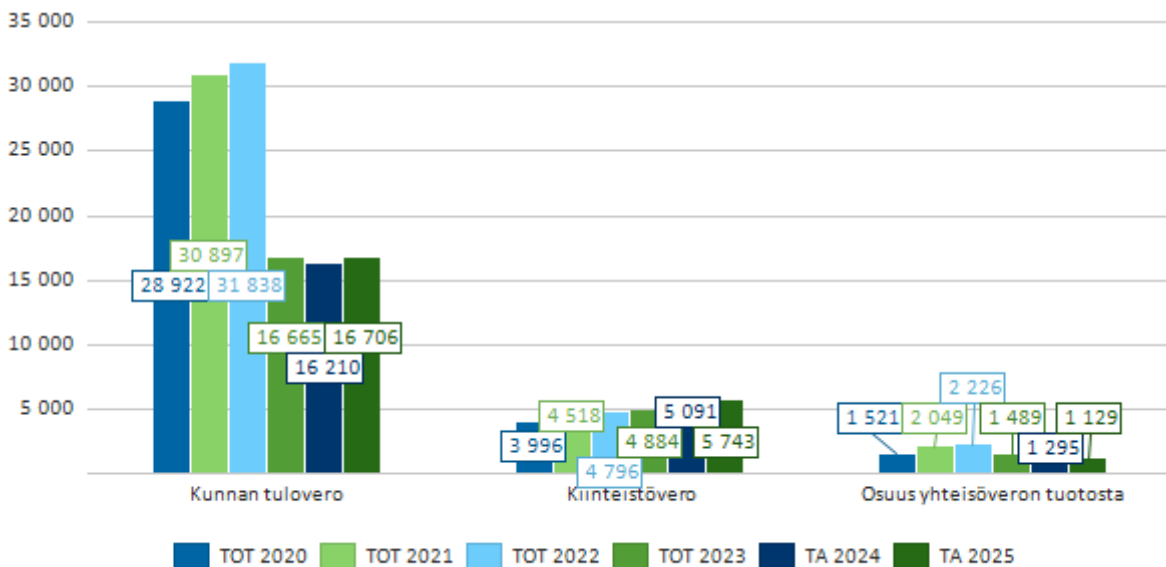
-yleishyödyllinen yhteisö	0,00	0,00	0,00	0
-rakentamaton rakennuspaikka	6,00	6,00	6,00	6,00

*) vuoden 2025 veroprosentti tulee ilmoittaa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella

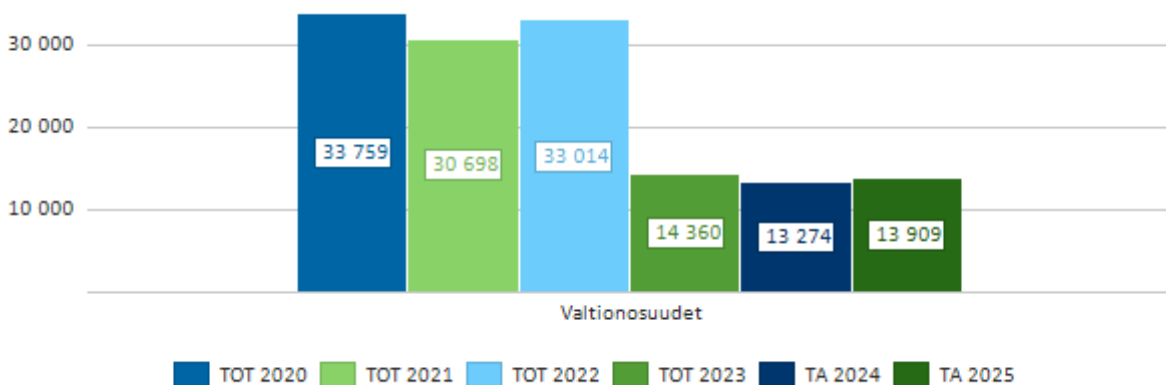
lin kunnan verotuloarviot talousarviossa perustuvat kuntaliiton lin kunnalle tekemään ennustekehik-
koon, joka puolestaan perustuu osin syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen
kehityksestä. Veroennustekehikossa on myös huomioitu verotilitykset syyskuuhun asti sekä Vero-
hallinnon 24.09 julkaisema ennakkotieto valmistuvasta kunnallis- ja yhteisöverotuksesta 2024.

Verotulojen kehittyminen Kuntaliiton verokehikon mukaan

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Muutos% TA2024-TA2025
Verotulot	23 038	22 596	23 578	25 878	27 446	4,35 %
Kunnan tulovero	16 665	16 210	16 706	17 679	18 183	3,06 %
Kiinteistövero	4 884	5 091	5 743	7 013	8 013	12,81 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 489	1 295	1 129	1 186	1 250	-12,82 %

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Valtionosuudet	14 360	13 274	13 909	13 909	13 909

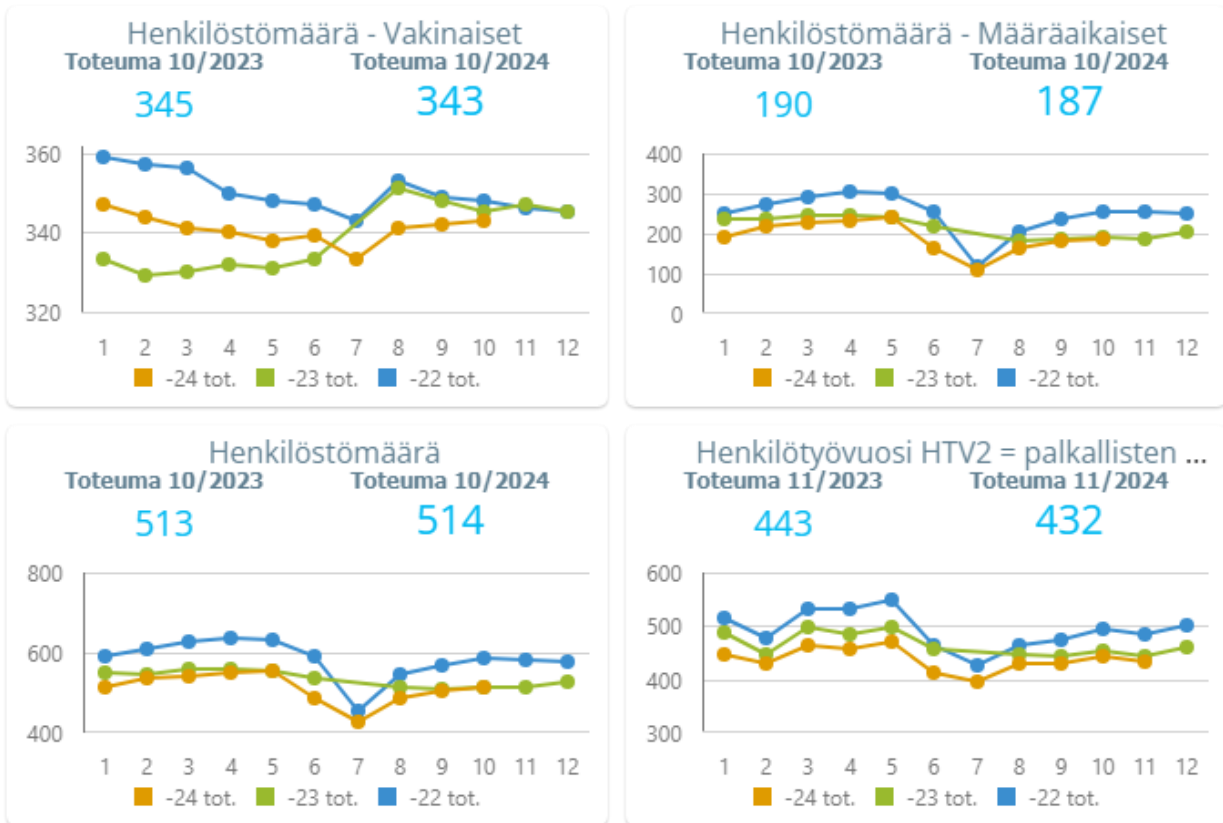

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Verotulot	23 038	22 596	23 578	25 878	27 446
Valtionosuudet	14 360	13 274	13 909	13 909	13 909

Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste						
1 000 €						
li						
Verovuosi	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ansiotulot	226 235	235 491	240 181	246 596	254 078	261 855
Maksettava vero	32 268	15 055	15 642	16 969	17 600	18 252
Tuloveroprosentti	21,50 %	8,86 %	8,90 %	8,90 %	8,90 %	8,90 %
Kunnallisveroaste	14,26 %	6,39 %	6,51 %	6,88 %	6,93 %	6,97 %
Erotus	7,24 %	2,47 %	2,39%	2,02 %	1,97 %	1,93 %

*verotulot Suomen Kuntaliitto * valtionosuudet VM

Ulkoiset, 1 000 €	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
IIN KUNTA JA LIKELAITOKSET					
Henkilöstökulut	- 23 237	- 23 358	- 23 335	- 23 057	- 22 905
Palkat ja palkkiot	- 18 728	- 18 815	- 18 961		
Henkilösivukulut	- 4 508	- 4 543	- 4 374		
Eläkekulut	- 3 763	- 3 826	- 3 866		
Muut henkilösivukulut	- 745	- 717	- 508		
IIN KUNTA					
Henkilöstökulut	- 22 859	- 22 945	- 22 913	- 22 639	- 22 489
Palkat ja palkkiot	- 18 426	- 18 483	- 18 622		
Henkilösivukulut	- 4 433	- 4 462	- 4 291		
Eläkekulut	- 3 701	- 3 757	- 3 791		
Muut henkilösivukulut	- 732	- 705	- 499		
HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT					
Henkilöstökulut	- 909	- 901	- 948	- 936	- 930
Palkat ja palkkiot	- 748	- 748	- 791		
Henkilösivukulut	- 160	- 154	- 157		
Eläkekulut	- 133	- 130	- 139		
Muut henkilösivukulut	- 28	- 24	- 18		
ELINVOIMA- JA YRITYSPALVELUT					
Henkilöstökulut	- 134	- 176	- 181	- 179	- 178
Palkat ja palkkiot	- 108	- 141	- 146		
Henkilösivukulut	- 26	- 35	- 35		
Eläkekulut	- 22	- 30	- 31		
Muut henkilösivukulut	- 5	- 5	- 4		
OPETUS- JA VARHAISKASVATUS- PALVELUT					
Henkilöstökulut	- 16 290	- 16 153	- 16 050	- 15 843	- 15 738
Palkat ja palkkiot	- 13 110	- 12 954	- 13 040		
Henkilösivukulut	- 3 180	- 3 199	- 3 010		
Eläkekulut	- 2 671	- 2 701	- 2 658		
Muut henkilösivukulut	- 509	- 498	- 353		
HYVINVOINTIPALVELUT					
Henkilöstökulut	- 2 872	- 2 945	- 2 879	- 2 852	- 2 833
Palkat ja palkkiot	- 2 308	- 2 380	- 2 336		
Henkilösivukulut	- 564	- 565	- 543		
Eläkekulut	- 465	- 473	- 480		
Muut henkilösivukulut	- 99	- 92	- 63		
YHDYSKUNTAPALVELUT					
Henkilöstökulut	- 2 654	- 2 770	- 2 856	- 2 829	- 2 810
Palkat ja palkkiot	- 2 152	- 2 261	- 2 310		
Henkilösivukulut	- 502	- 509	- 546		
Eläkekulut	- 411	- 423	- 484		
Muut henkilösivukulut	- 92	- 86	- 62		
IIN VESILIIKELAITOS					
Henkilöstökulut	- 378	- 413	- 422	- 418	- 416
Palkat ja palkkiot	- 303	- 332	- 339		
Henkilösivukulut	- 75	- 81	- 84		
Eläkekulut	- 62	- 69	- 75		
Muut henkilösivukulut	- 13	- 12	- 9		

Kunnan tulopohja

4.2.5 Rahoitusosa

Rahoituslaskelmassa osoitetaan, kuinka paljon tulorahoituksen lisäksi tarvitaan pääomarahoitusta investointeihin ja lainan lyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitusjäämä on ja miten sitä käytetään. Rahoituslaskelmassa vuosikatteen riittävyyttä arvioidaan suhteessa investointeihin ja lainanlyhennyksiin.

lin kunnan rahoituserät sisältävät ulkoiset tulot ja menot. Korkomenot ovat otettujen ja suunnitelmakaudella nostettavien lainojen korkomenoja.

Talousarvion tasapainoperiaatteen mukaan talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan. Tulorahoituksen riittämättömyys tarkoittaa lisääntyvää lainanottotarvetta ja korkomenojen kasvua, joka näkyy tuloslaskelmassa.

4.3. Sitovuus valtuustoon nähden

4.3.1 Sitovuustasot

PERUSKUNNAN JA LIIKELAITOSTEN TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN			
YHTEENVETO	SITOVUUS	Määrärahat	Tuloarviot
		TALOUSARVIO 2025	TALOUSARVIO 2025
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Hallinto- ja talouspalvelut	N	-3 081 030	130 962
Elinvoima ja yrityspalvelut	N	-883 664	
Siitä: Micropoliksen ja lilaakson sopimus	N	-525 000	
Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut			
Varhaiskasvatus- ja päivähoito	N	-9 700 915	290 938
Opetuspalvelut	N	-18 297 250	1 147 768
Hyvinvointipalvelut	N	-6 652 909	701 332
Yhdyskuntapalvelut	N	-9 288 377	10 278 525
lin vesiliikelaitos	N	-1 391 058	2 541 380
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ		-49 295 203	15 090 905
TULOSLASKELMAOSA			
VEROTULOT	N		23 578 000
VALTIONOSUUDET	N		13 909 123
KORKOTULOT	N		3 000
MUUT RAHOITUSTULOT	N		174 383
KORKOMENOT	N	-486 044	
MUUT RAHOITUSMENOT	N	-125 387	
INVESTOINTIOSA			
Hallinnon investoinnit	N	-896 000	
Kiinteistöinvestoinnit	N	-5 750 000	0
Infra- ja ympäristöinvestoinnit	N	-1 200 000	90 000
lin vesiliikelaitos	N	-1 150 000	0

RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäyksestä	B		
Antolainasaamisten vähennykset	B		0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		5 804 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N		253 223
Oman pääoman muutokset	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen			
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		-58 902 634	58 902 634

N=sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B=bruttomääräraha/-tuloarvio

4.3.2 Tilivelvollisuus

Kuntalain 125 § mukaan tilivelvollisiksi määritellään toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle hänen asemansa perusteella muutoinkin – esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä päättävänä viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamasta tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaiensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Viranhaltijoiden kohdalla rajanveto on vaikeaa, koska laissa ei ole määritelty, ketkä ovat toimielimen tehtäväalueen johtavia viranhaltijoita. Iin kunnassa tilivelvollisiksi viranhaltijoiksi on määritelty kunnanjohtaja, hallinto- ja talousjohtaja, elinvoimajohtaja, yhdyskuntajohtaja, hyvinvointijohtaja, opetusjohtaja sekä vesiliikelaitoksen johtaja. Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta.

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Kuntalain 31.1 §:n mukaan kunnan toimielimiä ovat valtuuston lisäksi kunnanhallitus, lautakunnat, valiokunnat, johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat.

Lain mukaan tilintarkastajan on tilintarkastuskertomuksessa otettava kantaa siihen, voidaanko tilivelvolliselle myöntää vastuuvapaus. Tällöin tilintarkastajan on myös yksilöitävä asianomainen tilivelvollinen. Viime kädessä harkintavalta siitä, ketkä ovat tilivelvollisia, voidaan katsoa olevan tilintarkastuskertomuksen antavalla tilintarkastajalla.

4.4. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamista ja hallintaa, joilla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu muun muassa sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus. Sisäisen valvonnan merkitys korostuu kunnan toiminnan tullessa monimuotoisemmaksi. Perusteista päätettäessä valtuusto ohjaa sitovasti kunnanhallitusta sen huolehtiessa kunnan sisäistä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kuntalain mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee perustua järjestelmälliseen ja dokumentoituun toimintatapaan. Perusteluissa voidaan myös todeta, että sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on voimassa, mitä kunnan hallintosäännössä on määrätty tai muutoin ohjeistettu.

Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä hallintosääntö, jossa on tarpeelliset määräykset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kuntalaissa on myös määrätty, että kunnan liikelaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä vastaa johtokunta ja johtaja. Sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskienhallinnasta pitää tehdä selonteko tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomukseen.

Vastaavasti Kuntalain 123.1 § 4 kohta mukaan on tilintarkastajan tarkastettava, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Jotta tilintarkastaja pystyy todentamaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan toimeenpanoa ja tuloksellisuutta täytyy kunnanhallituksen, lauta- ja johtokuntien raportoida toimenpiteet.

lin kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallitus vastaa riskienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan. Riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta ja vaikuttavuutta seurataan ja pyritään kehittämään havaittujen puutteiden pohjalta. Riskikartoituksesta on tehty erillinen taulukko, joka käsitellään talousarvion yhteydessä.

lin kunnan riskien kartoitus ja priorisointi on otettu osaksi talousarvionlaadintaprosessia. Kartoituksen yhteydessä määritellään erillisellä liitteellä toimenpiteet riskien poistamiseksi tai pienentämiseksi. Riskienhallintatoimenpiteet raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Riskienhallinnan onnistuminen vaatii päämäärätietoista johtamista, joka konkretisoituu tehokkaana toimintana asioiden eteenpäin viemiseksi ja riittävällä viestinnällä. Riskienhallintaprosessi on osa kaikkia toimintoja ja päätöksentekoa. Riskienhallintaprosessin tarkoituksena on varmistaa, että toimintaympäristön muutokset huomioidaan ja ennakoitetaan.

Koko kuntakonsernin tasolla onnistumisen edellytyksenä on konsernijohtajan sitoutuminen asiaan. Kuntalaki edellyttää, että konsernitalinpäätöksen laadinnan yhteydessä tulee toimintakertomukseen sisällyttää tietoa riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

5. TALOUSARVIO

5.1. Kuntastrategia, tavoitteet

lin kuntastrategia vuoteen 2030 saakka hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 30.5.2022 §64.

Kunta kehittyy, mikäli suunta on selvä ja kaikki tietävät oman tehtävänsä matkalla. Tavoitteiden tulee olla tarpeeksi korkealla, jotta ne haastavat ylittämään itsensä, ja toisaalta tarpeeksi käytännöllisiä, jotta ne on mahdollista saavuttaa. Tärkeintä on, että suunta on yhteisesti päätetty ja siihen sitoudutaan kaikilla tasoilla.

lin kunnan strategiassa on neljä läpileikkaavaa teemaa: Ihmiset ensin, Yhteiset viisaat valinnat, Tasapainoinen talous ja Periksiantamattomuus. Tavoitteet on asetettu 16 lupaukseksi, jolla tavoitellaan strategian toteutumista.

Kasvu

VAHVUUKSIEN VOIMISTAMINEN

Hyödyntääksemme erinomaista sijaintiamme asukkaiden ja yritysten houkuttelussa, tarvitsemme muilta puuttuvia erottautumistekijöitä. Kasvu mahdollistetaan kannattavan yritystoiminnan edellytysten luomisella ja vahvistamalla vielä entisestään asukkaiden kokemusta osana luontoa asumisesta – yhdistäen nämä elementit kestävän kehityksen tavoitteisiin. Näin voimme erottautua muista Oulun kehyskunnista. Ja jos 4-tien uusi linjaus tai paikallisjunahanke etenevät käänämme myös ne vahvan kasvun mahdollistajiksi.

Luonnonläheinen li

PAIKKARIIPPUMATTOMUUS

Paikkariippumattomuus kyseenalaistaa tavanomaisen elämäntavan ja mahdollistaa vapauden, josta yleensä voi nauttia vain viikonloppuisin ja lomilla. - iläiset saavat siis asua ja tehdä töitä siellä missä muut mökkeilevät. Luonnonläheisen lin lupaukset rakentavat paikkariippumattomuutta hyödyntäen digitalisaation ja luoden etätyöskentelyyn mahdollisuuksia.

Henkinen hyvinvointi

TYÖELÄMÄN SUUNNANNÄYTTÄJÄ

Hyvinvointiin investoiminen tarkoittaa myös sitä, että uudistamme työelämän ajattelu- ja toimintatavat (synnyttäen myötätuntoa ja myötäiloa) hyödyntäen teknologisten muutosten tarjoamia mahdollisuuksia ja huomioimalla ruuhkavuosien, ikääntyvän ja monimuotoisen työväestön erityistarpeet. Panostamalla työnantajana omaan työhön liittyviä vaikutus- mahdollisuuksia lisäävään ja työn merkityksellisyyttä vahvistavaan osaamisen kehittämiseen, voimme ennaltaehkäistä myös työvoimapulan syntymisen.

Systeminen muutos

MERKITYKSELLISEMPI ARKI= KESTÄVÄ TULEVAISUUS

Kaikki vaikuttaa kaikkeen, joten uudistaminen on toteutettava huomioiden yksittäisten osien vaikutus toisiinsa ja kokonaisuuksiin. Kun yhdistämme kestävän elämäntavan tavoittelun asukkaiden kanssa yhteiskehitettävään parempaan ja merkityksellisempään arkeen, systeemisestä muutoksesta

saadaan asukkaita inspiroiva ja osallistava kokonaispaketti. - Työskentelyn taustalla Resurssiviisas li -tiekartan keskeiset pitkän tähtäimen tavoitteet, ei ilmastopäästöjä, ei jätettä, ei ylikulutusta

VALTUUSTO PÄÄTTÄÄ LUPAUSTEN TEEMAT (MITÄ?), HENKILÖSTÖ LAATII LUPAUKSET (MITEN?)

1. Valtuusto päättää kehittämisteemat ja palvelulupauksiin liittyvät teemat eli sen mitä luvataan.
2. Henkilöstö laati sisällöllisinä asiantuntijoina lopulliset lupaukset (eli päättää sen miten lupaukset lunastetaan?)
3. Kunta varmistaa, että lupauksen lunastamiseen tarvittava osaaminen on vaaditulla tasolla ja että kehittämisellä on vaadittavat resurssit
6. Lupaus otetaan arkipäivän valintoihin arviointikriteeriksi

STRATEGIA EI OLE KOSKAAN VALMIS, VAAN KOKOAJAN KEHITTYVÄ

Strategian lupauksia arvioidaan vuosittain tilinpäätöksen ja talousarvion laadinnan yhteydessä, peilaten strategian lupauksia kustannuksiin ja ottaen huomioon toimintaympäristön mahdolliset muutokset. Iin asukkaat arvioivat strategian lupauksia 2 vuoden välein sitä varten kehitetyllä verkkokyselyllä.

Arviointi suositetaan arvioimalla sitä kuinka hyvin lupaukset toteutuvat ja ovatko lupaukset tärkeä tai merkityksellisiä asukkaiden arjessa. Vastauksien perusteluja (miksi on merkityksellinen?) voidaan hyödyntää niin kunnanpalvelujen kehittämisessä kuin myös strategian päivittämisessä.

ASUKKAAT, YHDISTYKSET JA YRITYKSET MUKAAN!

Lupaukset pyritään suunnittelemaan siten, että ne houkuttelevat laajasti myös muita osallistumaan lupauksen toteuttamiseen. Näin myös asukkaat voivat halutessaan osallistua omalta osaltaan strategian toteuttamiseen. - Kunta haastaa myös paikalliset yritykset ja yhdistykset mukaan lupauksen toteuttamiseen.

TEEMOJEN NOUSU ”ASIALISTALLE”

Kahden vuoden välein toteutettavan kuntalaisbarometrin avulla asukkaat saavat arvioida arkeensa liittyviä väitteitä, ja sitä ovatko ne oman arjen kannalta tärkeitä tai merkittäviä. - Jos asia on asukkaalle tärkeä tai merkityksellinen, saa kuntalainen perustella vastauksensa. Vastauksissa toistuvat teemat nostetaan seuraavan kuntastrategiaan kehittämisteemaksi tai lupaukseksi. 2021 kuntalaisbarometrin vastauksissa nousi esille mm. luontosuhde ja ruuhkavuosien haasteet, joten ne on nostettu tässä strategiassa esille.

5.2. Henkilöstösuunnitelma

Henkilöstösuunnittelu

Iin kunnan henkilöstömenot ovat talousarvion 2025 mukaisesti 23,3 milj. euroa. Henkilöstömenojen osuus on 55 % kaikista kunnan ulkoisista toimintamenoista. Henkilöstömenoista 69 % kohdistuu opetus- ja varhaiskasvatuspalveluihin, 12 % hyvinvointipalveluihin ja 12 % yhdyskuntapalveluihin.

Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on varmistaa riittävä henkilöstö tuottamaan kunnan peruspalvelut kuntalaisille ja muille kunnan toimijoille. Henkilöstösuunnittelun prosessia kehitetään vuonna 2025. Tavoitteena on tunnistaa kunnan henkilöstörakenteen nykytilan kautta erilaisten toimintaympäristön muutosten vaikutukset sekä luoda näkymää eläköityvien työntekijöiden määrään.

Osaamisen kehittäminen

Vuoden 2024 alussa kunnassa otettiin käyttöön in-house-yhtiö Monetran tarjoamat hr-, työajanseuranta sekä matka- ja kululaskujärjestelmät. Järjestelmiin pidettiin koulutuksia vuoden alkupuoliskolla. Järjestelmien käyttöönotto vei ison osan henkilöstön osaamisen kehittämisestä alkuvuonna, koska haluttiin että henkilöstö kokee niiden käytön helpommaksi kuin aiemmat järjestelmät.

Lisäksi vuonna 2024 alettiin kiinnittämään huomiota erilaisten ohjeiden päivittämiseen, jotta ohjeissa oleva tieto olisi ajan tasalla sekä kaikilla olisi sama tieto saatavilla. Ohjeisen lisäksi kiinnitettiin huomiota perustoimintojen prosessikuvausten rakenteisiin. Tämä työ tulee jatkumaan vuonna 2025, jonka puitteissa myös vankennetaan henkilöstön osaamista eri osa-alueilla sekä kirkastetaan kriittisimpiä osaamisen kehittämiskohteita.

Vuonna 2024 koko henkilöstöllä on ollut mahdollisuus käyttää Eduhousen ilmaisia koulutustalenteita. palvelun käyttöä on aktivoitu eri toimialojen välillä ja henkilöstön osaamisen kehittämisen näkökulmasta käyttäjämäärän tavoitellaan kasvavan vuonna 2025.

Työhyvinvointi

Vuonna 2024 käynnistettiin TVR-rahaston rahoittama Työelämän leirinuotio -hanke, jonka tavoitteena on lin kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen. Hankkeeseen liittyvät työelämän Leirinuotiot käynnistyivät loppusyksystä. Hankkeen rinnalle koottiin reilun kymmenen hengen työhyvinvointilähettiläiden ryhmä, joka on mukana hankkeen aikana Leirinuotioissa, ja joka tulevaisuudessa jatkaa työhyvinvoinnin edistämistä toimien esihenkilöiden ja työyhteisön välillä sekä kannustaen henkilöstöä jatkamaan Leirinuotio-hankkeessa aikaan saatuja uusia, hyviä käytäntöjä.

Toimialojen osalta kunnassa on erilaisia työhyvinvointiin tähtääviä toimenpiteitä, joilla pyritään vahvistamaan erilaisten ammattiryhmien työssä jaksamista ja parantamaan fyysistä työhyvinvointia.

	TP2021	TP2022	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
1. Hallinto- ja talouspalvelut							
Vakinaiset	22	18	17	8,5	8,5	8,5	8,5
Määräaikaiset	2	2	2	3	3	3	3
Yhteensä	24	20	19	11,5	11,5	11,5	11,5
2. Elinvoima- ja yrityspalvelut							
Vakinaiset	2	1	1	1,5	1,5	1,5	1,5
Määräaikaiset	1	1		0	0	0	0
Yhteensä	3	2	1	1,5	1,5	1,5	1,5
3. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut							
Vakinaiset	344	345	312	259,5	244,5	240	235
Määräaikaiset	67	59	61	56	47	47	47

Yhteensä	411	404	373	315,5	291,5	287	282
4. Hyvinvointipalvelut							
Vakinaiset	66	73	58	64	69	69	69
Määräaikaiset	7	11	4	4	4	4	4
Yhteensä	73	84	62	68	73	73	73
5. Yhdyskuntapalvelut							
Vakinaiset	70	61	55	55	55	55	55
Määräaikaiset	16	17	16	9	6,5	6,5	6,5
Yhteensä	86	78	71	64	61,5	61,5	61,5
6. li:n kunta							
Vakinaiset	504	498	443	388,5	378,5	374	369
Määräaikaiset	93	90	83	72	60,5	60,5	60,5
Yhteensä	597	588	526	460,5	439	434,5	429,5

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut

5.3. Hallinto- ja talouspalvelut

Tehtäväalueet:

Vaalit, kunnanjohto, kunnanvaltuusto, kunnanhallitus ja jaostot, kuntayhteistyö, verotus, varautuminen ja valmiussuunnittelu, maaseutuviranomaispalvelut, rahoitus, tietopalvelut ja tarkastus, hallinnon tukipalvelut, postitus ja kopiointi, tietohallinto, asiointipiste, palkka- ja talouspalvelut, yhteistointiminta ja työsuojelu.

Merkittävimmät toiminnalliset muutokset ja poikkeamat:

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustoimea koskevan uudistuksen myötä Oulunkaaren kuntayhtymän ja kuntapalvelutoimiston toiminta päättyi 1.1.2023 alkaen. Kunnanvaltuusto teki 20.6.2022 § 72 päätöksen talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalveluiden hankkimisesta Monetra Oulu Oy:ltä sekä § 73 päätöksen ICT-palveluiden hankkimisesta Laplt Oy:ltä. Palveluiden hankinnat on vaiheistettu ja vuosi 2025 tulee olemaan ensimmäinen vuosi uudella toimintamallilla. Palvelutuotanto on saatu käyntiin ja käyttöönottoprojektit ovat päättyneet. Vuonna 2025 kehitetään yhteisiä toimintaprosesseja, arvioidaan palvelutuotannon kustannustehokkuutta ja -vaikuttavuutta.

Kunnanhallitus hyväksyi 27.3.2023 § 72 lin kunnan käytössä olevien taloushallinnon järjestelmien siirron omaan kuntakohtaiseen tietojärjestelmäympäristöön, ns. SaaS -palveluun. Aikaisemmin lin kunta oli osa Oulunkaaren kuntayhtymän kokonaisuutta, ja osapuolena mm. yhteisissä järjestelmä-sopimuksissa. Vuoden 2023 jälkeen sekä ICT-palveluiden että talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta siirrytään vaiheittain kokonaisasiakkuuksiin vuoteen 2026 mennessä. Ensimmäisessä vaiheessa, 1.1.2024 alkaen lin kunta siirtyy käyttämään Monetra Oy:n palkkahallinnon järjestelmiä: Personec F, Ess ja M2. Monetra Oy:n kilpailuttaman talousjärjestelmän (Unit4 ERP, järjestelmätoimittaja Oy Abilita Ab) käyttöönotto toteutuu v. 25-26 vaihteessa. Asiakkuus mahdollistaa myös muiden palveluntuottajan palveluvalikoimaan kuuluvien järjestelmien käyttöönoton.

ICT-palveluiden osalta Laplt Oy:n kokonaisasiakkuuteen siirtyminen toteutetaan vuoden 2024 aikana. Vuoden 2. ja 3 neljänneksellä käyttäjiin ja päätelaitteisiin liittyvät palvelut siirretään LapIT:n palvelu- ja tuotantomalleihin sekä 4. neljänneksellä tietojärjestelmät siirretään LapIT:n palvelutuotantoympäristöön. Samalla toteutetaan Oulunkaaren järjestelmien alasajo. Irtautuminen Oulunkaaren palvelintuotantoympäristöstä pyritään toteuttamaan alkuvuoden 2026 aikana.

lin kunnanhallitus on 7.11.2022 § 300 tehnyt päätöksen lin kunnan toimimisesta isäntäkuntana kuntayhtymän purun ja sopimuksessa sovittujen isäntäkunnan vastatakseen ottamien tehtävien osalta muiden Oulunkaaren kuntien puolesta. Purkamiseen liittyvien kesken olevien asioiden hoitaminen ja sopimukseen sisältyvien Oulunkaaren vastuiden ja tehtävien hoitamien jatkuu, ja tämä sisältyy hallinto- ja talouspalveluita tehtäviin tulevina vuosina.

Vuoden 2025 aikana järjestetään samanaikaisesti kunta- ja aluevaalit.

Taloudelliset muutokset:

Toimialalle on asetettu 0,042 milj. euron säästötavoite vuodelle 2025. Toimialan taloudelliset muutokset liittyvät ulkoistettujen ICT-palvelujen ja palkka- ja taloushallinnon palveluiden hintakehitykseen. Ilmasto-Areenan etkot -tuotantoon on varattu 15 tuhatta euroa vuodelle 2025.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Hallinto- ja talouspalvelut vastaavat kunnan yleishallinnon, talouden, henkilöstösuunnittelun ja palvelussuhdeasioiden, tietohallinnon, asianhallinnan ohjauksesta ja kehittämisestä. HR-palvelut tuotetaan yhteistyössä hyvinvointipalvelut -toimialan kanssa. Hallinto- ja talouspalvelut vastaa kunnan

asiointipisteen toiminnasta sekä kuntalaisten neuvonnasta. Vuoden 2025 toiminnan tavoitteet asetetaan ohjausprosessien kehittämiseen, kunnan esihenkilöiden osaamisen vahvistamiseen sekä ulkoisten palveluntuottajien palvelutuotannon kustannuskehityksen seuranta- ja kehitystyöhön.

Toimenpiteet:

1. Prosessien kehittäminen
  - Kehitetään koko kunnan talousohjauksen ja seurannan prosessia
  - Kuvataan keskeiset HR-prosessit ja laaditaan kehittämissuunnitelma
  - Kuvataan keskeiset yleishallinnon prosessit
2. Osaamisen kehittäminen
  - Laaditaan pitkän aikavälin suunnitelma sihteerityön kehittämiseksi koko kunnassa
  - Vahvistetaan henkilöstön osaamista ja tunnistetaan keskeiset henkilöriskit
3. Palveluntuottajakumppanien palvelusopimukset ja toiminnan tehostaminen
  - Asetetaan tavoitteet palkka- ja taloushallinnon palveluiden ostojen kokonaisuudelle
  - Tietohallinnon kokonaisulkoistuksen tavoitteiden seuranta ja arviointi
4. HR-toiminnot (yhteistavoitteet hyvinvointipalveluiden kanssa)
  - Selkeytetään henkilöstöpoliittisten ohjeiden kokonaisuutta ja luodaan henkilöstöviestintään tavoittavat kanavat yhteistyössä toimialojen, kunnan esihenkilöiden ja työntekijöiden kanssa
  - Vahvistetaan kunnan esihenkilöiden HR-osaamista
  - Kehitetään ennakoivaa henkilöstösuunnittelua
5. Omistajaohjaus
  - Päivitetään kunnan omistajapoliittiset linjaukset
  - Kehitetään kunnan tytäryhteisöjen raportointia ja tavoitteiden seurantaa

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	530	93	131	129	129
Toimintakulut	- 3 664	- 3 215	- 3 081	- 3 109	- 3 098
Toimintakate/jäämä	- 3 134	- 3 122	- 2 950	- 2 980	- 2 969

Henkilöstömäärä:

Henkilöstömäärä (toimiala)	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Tot. 30.9.2024	TA2025	TS2026	TS2027
1. Hallinto- ja talouspalvelut							
Vakinaiset	18	17	8,5	8	8,5	8,5	8,5
Määräaikaiset	2	2	3	3	3	3	3
Yhteensä	19	17	11,5	11,5	11,5	11,5	11,5

5.4. Elinvoima- ja yrityspalvelut

Tehtäväalueet:

Elinvoimapalvelut vastaa kuntastrategian 2030 ja elinkeino-ohjelman 2025 mukaisten elinvoimaa, kasvua ja kehittämistä tukevien toimenpiteiden toteuttamisesta. Toimialaa johtaa elinvoimajohtaja. Elinvoimapalveluiden keskeisiin tehtäviin kuuluvat maankäytön suunnittelu, yrityspalvelut, kehittäminen sekä kuntamarkkinointi ja -viestintä.

Elinvoimapalveluiden toimiala ostaa yrityspalvelut, kehittämis- ja hanketoiminnan sekä kuntaviestintän ja -markkinoinnin lin Micropolis Oy:ltä. Palvelun sisältö on määritelty kunnan ja Micropoliksen välisessä palvelusopimuksessa. Vuoden 2025 tehtävät ja tavoitteet on määritelty tarkemmin tämän talousarviokirjan lin Micropolis Oy:tä koskevassa talousarvio-osassa.

Painopistealueet ja toiminnalliset tavoitteet

Kunnan keskeinen tehtävä on luoda toimintaympäristö, joka tukee yritysten perustamista, toimintaa, kasvua ja kilpailukykyä sekä edistää työllisyyttä. Suotuisat olosuhteet luovat perustan yritysten kilpailukyvyille, työllisyydelle, laadukkaille palveluille ja sitä kautta kunnan elinvoimaisuudelle. Työn tuloksena lissä syntyy lisää yrityksiä, työpaikkoja ja uusia investointeja.

Keskeiset edistettävät asiat vuodelle 2025:

Asiat	Toimenpide
valtatie 4	uuden tielinjauksen ja kasvuväylän suunnittelutyön edistäminen
junan pysähtyminen, asemalaituri	asemansuunnittelun edistäminen
elinkeino-ohjelma 2025	ohjelman päivittäminen
energiaprojektit	energiaintensiivisen yritystoiminnan houkuttelu, aluetaloudellisten hyötyjen maksimointi
sähköasemien ympäristöt	alueiden potentiaalin selvittäminen

Elinvoimapalvelut tekee tiivistä yhteistyötä muiden kunnan toimialojen kanssa toteuttaakseen kuntastrategiassa asetettuja tavoitteita ja lupauksia. Vuonna 2025 jatkuu yhteistyön kehittäminen TE-palveluiden kanssa. Tavoitteena on, että kunta voi TE2025 uudistuksen myötä edistää työllisyyttä mahdollisimman tehokkaasti toimialarajat ylittäen.

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	113				
Toimintakulut	- 791	- 908	- 884	- 895	- 892
Toimintakate/jäämä	- 678	- 908	- 884	- 895	- 892

Tunnusluvut

	TP 2023	TP 2024	TAE2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstön lkm	0	1,5	1,5	1,5	1,5

Henkilöstömäärä:

Henkilöstömäärä (toimiala)	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Tot. 30.9.2024	TA2025	TS2026	TS2027
2. Elinvoima- ja yrityspalvelut							
Vakinaiset	1	1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

Määräaikaiset	1	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	1	1	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5

5.4.1. Elinvoimapalvelut

Tehtäväalueet:

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toimintatuotot	64				
Toimintakulut	- 712	- 771	- 860	- 593	- 593
Toimintakate/jäämä	- 648	- 771	- 860	- 593	- 593

Sitovat tavoitteet:

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

5.4.2. Maankäytön suunnittelu

Tehtäväalueet:

Maankäytön suunnittelun alueeseen kuuluvat kunnan strateginen maankäyttö, maa- ja tonttipolitiikka sekä yleis- ja asemakaavatyö. Suunnittelua ohjaa kuntastrategia, elinkeino-ohjelma, maapolitiininen ohjelma ja muut alueiden- ja maankäyttöä ohjaavat strategiat ja suunnitelmat. Tulosalueella työskentelee kunnanarkkitehti.

Sitovat tavoitteet:

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Maankäytön suunnittelulla edistetään yhdyskuntarakenteen eheyttä, elinympäristön viihtyisyyttä, palvelujen saavutettavuutta, asumisen ja liikkumisen kestävyttä sekä kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Kaavoitus tukee kuntastrategian tavoitteita, kuten vahvaa ja kestävää kasvua, luonnonläheisyyttä ja henkistä hyvinvointia. Oikea-aikaisella kaavoituksella huolehditaan tonttivarannon riittävydestä elinkeinoelämän ja asuinrakentamisen tarpeisiin. Kunnanarkkitehti tekee tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen kanssa.

Asuinrakentamiselle varattuja asemakaava-alueita on eri puolilla kuntaa. Asuintontteja on tarjolla

muun muassa Liesharjun ja Tikkasenharjun alueilla. Omakotitonttien varanto riittää useiksi vuosiksi, mutta tulevaisuudessa kaavahankkeissa on tarpeen monipuolistaa asuintonttien tarjontaa ja kehittää niiden houkuttelevuutta. Kunta tekee aktiivista maanhankintaa jatkaen neuvotteluja maankäyttö Sopimuksesta ja mahdollisista maanhankinnoista. Maanhankinnan painopistealueita ovat strategisessa yleiskaavassa ja osayleiskaavassa esitetyt teollisuuden ja taajaman laajenemisalueet, Pentinkankaan alue ja Etelä-lilaakson alue.

Maapoliittisen ohjelman päivystystä jatketaan, kun siihen liittyvä lainsäädännön uudistustyö valmistuu.

Vireillä olevat, käynnistettävät ja tarkasteluun tulevat kaavahankkeet:

Kaavahanke	Toimenpide
lin strateginen yleiskaava 2040	kaavatyön loppuun saattaminen
lin rannikon ja saarten osayleiskaavan tarkistaminen Seljänperän alueelle	kaavatyön jatkaminen, valmistelu- ja ehdotusvaihe
lin keskustaajaman osayleiskaavan laajennuksen 2025 muutos Pentinkankaan alueella	kaavatyön loppuun saattaminen
lin keskustan osayleiskaavan muutos ja asemakaavatyö asemaseudulle	kaavoituksen valmistelu ja käynnistäminen
Hervan alueen yleis- ja asemakaavatyö	kaavoituksen valmistelu ja käynnistäminen
lin kirkonseudun asemakaavan muutos keskustan rannan alueelle	kaavoituksen valmistelu ja käynnistäminen
Kivimaan tuulivoimapuiston osayleiskaava	kaavoitustyön jatkaminen
Talvisuon tuulivoimapuiston osayleiskaava	pysähdyksissä, jatkuminen epävarmaa
Pookin merituulivoimapuiston osayleiskaava	kaavoitustyön jatkaminen
Kovasinkankaan tuulivoimapuiston osayleiskaava	kaavatyön jatkamisen edellytysten tarkastelu
lin rannikon ja saarten osayleiskaavan tarkistaminen Karhun alueella	kaavatyön jatkamisen edellytysten tarkastelu
lin kirkonseudun asemakaavan laajennus Timpurintien alueella	kaavatyötä ei edistetä

5.5. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Tehtäväalueet:

Opetus ja varhaiskasvatus muodostavat sivistyspalveluiden kokonaisuuden, jossa tilojen käyttö, palveluverkko ja tukipalvelut järjestetään taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Henkilöstömäärät ja tilojen bruttoneliöt ovat kunnan toiminnassa suurimmat. Hallinnonalan palvelut kattavat suoraan tai välillisesti ison osan kunnan väestöstä. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen hallinto on tiivis kokonaisuus. Hallinnonala jakautuu opetukseen, varhaiskasvatukseen sekä toimialan hallintoon.

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelujen toiminnan järjestäminen

Opetuspalvelut muodostuvat kouluilla annettavasta esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukiokoulutuksesta. Varhaiskasvatuspalvelu muodostuu kunnallisesta ja yksityisestä varhaiskasvatuksesta. Kunnallisia varhaiskasvatuspalveluja tarjoavat päiväkodit, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus. Yksityistä varhaiskasvatusta järjestetään palvelusetelin avulla. Lisäksi hoidon järjestämistä kotona

järjestetään yksityisen hoidon tuella. Opetus- ja varhaiskasvatus toimialan ylin päätöksentekoeelin on opetus- ja varhaiskasvatustaloutakunta.

Varhaiskasvatusta toteutetaan perheiden tarpeista lähtevänä, lapsen hyvinvointia, kasvua, oppimista ja kehitystä edistävänä palveluna. Varhaiskasvatus perustuu valtakunnalliseen ja paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatussuunnitelmassa huomioidaan lasten yksilöllisyys ja palvelujen monimuotoisuus.

Perusopetuksen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ihmisyyteen ja vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa oppilaalle elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Tavoitteena on edistää sivistystä, tasa-arvoisuutta ja kansainvälisyyttä sekä estää syrjäytymistä. Iin lukion tehtävänä on antaa opiskelijoilleen laaja yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus ja edistää työ-elämäntietoisuutta. Lukio tukee opiskelijan edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Opetus- ja varhaiskasvatustoimialan talousarviossa on pysytty maltillisessa kasvussa ja toimialalle on tehty 300 000€ leikkaukset vuoden 2025 talousarvioon osana talouden tasapainottamisesta. Vuoden 2024 palkankorotukset ovat tuoneet henkilöstömenoihin keskimäärin yleiskorotusten osalta noin 2,27% ja sopimuskohtaisten kehittämisohjelmaerien osalta noin 1 % kasvun. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hinnoissa ja palveluiden ostoissa on edelleen nähtävissä kasvua mutta inflaatio näyttää kuitenkin rauhoittuneen vuoteen 2023 verrattuna. Elokuussa 2024 koulukuljetusten osalta siirryttiin kuljetusreittien kilpailutusten jälkeen uuteen sopimuskauteen. Polttoaineiden ja henkilöstökulujen nousun suhteen on varauduttava edelleen mahdollisiin hinnankorotuksiin. Näistä lähtökohdista esitetty talousarvio vuodelle 25 on laadittu annettuun raamiin sopivaksi ja sisältää toiminnan virtaviivaistamista ja henkilöstöresurssin optimointia.

Vuoden 2024 aikana opetuksen ja varhaiskasvatuksen toimialalla on jatkettu edelleen organisaation johtamisjärjestelmän kehittämistä. Toimialan johtamista on muutettu määräaikaisesti ajalla 1.9.2024 - 31.12.2024 siten, että sivistysjohtajan alaisuudessa työskentelevän varhaiskasvatuspäällikön tehtävät on sisällytetty osaksi sivistysjohtajan tehtävää. Uudistettu tehtäväkuva arvioidaan opetus- ja varhaiskasvatustaloutakunnassa ja kunnanhallitus tekee päätöksen sivistysjohtajan tehtävästä. Tarvittavat päivitykset hallintosäätöön organisaation, muuttuneiden tehtävien ja toimivallan jakoon liittyen tehdään tarvittaessa vuoden 2025 alussa, kunnanhallituksen ensin päätettyä hallinnonuudistuksesta sivistysjohtajan tehtävän suhteen.

Toimialalla on toteutettu palvelusuunnitelmaprosessi viimeksi vuonna 2020. Lautakunnan linjaamien tiekarttojen mukaisesti on toteutettu palveluverkon ja palvelujen ratkaisuja sekä varhaiskasvatuksen, opetuksen kuin hallinnonkin osalta. Palvelutarpeet muuttuvat jatkuvasti. Suurena muutoksena ja huolenaiheena lissäkin on syntyvyyden ja sitä kautta varhaiskasvatusten asiakkaiden ja oppilasmäärien lasku. Syksyllä 2024 peruskoulun aloitti 138 oppilasta, ennusteen mukaan viiden vuoden päästä aloittajia on noin 90. Tämä ennuste vääjäämättä toteutuessaan vaikuttaa palvelutarpeisiin ja myös palveluverkkoon. Nykyinen verkko erityisesti opetuksessa on kustannustasoltaan liian korkea, koska oppilasmäärien laskeminen vaikuttaa myös saataviin valtionosuuksiin. Vuoden 2024 aikana on aloitettu uuden palvelusuunnitelman laatiminen vuosille 2025-2030, jossa erityisesti tarkastellaan lapsi- ja oppilasmäärien kehitystä, lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia, kylien elinvoimaisuutta sekä pyritään rakenteellisesti ja taloudellisesti kestävään ja suunnitelmalliseen palvelumalliin. Kyläkoulujen osalta seuraavan viiden vuoden erityisenä painopisteenä on Kuivaniemi-Olhavan suuralueen sekä Jakkukylän varhaiskasvatus- ja perusopetuspalveluiden kehittäminen.

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	2 221	1 885	1 439	1 364	1 364
Toimintakulut	- 27 454	- 27 761	- 27 998	- 27 906	- 27 787
Toimintakate/jäämä	- 25 234	- 25 876	- 26 559	- 26 542	- 26 423

Talousarvion 2025 henkilöstösuunnitelma sisältää seuraavat muutosesitykset:

1. Varhaiskasvatuspäällikölle ei ole tehty palkkavarausta vuodelle 2025. Palkkavaraus tehdään lisämäärärahaesityksenä, mikäli varhaiskasvatuspäällikön tehtävä jatkuu myös vuodenvaihteen jälkeen.
2. Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden palveluohjauksen viran avaaminen 1.1.2025 alkaen.

ESITYS PALVELUOHJAAJAN VIRAN AVAAMISESTA 1.1.2025 ALKAEN:

Varhaiskasvatuksessa on kehitetty kahden toimintakauden aikana palveluohjaajan tehtävää. Hanke-rahoitus päättyy 31.12.2024 ja palkkavaraus on huomioitu tulevassa talousarviossa. Kehittämistyö on rahoitettu hankerahoitteisesti. Tänä aikana palveluohjauksen tehtävä on vakiintunut ja tehtävänkuva laajentunut esihenkilötehtäväksi kattaen myös määräaikaisesti sivistysjohtajan viransijaisuuden varhaiskasvatuksen asioiden osalta.

Palveluohjaus vastaa monipuolisesti ja laaja-alaisesti varhaiskasvatuksen muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin. Tavoitteena on tehostaa palveluiden tuotantoa ja samalla monipuolistaa palvelurakennetta siten, että palvelut vastaavat entistä paremmin kuntalaisten tarpeisiin sekä houkuttelevat kuntaan uusia asukkaita. Opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden asiakasperheitä ja kuntaan muuttavia palvellaan asiakaslähtöisesti ja yhden luokun periaatteella. Palveluohjaus auttaa perheitä haku- vaiheessa ja huolehtii varhaiskasvatuksen osalta sijoitukset yksiköihin. Palveluohjauksen toimesta käyttäjien, yhteistyökumppaneiden ja palveluntuottajien erilaisia näkökulmia ja kokemuksia hyödynnetään lapsen yhtenäisen opinpolun kehittämisessä. Yhteissuunnittelun tavoitteena on olemassa olevien palveluiden parantaminen ja pyrkimys löytää täysin uusia palveluja tai kanavia niiden tuottamiseen. Palveluohjaus auttaa ja tukee varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen hallintoa sekä tuottaa tietoa päättäjille. Palveluohjaaja toimii yhtenä Daisy-asiointijärjestelmän pääkäyttäjistä.

Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta palveluohjauksen tehtäviin sisältyy palvelusetelipäätösten tekeminen ja tiivis yhteistyö, ohjaus ja palvelusetelisääntökirjan mukaiset valvontatehtävät ja yksityisen hoidon tuella järjestettävä hoito.

Palveluohjaaja toimii esihenkilönä varhaiskasvatuksen ja opetuksen yhteisille toimistosuhteereille, kehittämällä yhteistyössä sivistysjohtajan kanssa toimialan hallinnon prosesseja sekä toimistotiimin toimintaa ja palveluita.

Palveluohjaaja tukee aluepäiväkodinjohtajia varhaiskasvatuksen palvelumuotoilussa ja palvelusuunnittelussa ja huolehtii ohjaavien asiakirjojen ajantasaisesta päivytyksestä.

Palveluohjaus koordinoi opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden hankehakuja, valmisteleo hankesuunnitelmia, seuraa kootusti hankkeiden taloutta ja kokoaa yhteen hankkeiden raportoinnin.

3. Kieppi-ryhmän (vaativa erityinen tuki) erityisluokanopettajan viran avaaminen 1.1.2025 alkaen.

ESITYS ERITYISLUOKANOPETTAJAN VIRAN AVAAMISESTA 1.1.2025 ALKAEN:

Vaativan erityisen tuen Kieppi-ryhmää on kehitetty hankerahoitteisesti kolme lukuvuotta. Tarve ryhmälle on vakiintunut. Ryhmä on tarkoitettu oppilaille, joilla on paljon poissaoloja tai heillä on vakavia haasteita kiinnittyä kouluun. Kiepin toimintaperiaatteena on toimia matalan kynnyksen ryhmänä, joka tarjoaa joustavan ja riittävän tuen oppilaalle, jolla on vaikeuksia koulunkäynnissä ja joka ei ole kykenevä opiskelemaan normaalissa pienryhmässä tai –luokassa. Tavoitteena on turvata jokaiselle iälliselle oppilaalle perusopetuksen päättötodistus, luoda valmiudet jatko-opintoja varten ja vahvistaa oppilaiden sosiaalisia taitoja.

Kouluakymättömyys on ongelma, joka koskee 4000 suomalaista yläkoululaista vuosittain. Myös lissä on nähtävissä tämä sama kehitys. Kieppi-ryhmän kirjoilla olevien oppilaiden määrä on pyritty pitämään kymmenessä oppilaassa, mutta esimerkiksi lukuvuonna 2023-2024 Kiepin oppilasmäärä oli keväällä 15. Tämä todentaa tarvetta pysyvälle Kieppi-ryhmän opettajalle. Toiminta omassa kunnassa

järjestettynä on kustannustehokkaampi ratkaisu kuin vaativan erityisen tuen oppilaiden kuljettaminen muiden kuntien tarjoamiin palveluihin.

Talousarvioon 2025 on sisällytetty mahdollisuus vakinaistaa Kieppi-ryhmän toiminta. Hankerahoitus päättyy 31.12.2024 ja erityisluokanopettajan palkkavaraus on siirretty Valtarin koulun budjettiin.

4. Vuoden 2025 aikana eläköityy kaksi varhaiskasvatuksen ryhmäavustajaa. Nämä tehtävät muutetaan yhdeksi varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäväksi.

ESITYS VARHAISERITYISKASVATUKSEN LASTENHOITAJAN TEHTÄVÄN AVAAMISESTA:

Varhaiskasvatuksen tuen lainsäädäntö edellyttää huomioimaan lapsen tuen ryhmän koossa tai henkilöstön määrässä. Lapsen tukea vahvistava muutos varhaiskasvatuslakiin tuli voimaan 1.8.2022, jolloin varhaiskasvatuksessa siirryttiin yleisen, tehostetun ja erityisen tuen antamiseen. Uudistuneen lainsäädännön mukaisesti tuen tarpeiselle lapselle tehdään tarvittaessa hallintopäätös pienemmästä ryhmäkoosta tai tuki- ja avustamispalveluista osana lapsen tuen järjestelyjä.

Avustamispalveluita antavista henkilöistä varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajien (velho) tehtävänimekkeellä toimivat henkilöt ovat kelpoisia ja ryhmäavustajan nimekkeellä toimivat henkilöt ei-kelpoisia.

Ryhmäavustajan tehtävänimeke on eläköitymisten myötä poistuva nimeke ja varhaiskasvatuksessa tavoitellaan tilannetta, että tulevaisuudessa tuen tarpeisten lasten avustamispalveluita antavat koulutetut varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajat, joiden kelpoisuuteen sisältyy myös lääkehoidon toteuttamisen kelpoisuus.

Ryhmäavustajien tehtävistä on eläköitymässä 2 henkilöä. Vapautunut rahoitus muutetaan yhdeksi varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajan vakinaiseksi tehtäväksi ja tehtävä avataan kevään 2025 aikana.

5. Lisäksi talousarvioon on laskettu mahdollisuus kahden tämänhetkisen apulaisrehtorin tehtävän muuttaminen kahdeksi virka-apulaisrehtorin tehtäväksi. Virka-apulaisrehtorien tehtävänkuvaaan liittyvä kehittämistyö valmistellaan osana johtamisjärjestelmän muutoksia.

Henkilöstömäärä:

Henkilöstömäärä (toimiala)	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Tot. 30.9.2024	TA2025	TS2026	TS2027
3. Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut							
Vakinaiset	345	312	256	200	240 htv	240 htv	240 htv
Määräaikaiset	59	61	63	100	60 htv	60 htv	60 htv
Yhteensä	400	370	319	300	300 htv	300 htv	300 htv

5.5.1. Varhaiskasvatus

Tehtäväalueet:

Kunnalliset varhaiskasvatuspalvelut (päiväkodit ja perhepäivähoito), avoin varhaiskasvatus sekä yksityinen varhaiskasvatus (palveluseteli) ja yksityisen hoidon tuki.

Sitovat tavoitteet:

Varhaiskasvatuspalveluiden toimialaan kuuluvat kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatus ja esiopetus, ryhmäperhepäivähoito, perhepäivähoito kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, avoin varhaiskasvatustoiminta, yksityisen hoidon tukien ja kuntalisten suorittaminen yksityisille palvelun tuottajille sekä kotihoidontuen suorittaminen kotitalouksille.

Varhaiskasvatustoimintaa määritteleviä lakeja ovat mm. varhaiskasvatustaloudslaki, valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, laki kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta, laki ja asetus yksityisen palveluiden valvonnasta, lastensuojelulaki ja laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista. Varhaiskasvatuspalvelujen toimintaa ohjataan sekä valtakunnallisilla että kunnan omilla päätöksillä.

Varhaiskasvatusta toteutetaan perheiden tarpeista lähtevänä, lapsen hyvinvointia, kasvua, oppimista ja kehitystä edistävänä palveluna. Varhaiskasvatus perustuu valtakunnalliseen ja paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatussuunnitelmissa huomioidaan lasten yksilöllisyys ja palvelujen monimuotoisuus.

Vuonna 2023 toteutettu varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmän muutos on vakiintunut vuoden 2024 aikana osaksi toimintaa hyvin tuloksin. Varhaiskasvatuspalveluiden johtaminen on kehittynyt linjakaaksi ja toteutuu jaettuna johtajuutena kahden aluepäiväkodinjohtajan ja kahden apulaisjohtajan tiimityönä.

Varhaiskasvatuksen asiointijärjestelmän Daisyn myötä lin varhaiskasvatuksessa on siirrytty seuraamaan sähköisesti hoitopaikkojen määrää, täyttö- ja käyttöasteita sekä järjestelyaikoja. Hoitopaikat on pystytty järjestämään lakisääteisessä ajassa ja olemme pystyneet reagoimaan hallitusti muutoksiin, kuten esimerkiksi perhepäivähoidon ja avoimen varhaiskasvatuksen tarpeen vähenemiseen.

Kehittämisen painopisteitä varhaiskasvatuksessa vuonna 2024 ovat olleet seuraavat: laadukas ja kysyntään vastaava varhaiskasvatuspalvelu yhdessä yksityisten palveluntuottajien kanssa, sähköiset palveluprosessit Daisy-asiointijärjestelmän avulla, viestintä ja pedagogiikan ja laadunhallinnan kokonaisvaltainen kehittäminen. Toimintakulttuuria kehitetään vuoden 2025 aikana erityisesti laadunhallinnan näkökulmasta. Varhaiskasvatuksessa on otettu vuoden 2024 aikana käyttöön Valssi-laadun-arvioinnin mittari ja osana henkilöstön osaamisen kehittämistä varhaiskasvatuksen kehittämistyö on jalkautettu jokaisen työntekijän vastuulle. Vuonna 2025 jatketaan edelleen yllä lueteltujen teemojen parissa ja lisäksi eteenpäin viedään palveluohjauksen vakiinnuttaminen ja esiopetuksen oppilaaksion uudistaminen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen sekä varhaiskasvatushenkilöstön saatavuuden parantaminen ovat edelleen tärkeässä roolissa varmistettaessa hyviä ja toimivia varhaiskasvatuspalveluja. Tavoittelemme henkilöstön ja tilojen yhä joustavampaa käyttöä ja henkilöstön joutavaa liikuttelua yksiköiden välillä sekä opetuksen ja varhaiskasvatuksen välillä. Keskeisenä kehittämisen kärkenä on opetuksen ja varhaiskasvatuksen toiminnan, suunnittelun ja hallinnon yhdenmukaistaminen.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

- Sivistyspalveluiden palveluohjauksen kehittäminen
- Opetus- ja varhaiskasvatustoimialan toimintakulttuurin ja hallinnon yhdenmukaistaminen.
- Palvelusuunnitelma 2025-2030
- Esiopetuksen oppilaaksion uudistaminen
- Yksityisen varhaiskasvatuksen kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen edelleen
- Esi- ja alkuopetuksen yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittäminen
- Varhaiskasvatuksen laadunhallinta

- Palvelusetelikeluissa pyritään huomioimaan alle 3-vuotaiden varhaiskasvatusasteen nousu.
- Henkilöstön vähenemisen ja laskevan oppilasmäärän johdosta opetus- ja varhaiskasvatuksen toimialalla on tehty henkilöstökuluissa 300 000€ sopeutukset
- Erityisavustuksia 28 000€

5.5.2. Opetuspalvelut

Tehtäväalueet:

Opetuspalvelut muodostuvat kouluilla annettavasta esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukio-opetuksesta. Perusopetuksen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ihmisyyteen ja vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa oppilaalle elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Tavoitteena on edistää sivistystä, tasa-arvoisuutta ja kansainvälisyyttä sekä estää syrjäytymistä. Vaativan erityisen tuen opetuksen tavoitteena on mahdollistaa koulunkäynti ja perusopetuksen suorittaminen haastavissakin tilanteissa ja erityiskoulun palveluja tarvitseville omassa kunnassa.

Lin lukion tehtävänä on antaa opiskelijoilleen laaja yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus ja edistää työelämäntietoisuutta. Lukio tukee opiskelijan edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. TUVA - koulutus antaa perusopetuksen päättäneille mahdollisuuden parantaa valmiuksia toisen asteen opintoihin ja tarjota opiskelupaikka oppivelvollisille.

Opetuksen tavoitteena on tukea lasten, nuorten ja perheiden kokonaishyvinvointia osana moniammatillista arjen toimintaympäristöä. Kaikessa toiminnassa korostuu ensisijaisena periaatteena tarkoituksenmukaisen ja helposti saavutettava tuki. Opetuksen toimintaa ohjaavat ensisijaisesti Perusopetuslaki- ja asetus, Lukiolaki, Oppilashuoltolaki sekä muut lapsia ja nuoria koskevat lait ja normistot.

Sitovat tavoitteet:

Opetuksen toimintaa ohjaavat ensisijaisesti Perusopetuslaki- ja asetus, Lukiolaki, Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki sekä muut lapsia ja nuoria koskevat lait ja normistot. Perusopetuksen opetussuunnitelma ja lukion opetussuunnitelma määrittävät opetuksen ja yksiköiden tavoitteita. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain perusteella laadittavat opiskeluhuollon suunnitelmat, oppimisen tuen strategia ja lin kunnan pedagoginen suunnitelma antavat sisältöä ja suuntaa arjen tasolla tapahtuvalle lasten ja nuorten kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin poluille. Opetuksen tavoitteena on tukea lasten, nuorten ja perheiden kokonaishyvinvointia osana moniammatillista arjen toimintaympäristöä. Kaikessa toiminnassa korostuu ensisijaisena periaatteena tarkoituksenmukainen ja helposti saavutettava tuki.

Vuoden 2024 kehittämisen kohteina on jatkettu edelleen opetuksen inklusion ja tuen järjestelyiden kehittämistä, tunne- ja vuorovaikutuskasvatusta, kestäväen kehityksen toimia sekä laaja-alaista hyvinvointityötä. Vuoden 2024 lopulla on perustettu työryhmä kartoittamaan opetuksen yksiköiden johtamisjärjestelmän tilannekuvaa ja tarvittavia kehittämiskohteita suhteessa seuraavien toimintakausien laskevaan oppilasmäärään. Samassa yhteydessä tarkastellaan johtamisjärjestelmään liittyvää palkkarakennetta. Vuoden 2025 painopisteinä jatketaan edelleen samoja teemoja ja lisäksi eteenpäin vietään johtamisjärjestelmän kehittämistä, vaativan erityisen tuen vakiinnuttamista ja esiopetuksen oppilaaksiottoon liittyviä uudistuksia. Keskeisenä kehittämisen kärkenä on opetuksen ja varhaiskasvatuksen toiminnan, suunnittelun ja hallinnon yhdenmukaistaminen. Hyvinvointialueiden toiminta, hallinnonuudistus ja toimialan ja palvelutarpeiden muutokset haastavat edelleen kehittämään yhteistoimintaa ja painottavat hyvää ja toimivaa johtamista.

Palvelusuunnitelmassa 2025-2030 yksi keskeinen painopistealue on vahvojen kyläkoulujen ja sitä myötä alueen kylien elivoimaisuuden kehittäminen. Vuonna 2025 aikana kyliin liittyvä kehittämistyö aloitetaan Kuivaniemi-Olhavan suuralueella ja Jakkukylässä. Molemmilla alueilla varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut järjestetään yhteisessä kiinteistössä. Se takaa alueen lapsille eheän kasvun- ja

opinpolun vauvaikäisestä perusopetukseen saakka; Kuivaniemellä perusopetuksen päättövaiheeseen saakka. Kuivaniemen yksikkö palvelee koko Kuivaniemi-Olhavan laajaa aluetta. Talousarviovuoden 2025 aikana Kuivaniemen yksikössä aloitetaan pienten koululaisten vuorohoidon pilottikokeilu ja yläkoululaisten valinnaisaineiden hybridiovetusmahdollisuuksien kartoittaminen. Osana kehittämistyötä haetaan ratkaisuja varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen henkilöstön yhdistämiselle ja sitä kautta toiminnan tehostamiselle. Jakkukylän ryhmäperhepäiväkodin muutetaan Nikkarin päiväkodin etäryhmäksi, jolloin lapsiryhmän kokoa pystytään kasvattamaan.

Lukion osalta kehittämistyötä jännevoitetaan perustamalla vuoden 2025 aikana kehittämistyöryhmä. Kehittämistyöryhmän yhtenä tehtävänä on laatia lukiolle viestintäsuunnitelma ja tehdä tätä kautta lukion laadukasta perustyötä, ilmastotyötä ja kansainvälistymistä. Talousarviovuoden aikana tarkastellaan kurssitarrjonnan laajentamista ja kartoitetaan kaksoistutkinnon mahdollisuudet. Iissä ammatilliset opinnot kiinnostavat ja kunnan nuorista noin 60% hakeutuu ammatillisiin opintoihin ja 40% lukiokoulutukseen. Kaksoistutkinto voisi toimia vetovoimaisuutta ja monipuolisuutta lisäävänä tekijänä hakeutua oman kunnan lukioon.

Vuoden 2025 aikana valmistaudutaan tarvittavalla suunnittelulla vuoden 2026 aikana voimaan astuvaan lukiokoulutuksen rahoituspohjan muutokseen, jolla tulee olemaan vaikutuksensa myös lin lukiokoulutuksen rahoitukseen. Muutos astuu voimaan asteittain ja siirtymäaikaa tulee olemaan vuodet 2026 ja 2027. Muutoksen myötä lin syrjäseutukerros tulee olemaan 0, joka vaikuttaa valtiolta saatavan rahoituksen vähenemiseen siten, että vuodesta 2026 alkaen vaikutus on ensin noin 50 000€ ja siirtymäajan jälkeen vuodesta 2028 alkaen noin 135 000€.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

- Organisaation johtamisjärjestelmän kehittäminen edelleen ja tarvittavien hallintosäännön päivitysten toteuttaminen
- Opetus- ja varhaiskasvatustoimialan yhteisten toimistopalveluiden ja taloudenhallinnan kehittäminen
- Koulujen johtamisjärjestelmän kehittäminen, palkkauksen tarkastelu
- Sivistyspalveluiden palveluohjauksen kehittäminen
- Palvelusuunnitelma 2025-2030
- Tarkastellaan yläkouluopetuksen järjestämistä ja edetään Valtarin yläkoulun hankesuunnittelussa
- Eriyisen vaativan tuen tarpeessa olevien oppilaiden opetusta ja muuta tukea kehitetään ja toteutetaan edelleen
- Esiopetuksen oppilaaksioton uudistaminen
- Kuivaniemen ja Jakkukylän yksiköiden toiminnan kehittäminen
- Lukiokoulutuksen kehittäminen, kaksoistutkinnon mahdollisuuksien kartoittaminen
- Henkilöstön vähenemisen ja laskevan oppilasmäärän johdosta opetus- ja varhaiskasvatuksen toimialalla on tehty henkilöstökuluissa 300 000€ sopeutukset.
- Eriyisavustuksia saadaan nettona n. 158 000, josta varhaiskasvatukseen ohjataan 28 000.

5.6. Hyvinvointipalvelut

Tehtäväalueet:

Johtaminen ja hallinto

Hyvinvointipalveluiden hallinto- ja tukipalvelut, kokonaisvastuu hyvinvointipalveluiden johtamisesta,

taloudesta, suunnittelusta ja kehittämisestä, Hyvinvointilautakunnan asioiden valmistelu ja päätösten toimeenpano.

Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi

Hyvinvointijohtaja johtaa ja koordinoi koko kunnan osaamisen kehittämistä ja työhyvinvointia. Työhyvinvoinnilla ja osaamisen johtamisella on suuri merkitys koko kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin, sitoutumisen ja organisaation kyvykkyyden sekä kestäväen työnjaon kannalta.

Hyvinvointi ja yhdyspinnat

Hyvinvointijohtaja johtaa ja koordinoi koko kunnan hyvinvointi ja yhdyspintatyötä. Yhdyspinnat ovat organisaatioiden toiminnallisia rajoja ja yhteistyön paikkoja. Yhteistyö hyvinvointialueelle on tärkeää lin kunnan asukkaiden palveluketjujen varmistamiseksi. Hyvinvointityöhön kuuluu Hyte -työn lisäksi nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, järjestöyhteistyö ja -avustukset, vanhus- ja vammaisneuvosto, esteettömyystyöryhmä, lin kyläien neuvottelukunta ja ehkäisevä päihdetyö.

Avustukset

Hyvinvointi-, liikunta-, tapahtuma-, nuorisotyö-, seniorikortti- ja kulttuuriavustukset, osallistava budjetointi, työllistämisen avustukset.

Kansalaisopisto ja taidekoulu

Kansalaisopiston opetuksen, lasten ja nuorten taiteen perusopetuksen (taidekoulu), näyttelyiden, konserttien ym. tilaisuuksien ja tapahtumien suunnittelu, järjestäminen ja kehittäminen.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja tietopalvelujen järjestäminen ja kehittäminen lin ja Kuivaniemen kirjastoissa sekä hakeutuvat kirjastopalvelut. Hakeutuvia kirjastopalveluja ovat Kiertävä kirjasto, kirjaston kotipalvelu ja erityisryhmien kirjastopalvelut.

Taidekeskus KulttuuriKauppila: kansainvälinen residenssitoiminta, ympäristötaidepuisto, keskustan ja puistojen kehittäminen taiteen keinoin, taiteesta hyvinvointia -toiminta, kansainvälinen Art li Biennaali joka toinen vuosi.

Kulttuuri- ja kotiseututyö sekä lin kotiseutumuseo.

Vapaa-aika- ja nuorisopalvelut

Nuorisotyö: nuorisotilatyö, liikkuva nuorisotyö, sosiaalinen nuorisotyö, nuorisovaltuustotoiminta, koulunuorisotyö, leirit ja retket sekä etsivä nuorisotyö.

Liikuntapalvelut: liikuntahallin toiminnasta vastaaminen, liikuntapalvelujen sekä -tapahtumien järjestäminen ja kehittäminen yhteistyössä eri yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Liikunta-asiaineuvottelukunta.

Tapahtumapalvelut: Liikunta-, kotiseutu-, nuorisotyö- ym. tapahtumien sekä Museokahvila Huilingin kahvilatoiminnan järjestäminen ja kehittäminen yhteistyössä eri yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lin kunnan tapahtumien ja juhlien järjestäminen.

Työllistäminen

Kunta vastaa vuoden 2025 alusta TE24-uudistuksen mukaisista työllisyyspalveluista; kunnan vastuulle siirtyy kokonaisuudessaan työllisyyden hoito, ja lin kunta on osa Oulun seudun työllisyysalue, jossa Oulun toimii isäntäkuntana. Työllisyyspalvelut ovat keskeinen osa myös kunnan elinvoiman vahvistamisesta. Keskeisiä tehtäviä ovat työllisyydenhoidon suunnittelu ja toteutus, kuten palkkatuet, työkokeilut, työpajatoiminta ja nuorten kesätyöllistäminen. Lisäksi kunta tukee yrityksiä ja yhteisöjä työttömien palkkaamisessa sekä kehittää paikallisia työllisyyspalveluja yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Sitovat tavoitteet:

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Hyvinvointipalveluiden työtä ohjaa keskeisesti koko kunnan hyvinvointisuunnitelma, joka nivoutuu vahvasti kunnan strategiaan ja tukee kuntalaisten henkistä, fyysistä ja kulttuurista hyvinvointia, osallisuutta sekä elinvoimaisuutta. Hyvinvointisuunnitelma antaa selkeän suuntaviivan toimialan kaikille osa-alueille ja edistää asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Vuosi 2025 tuo merkittäviä muutoksia erityisesti työllisyyspalveluihin, kun TE24-uudistus siirtää työllisyshoidon kokonaisuudessaan kunnan vastuulle. Tämä on toimialan suurin yksittäinen muutos, ja työllisyyspalveluista muodostuu laaja kokonaisuus, joka vaikuttaa koko kunnan toimintaan. Työllisyyspalveluiden talousarvio noin kaksinkertaistuu, ja vaikka rahoitusta saadaan valtionosuuksien kautta, tämä tuki ei kata kaikkia lisääntyneitä kuluja. Taloudellisten vaikutusten arviointi on osin epävarmaa, koska kaikkia uudistuksen vaikutusmekanismeja ei vielä voida ennakoida. Uudistuksen myötä kuntaan tulee lisää työntekijöitä, ja on tärkeää saada uusi toimintakulttuuri jalkautettua tehokkaasti koko työllisyyspalveluihin. Verkostoyhteistyön merkitys korostuu erityisesti Pohteen ja Oulun työllisyysalueen kanssa, mikä tukee palvelujen sujuvuutta ja tehokkuutta.

Liikkumattomuudesta aiheutuvat välittömät ja välilliset kustannukset ovat nykyisin erittäin korkeat. Hyvinvointipalveluissa yksi keskeinen painopiste tulevana vuonna onkin liikkumisen edistäminen. Tavoitteena on kehittää liikuntapalveluja yhteistyössä yhdyskuntapalvelujen kanssa. Kunnassa laaditaan liikkumisen edistämisen suunnitelma, jonka tarkoituksena on lisätä kuntalaisten fyysistä aktiivisuutta ja hyvinvointia sekä suunnitella liikuntapaikkarakentamista. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa, ja toimivat liikuntapalvelut nähdään vahvan kasvun perustana.

Koko kunnan tasolla työhyvinvointi, varhainen puuttuminen, työkyvyn tukeminen ja sairauspoissaolojen hallinta ovat keskeisiä tavoitteita. Vuonna 2025 työhyvinvointia edistetään useiden eri hankkeiden kautta, kuten Työsuojelurahaston tukemalla työelämän leirinotiot-hankkeella ja ESR-hankkeella, jotka tukevat työssä jaksamista ja hyvinvointia. Lisäksi kunta tekee jo työnantajana paljon työhyvinvointia tukevia toimia, esimerkiksi tarjoten henkilöstölle kuntosalivuoroja lisi-areenalla sekä työsuohdepyöräedun. Ensi vuonna vapaa-aikapalvelut pilotoivat myös uudenlaista konseptia, jonka tavoitteena on parantaa työntekijöiden hyvinvointia liikunta- ja elintapaohjauksen avulla, tuoden lisää välineitä työssä jaksamiseen.

Nätteporin kiinteistön käyttöikä on tullut päätökseen, ja siellä oleville toiminnoille suunnitellaan uusia tiloja. Sekä vapaa-aika- ja nuorisopalvelut että kansalaisopisto ja taidekoulu tulevat sijoittumaan uuteen Valtarin monitoimitalohankkeeseen, joka etenee ensi vuonna. Kirjaston tuleva sijainti on kuitenkin edelleen ratkaisematta, ja tämä asia täytyy saada päätökseen ensi vuoden aikana.

Säästöjä on löydetty toiminnan tarkastelun ja priorisoinnin kautta.

Kunta jatkaa myös kylien kehittämistä ja luontokohteiden hyödyntämistä osana asukkaiden hyvinvointia ja elinvoimaisuutta. Vuosi 2025 valmistaa kuntaa myös Oulu2026-kulttuuripääkaupunkivuoteen, mikä nostaa kulttuurihyvinvoinnin merkitystä. KulttuuriKauppilan ympäristötaidehankkeet, yhteisölliset taideprojektit ja kylien kehittäminen luonnonläheisessä ympäristössä tuovat lisää vetovoimaa ja hyvinvointia kuntalaisille.

Vuoden 2025 talousarvio on hyvinvointipalveluiden osalta noin 6 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaa noin 1,5 miljoonan euron korotusta (32 %) edelliseen vuoden talousarvioon verrattuna. Merkittävä korotus johtuu uudesta, valtionosuusperusteisesta ja lakisääteisestä työllisyyden tehtävästä, jonka hoitaminen kuuluu nyt kunnalle. Uuden tehtävän myötä myös kunnan valtionosuus kasvaa.

Hyvinvointipalvelut yhteensä

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	1 026	865	701	660	660
Toimintakulut	- 4 930	- 5 354	- 6 653	- 6 679	- 6 653
Toimintakate/jäämä	- 3 904	- 4 489	- 5 952	- 6 020	- 5 993

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut:**Henkilöstömäärä:**

Henkilöstömäärä (toimiala)	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Tot. 30.9.2024	TA2025	TS2026	TS2027
4. Hyvinvointipalvelut							
Vakinaiset	73	58	64	64	69	69	69
Määräaikaiset	11	4	4	4	4	4	4
Yhteensä	84	62	68	68	73	73	73

5.7. Yhdyskuntapalvelut**Tehtäväalueet:**

Yhdyskuntapalveluiden vastuulla on tuottaa kunnan kiinteistö- ja rakennuttamispalvelut, infra- ja ympäristöpalvelut, mittauspalvelut, ateria- ja puhtauspalvelut sekä rakennusvalvontapalvelut. Lisäksi yhdyskuntapalvelut vastaa kunnan maaomaisuudesta.

Toimielimet: yhdyskuntalautakunta, rakennuslautakunta

Viranhaltijat: yhdyskuntajohtaja, kiinteistöpäällikkö, kunnallistekniikanpäällikkö, ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö, rakennustarkastajat, maanmittausinsinööri

Keskeiset muutostekijät toimintaympäristössä

- Maailmanpoliittinen tilanne lisää tarvetta varautumiselle
- Rakennusalan taantuma vaikeuttaa tonttimyyntiä
- Rakennetun omaisuuden korjausvelan kasvu
- Kuivaniemen kaukolämpötoiminta on myyty yksityiselle toimijalle ja se loppuu kunnantoinimta vuoden 2024 loppuun mennessä.

Kuntastrategiaa tukevat toimenpiteet on kuvattu erillisellä toiminnallisten tavoitteiden liitteellä.

Keskeiset toiminnan mittarit

Henkilöstö

- Sairauspoissaolojen määrä
- Työtyytyväisyyskyselyn tulokset
- Koulutusten määrä

Rakennusvalvonta

5. Luvitetut asunnot
6. Ympäristökatselmusten ja siistimiskehotusten määrä

Tontit ja mittaust

7. Rakentamattomien tonttien myynti ja vuokraus
8. Raakamaan hankintamäärä
9. Oma toiminta tehtyjen mittausten määrä

Ateria- ja puhtauspalvelut

10. Asiakastytyväisyys
11. Puhtauspalveluiden yksikkökustannukset

- 12. Kouluruuan hinta ja maku
- 13. Paikallisten elintarvikkeiden käyttöaste
- 14. Kasvisruokavaihtoehdon osuus
- 15. Ruokahävikin määrä

Infra- ja ympäristöpalvelut

- 16. Asukasbarometrin tulokset
  - Liikenneonnettomuuksien ja liikastumisonnettomuuksien määrä
  - Kunnossapidon yksikkökustannukset
  - Investointien kustannusten pitävyys

Kiinteistö- ja rakennuttamispalvelut

- 17. Huoltokirjojen ajantasaisuus
- 18. Huoltotoimenpiteiden suoritusaste
  - Kiinteistönhoidon yksikkökustannukset
  - Investointien kustannusten pitävyys

Yhteiset

- Viestinnän vuosisuunnitelmien ajantasaisuus ja toteuma
- Asiakaspalautteiden käsittelyaika

Investoinnit

Yhdyskuntatekniset palvelut vastaavat lin kunnan investointien koostamisesta. Rakennetun omaisuuden korjausvelan kasvu haastaa kunnan investointikykyä. Investoinneilla pyritään sekä hillitsemään korjausvelan kasvua peruskorjausmäärärahojen avulla ja kohdistamalla saneeraushankkeet strategisesti merkittävimpiin kohteisiin. Samanaikaisesti investoidaan kuntastrategian painopisteiden mukaisesti kunnan veto- ja pitovoiman sekä elinvoiman lisäämiseksi mm. ympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä liikuntaolosuhteita kehittämällä.

Merkittävimmät investoinnit vuonna 2025 ovat: Kirjaston investointi, Valtarin koulun investointi, Aseman alueen MAL investoinnin aloittaminen, Illin saaren ulkoilualueen kehittäminen, satama investoinnit sekä paljon pienempiä korjausinvestointeja pääasiallisesti infra- ja kiinteistöpuolella.

Taloudelliset muutokset

Kuivaniemen kaukolämmöntuotannon siirtyminen yksityiselle toimijalle vähentää sekä menoja että tuloja. Yhdyskuntapalveluiden toimialalla toimintatuottojen odotetaan laskevan edellisvuoden talousarvioon nähden noin 1 000 000 € Toimintatuottojen lasku johtuu pääosin tuulivoimaloiden rakennuslupamaksujen pienenemisestä ja kaukolämpötoimintojen siirtymisestä yksityiselle toimijalle.

Toimintakulujen arvioidaan laskevan n. 489 000 € vuoden 2024 talousarvioon verrattuna johtuen pääasiallisesti lämmitys- ja sähkökustannusten tarkemmasta budjetoinnista.

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	10 753	11 249	10 279	10 155	10 155
Toimintakulut	- 9 474	- 9 777	- 9 288	- 9 374	- 9 341
Toimintakate/jäämä	1 279	1 471	990	781	814

Henkilöstömäärä:

Henkilöstömäärä (toimiala)	TP 2022	TP 2023	TA 2024	Tot. 30.9.2024	TA2025	TS2026	TS2027
5. Yhdyskuntapalvelut							

Vakinaiset	61	55	55	55	55	55	55
Määräaikaiset	17	16	9	9	6,5	6,5	6,5
Yhteensä	78	71	64	64	61,5	61,5	61,5

5.7.1. Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut

Tehtäväalueet:

Kiinteistö- ja rakennuttamispalveluiden tehtävänä on tuottaa kunnan uudis- ja peruskorjauskohteiden rakennuttamispalvelut sekä kiinteistönhuolto. Tavoitteena on tuottaa kiinteistöjen käyttäjille **terveelliset, turvalliset, toimivat ja tarkoituksen mukaiset tilat.**

Sitovat tavoitteet:

1. Kiinteistönpidon tavoitteet ja toimintalinjaukset määrittelevä kiinteistöohjelma laadittu ja kiinteistöt on salkutettu
2. Kiinteistöjen pitkän tähtäimen suunnitelmat, huolto-ohjelmat ovat ajantasalla ja käytössä
3. Vuosittaiset kiinteistökierrokset järjestetään ja kiinteistöjen käyttäjätyytyväisyyttä mitataan
4. Kiinteistönhoidon tehtäväkuvaukset ja vastuujakotaulukko on päivitetty
5. Valtarin koulun hankesuunnitelma valmistuu

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Rakennuttaminen

Rakennuttamisen merkittävin tehtävä on laatia Valtarin koulun hankesuunnitelma investointipäätöstä varten sekä tukea hyvinvointipalveluita kirjaston tarveselvityksen laadinnassa. Lisäksi investointiohjelmassa määriteltyjen perusparannustöiden hankinta kuuluu rakennuttamisen keskeisiin tehtäviin.

Kiinteistöomaisuuden hallinta

Ylläpidettävien kiinteistöjen määrää pyritään vähentämään tulevien vuosien aikana laadittavan kiinteistöohjelman linjausten ja kiinteistöselvityksen mukaisesti. Saman aikaisesti kiinteistöjen vuokrasopimukset tulee tarkastella ja tarvittaessa päivittää kiinteistöohjelman linjausten mukaisiksi.

Hyvinvointialueen kanssa pyritään käymään neuvotteluja, jotta tarpeet siirtymäajan jälkeiselle aikakaudelle 1.1.2026 olisivat mahdollisimman tarkasti tiedossa. Omaisuuksienhallintaa kehitetään yhteistyössä kunnan muiden toimialueiden kanssa.

Peruskorjaukset

Strategisesti merkittävien kiinteistöjen osalta laaditaan pitkän tähtäimen perusparannussuunnitelmat ja arvioidaan peruskorjausrahoituksen tarpeet kiinteistökohtaisesti. Kiinteistöjen vuokria tulee tarkastella suhteessa peruskorjaustöiden rahoitustarpeeseen.

Sisäilmaongelmiin liittyvät haasteet ovat yksi indikaatio kunnan yhä heikkenevästä kiinteistökannasta ja lisääntyvästä korjausvelasta. Sisäilmatyöryhmän prosessia tarkastellaan, jotta sisäilmatyö olisi mahdollisimman vaikuttavaa.

Kiinteistönhoito

Kiinteistöhoitoa kehitetään päivittämällä tehtävänkuvat ja vastuujakotaulukot. Strategisesti merkittäviin kiinteistöihin järjestetään vuosittaiset kiinteistökierrokset, joiden yhteydessä kiinteistöhoitoon tehtävänkuvat, pitkän tähtäimen suunnitelmat ja kehittämistarpeet käydään käyttäjien kanssa läpi. Samalla mitataan käyttäjätyytyväisyyttä kiinteistökohtaisesti.

5.7.2. Ateria- ja puhtauspalvelut

Tehtäväalueet:

Palvelulupauksemme ”**Tuotamme asiakaslähtöisesti toimivia ja laadukkaita ateria- ja puhtauspalveluja**” velvoittaa meitä toteuttamaan palvelut kunnan strategisten, ekologisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti.

lin ateria- ja puhtauspalvelut toimivat yhdyskuntalautakunnan alaisena tulosalueena, jonka tehtävänä on tuottaa palveluita käyttäjien tarpeita kuunnellen.

Toimintaan vaikuttavat kunnan strategiset linjaukset palvelujen tuottajana ja eri hallintokuntien tarpeet. Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vaikuttavat yksikön toimintaan. Lautakunnan vastuuna on ohjata toimintaa määrittelemällä toimialueen tehtävät ja hyväksymällä talousarviovuoden talouden- ja toiminnan tavoitteet ja vastuut.

Ateria ja puhtauspalvelut tulosalue

Tulosalueen esihenkilö ohjaa ja valvoo ateria- ja puhtauspalvelualueiden toimintaa strategisten tavoitteiden mukaisesti. Vastaa toimialueen henkilöstöhallinnosta ja varautumisen suunnittelusta. Valvoo tulosalueen talouden ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä lautakunnalle. Esittelijänä lautakunnassa toimii yhdyskuntajohtaja.

Ateriapalvelut:

Ateriapalvelujen tehtävänä on tuottaa kaikille asiakasryhmilleen turvallisia, monipuolisia ja laadukkaita ateriapalveluita. Ruokalistat suunnitellaan täyttämään eri-ikäisten ruokailijoiden tarpeet, tuottamaan mielihyvää ja makuelämyksiä. Suunnittelussa huomioidaan ruoan myönteinen vaikutus asiakkaiden kasvuun, terveyteen ja hyvinvointiin. Ruoka-aineiden valinnassa huomioidaan paikallisuus ja kotimaisuus.

Lapsille, nuorille ja henkilökunnalle teetetään vuoden 2025 aikana kattava kysely kouluruokailun kehittämistä. Selvitetään mitkä ovat syyt, miksi ruokaa menee niin paljon hävikkiin. Kuunnellaan aidosti toiveita. Otetaan tavoitteeksi, että kaikki lin lapset ja nuoret nauttivat koululounaan sataprosenttisesti.

Puhtauspalvelut:

Puhdistuspalvelujen ensisijainen tarkoitus on huolehtia siivouksellisin keinoin kiinteistöjen kunnossapidosta ja vastata asiakkaiden työympäristön viihtyvyydestä. Siivouksessa kiinnitetään huomioita energian, veden ja pesuaineiden käyttöön. Siivouksessa käytetään ympäristöystävällisiä tuotteita ja vettä säästäviä toimintatapoja.

Sitovat tavoitteet:

Sitovat tavoitteet:

- Ruokahävikin määrää on pystytty vähentämään (10 000€)
- Ruokalistat on suunniteltu toteuttamaan koulu- ja varhaiskasvatuksen ruokasuosituksia
- Asiakastytyytyväisyyskyselyt on tehty kaikille asiakasryhmille

- Puhtauspalvelun laadunseurannan tulos on 2,5 (asteikko 1-4)

Toiminnalliset muutokset

Ateriapalvelut

Ateriatuotantoa kehitetään yhteistyössä asiakkaiden kanssa. Ateriapalvelun toiminnan keskiössä on hävikin hallintaan liittyvien toimenpiteiden edistäminen ruokatuotannon ja tarjonnan ketjussa. Keinona on osallistuminen PRIKKA-kiertää ja HOP-hankkeisiin. Ateriapalvelujen roolia kirkastetaan kuntalaisten hyvinvoinnin mahdollistajina osallistumalla *Pohjois-Pohjanmaan ravitsemusterveysten suunnitelman* toimeenpanoon ja ruokakasvatus Ruukun hallinnoimaan ruokakasvatustyöhön yhdessä opetus- ja varhaiskasvatuksen kanssa. Tavoitteena on ruokahävikin määrän väheneminen ja 10 000€:n säästö.

Henkilöstöä kannustetaan ja osallistetaan toiminnan kehittämiseen erilaisissa ateria ja puhtauspalvelun työryhmissä ja osaamista vahvistetaan mahdollistamalla lisä- ja täydennyskoulutukseen osallistumisen oppisopimuskoulutusta hyödyntämällä.

Henkilöstön eläköityessä uusien henkilöiden palkkaamisen sijasta tarkastellaan toimintatapoja ja uudistetaan toimintamalleja. Mikäli palveluja ei pystytä tuottamaan ilman lisäkäsipareja palkataan uusia osaajia. Henkilöstömenot pysyvät vuoden 2024 tasolla.

Puhtauspalvelut

Toimintaa kehitetään ottamalla käyttöön uudenlaista teknologiaa mm. siivouksessa käytettäviä yhdistelmärobotteja ja uudenlaisia nanoteknologiaan ja puhdasvesi siivoukseen perustuvia menetelmiä. Teknologian avulla pyritään ylläpitämään siivoustasoa, niin että raskaita perussiivouksia voidaan keventää jasoveltuvilta osin siivoustaajuutta vähentää. Tavoitteena on myös siirtyä Haminan ja Valtarin kouluissa vuoropäiväsiivoukseen.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Talousarvioon vaikuttavat muutokset

TA-2025 on laadittu kunnanhallituksen hyväksymien ohjeiden ja strategian pohjalta. Ateria- ja puhtauspalvelujen toimintaan vaikuttaa kunnan kiinteistöohjelma. Kiinteistöohjelman ja omistajapoliittisten toimenpiteiden vaikutusta käyttötalouteen talousarviokaudelle 2025 ei ole voitu huomioida koska päätöksiä ei ole tehty.

Hallinto

Hallinnon menoja on vyörytetty suoraan toimialoille niiltä osin mitkä ovat mahdollisia. Hallinnon yhteisiin menoihin on budjetoitu henkilöstön kehittämiseen, sairauspoissaoloihin ja matkustuskuluihin liittyviä yhteisiä kuluja. Hallinnon kuluissa on näiden lisäksi toimisto- ja henkilöstöpalvelujen vyörytettävät erät ja kustannukset, joita ei voida suoraan osoittaa kohteille. Ateria- ja puhtauspalvelujen hallinnon kuluissa on mukana myös koko kunnan hankintojen koordinoinnin henkilöstökustannus.

Ateriapalvelut

Ateriapalveluiden käyttötalousmenoihin lisättiin pesulapalvelujen menot, muut menoerät pysyivät edellisvuoden tasossa. Hintojen nousuun varaudutaan ruokalista - ja palvelutoiminnan suunnittelussa.

Ateriapalvelun käytössä olevaa toiminnanohjausjärjestelmään käyttöä laajennetaan niin, että kaikki sisäiset ja ulkoiset laskutettavat tuotteet ml. puhtauspalvelun erillistilaukset, hoidetaan järjestelmän

kautta. Strategian mukaan hankinnoissa edistetään kotimaisen ja paikallisten raaka-aineiden käyttöä ja kiinnitetään huomiota hävikin hallintaan. Hävikin hallintaan pyritään vaikuttamaan Prikka kiertää - hankkeessa, jota tehdään yhteistyössä hyvinvointipalvelujen kanssa.

Puhdistuspalvelut

Raamissa on varauduttu puhdistuspalvelujen digitalisaation lisäämiseen hankkimalla palvelu- ja laadun seurantaan arviointityökalu. Raamissa on huomioitu pesuaineiden hintojen nousu raaka-aineiden hintojen noustessa. Kalustoa uusitaan tarpeen mukaan.

Talouden tasapainottamisen ohjelman mukaan puhtauspalveluja pyritään automatisoimaan. Siivousrobotteja otetaan käyttöön leasing-sopimuksilla. Kyläkoulujen kautta saadun kokemuksen myötä vuoropäiväsiivouksen käyttöä laajennetaan isompiin kohteisiin.

5.7.3. Infra- ja ympäristöpalvelut

Tehtäväalueet:

Tulosalue sisältää liikenneväylät, satamat ja veneväylät, puistot ja viheralueet sekä ulkoliikuntapaikat ja muut ulkoilualueet sekä hulevesiverkoston. Lisäksi hoidetaan kunnallisteknisten verkostojen yhteistyötä, liikenneturvallisuusasioita, öljyvahinkojen jälkitorjuntaa.

lin kunnan infra- ja ympäristöpalveluiden tehtävät ja tavoitteet ovat:

19. Suunnitella ja toteuttaa kunnallistekniikkaa siten, että se palvelee kunnan asukkaiden, yritysten ja muiden toimijoiden tarpeita ja odotuksia.
20. Huolehtia kunnallistekniikan kuntoarvioista, korjaus- ja investointisuunnitelmista, energiatehokkuudesta ja ympäristöystävällisyydestä.
21. Valvoa kunnallistekniikan käyttöä, kunnossapitoa ja turvallisuutta sekä huolehtia siihen liittyvistä sopimuksista, luvista ja vakuutuksista.
22. Kilpailuttaa, valvoa ja ohjata kunnan rakennushankkeita sekä vastata niiden suunnittelusta, laadunvarmistuksesta ja taloudesta.
23. Toimia yhteistyössä kunnan muiden toimialojen, sidosryhmien ja viranomaisten kanssa kunnallistekniikkaan ja rakennuttamiseen liittyvissä asioissa.
24. Kehittää kunnan infrastruktuurin hallintaa ja strategiaa sekä seurata rakennusmarkkinoiden tilannetta ja kehitystä.

lin kunnan infra- ja ympäristöpalveluiden tavoitteena on tuottaa kunnalle laadukkaita, turvallisia, toimivia ja taloudellisia infrastruktuuriratkaisuja sekä edistää kunnan elinvoimaisuutta, palvelujen saataavuutta ja asukkaiden hyvinvointia.

Sitovat tavoitteet:

- Pitkän tähtäimen suunnitelmat sekä infran omaisuudenhallinta ohjelma laadittu.
- Katujen- ja puistojen korjausvelat ovat lyhennetty.
- Kaksi liikuntapaikkaa peruskorjattu.
- Vesistöjen saavutettavuus (reitit, satamat, rannat) suunnitelmat laaditut.
- Polkupyörätiet ja koulutiet kuntoon suunnitelma valmistuu.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Kaikille työntekijöille on määritelty omata vastuualueet. Vuonna 2025 kilpailutetaan alueiden kunnossapito sekä kesän että talven osalta. Suurin syy muutokseen on, että tukityöllistettyjä ei saada enää vuoden 2025 aikana. Kunnan strategiassa kehoitetaan lisäämään palvelun tasoa ja ympäristö viihtyvyyttä.

Hiihtolatuksen, urheilualueiden ja muiden ulkoilualueiden hoitotasoa pyritään nostamaan vuoden 2023 tasolta. Illinsaaren pohjoisen ja eteläisen hiihtolatusillat uusitaan vuonna 2025, kustannusarvio on noin 400 000 € ja avustusrahaa on saatu 90 000 €.

Valaistuksen palamisaikoja ohjataan enemmän energiansäästön näkökulmasta kuin aikaisemmin. Puupylväitten päivitys metallipylväisiin ja vanhat valaisimet korvataan vähitellen LED-valaisimilla. Valaistuksen osalta kunnossapito kilpailutetaan vuoden 2024 lopulla ja vuoden 2025 aikana kunnossapidosta vastaa urakoitsija.

Katujen ja yleisten alueiden hoitotaso pidetään vuoden 2024 tasolla ja kustannusyksikön määräraha saman tasoisena.

Yksityisteiden avustukset ovat 55 000 € vuonna 2025 ja tässä on laskua 65 000 €, koska perusparannushankkeita ei tueta. Yksityisteiden kunnossapitoavustusten maksuperusteita tarkastellaan ennen haun aukeamista vuonna 2025. Lisäksi määritellään periaatteet yhdistysten ylläpitämien ulkoliikuntapaikkojen avustuksille.

Sääskenharjun kaatopaikan sulkemisesta on tulossa kustannuksia noin 900.000 €. Toteutuksen tulee olla valmiina vuoden 2025 loppuun mennessä.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asema-kaava-alueella; Kunnan tulee huolehtia siitä, että ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin kunnan hulevesijärjestelmän tai hulevesien hallitsemiseksi muulla tavoin. Toimenpiteitä varten on käytännössä laadittava kattava hallinnan järjestämisen suunnitelma. Erilaisten hulevesiongelmien kohteiden vuoksi varataan kunnostuskohteille määrärahaa.

5.7.4. Virainomaispalvelut

Tehtäväalueet:

Rakennusvalvonta vastaa rakennuslupa-asioista, rakennusaikaisesta valvonnasta, ja ohjaa ja neuvoo hyvän rakennetun ympäristön muodostumista. Kaikki rakennusvalvonnan lupaprosessit toimivat sähköisten järjestelmien kautta.

Sitovat tavoitteet:

Rakennusvalvonnan tavoite on turvallisen ja viihtyisän ympäristökuvan edistäminen ohjaamalla ja neuvomalla laadukasta rakentamista.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Määrärahoissa varaudutaan rakennusrekisterin päivitykseen määräaikaisella työntekijällä. Rakennusrekisterin puutteiden päivitys on suoraan yhteydessä kiinteistöveroon ja sitä kautta työn merkitys korostuu. Tulossa oleva rakentamista ohjaavan lain muuttuminen ja sen myötä rakennusjärjestyksen, sekä ohjelmistojen päivitykset tuovat jonkin verran lisäkustannuksia vuodelle 2025.

5.8. Iin Vesiliikelaitos

TOIMINNAN KUVAUS

Iin vesiliikelaitos on vesihuoltolain 3 §:n 3. kohdan tarkoittama *vesihuoltolaitos*, joka huolehtii yhdyskunnan vesihuollosta kunnan hyväksymällä toiminta-alueella. Toiminta-ajatuksenamme on **tuottaa puhdasta juomavettä ja toimiva viemärointi kaikissa tilanteissa.**

Talousvesi

Pohjavedenottoamoilla ja vesijohtoverkostolla turvataan toiminta-alueen talousveden tarve kustannustehokkaasti ja turvallisesti. Talousveden laatua tarkkaillaan sekä viranomaisten hyväksymän valvontatutkimusohjelman mukaisesti että asiakaspalautteen perusteella. Valvontatutkimusohjelman mukainen tarkkailu on tilattu ulkopuoliselta toimijalta. Oma toimintana talousveden laatua tarkkaillaan aistinvaraisesti (väri, haju, maku) ja tarvittaessa suoritetaan vesinäytteiden tutkimus hyväksytyssä laboratoriossa. Asiakaspalautteet tilastoidaan ja käsitellään henkilöstön kokouksissa, jotta saman ongelman toistuvuus voitaisiin estää ja kohdentaa esimerkiksi investointeihin varattavat resurssit tarpeellisimpiin kohteisiin.

Jätevesi

Iin alueella jätevedet johdetaan viemäriverkoston ja jätevedenpumppaamoiden ja edelleen li – Haukipudas – Oulu siirtoviemärin kautta Taskilan jäteveden puhdistamolle. Oulun veden Taskilan jätevedenpuhdistamolle johdettavan jäteveden määrä mitataan kuntien välisellä rajalla ja kunta maksaa jäteveden käsittelystä Oulun vedelle erikseen hyväksytyyn sopimuksen mukaisesti.

Kuivaniemen alueella jätevedet johdetaan viemäriverkoston ja jätevedenpumppaamoiden kautta Kuivaniemen aseman jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi. Kuivaniemen jätevedenpuhdistamon toiminnan jatkamisesta on annettu hylkäävä ympäristölupapäätös 20.6.2023. Valvontaviranomainen valvoo tehostetusti laitosta siihen saakka, kunnes toiminnalla on lainvoimainen ympäristölupa. Selvitystyö uuden ympäristölupahakemuksen voimaan saattamiseksi on meneillään ja toimenpiteisiin on varauduttu talousarvion investointiosassa.

Käyränkankaan vesiosuuskunta, Jakkukylän vesiosuuskunta ja Oijärven Vesi Oy

Mainittujen kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten kanssa kehitetään yhteistoiminnassa ja vastuullisesti kunnan vesihuoltoa. Laitoksilla ei ole viemäriverkostoa, eikä jätevesien käsittelyä. Eriytistilanteissa avustetaan laitoksia, mutta kuitenkin niin, että oma toiminta ei vaarannu. Ko. laitoksilla ei ole omaa vedenottoa tai talousveden muuta tuotantoa, vaan ne ostavat talousveden Iin vesiliikelaitokselta. Käyränkankaan vesiosuuskunta, Jakkukylän Vesiosuuskunta ja Oijärven Vesi Oy ovat ilmaisseet halunsa siirtää vesihuoltotoiminnan Iin vesiliikelaitokselle. Vesiliikelaitos laatii yhdistymisehdot vesihuoltotoiminnan yhdistymiselle. Yhdistyminen tapahtuu aikaisintaan vuoden 2026 alusta.

Pitkän aikavälin toiminnan tavoitteita:**Talousvesi**

Tavoite: tuotetun talousveden määrä on pysyvästi enintään 1,2 x laskutetun talousveden määrä.

Tavoite: veden laatuun liittyvien reklamaatioiden määrä vähenee

Tavoite: verkoston uusiutumisaika kestäväällä tasolla

Jätevesi

Tavoite: puhdistettavaksi toimitetun jäteveden määrä laskee pysyvästi alle 1,3 x laskutetun jäteveden määrä.

Tavoite: verkoston uusiutumisaika kestäväällä tasolla

TALOUSVESI

	2021	2022	2023
Vedenottamoilla tuotettu vettä	598 528	549 421	532 612
Laskutettu talousvettä	477 509	458 598	430 997
kerroin	1,25	1,20	1,24

JÄTEVESI

	2021	2022	2023
Käsitelty jätevesimäärä	411 637	351 182	354 897
Laskutettu jätevesimäärä	268 592	256 252	247 778
kerroin	1,53	1,37	1,43

Merkittävät muutostarpeet toiminnassa

Vesihuoltolaitosten toimintaa säätelee Suomessa ensisijaisesti vesihuoltolaki (9.2.2001/119). Lain tavoitteena on turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutoinkin moitteetonta talousvettä sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemärointi.

Vesihuoltolain 18 §:ssä on esitetty maksujen yleiset perusteet. Vesihuollon maksujen tulee olla selkeitä, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

Vuonna 2023 vesihuoltolain vaatimus kaikkien menojen kattamiseksi maksutuloilla ei toteutunut. Toimenpiteinä on tehty taksojen korotukset toiminta- ja investointimenot kattavalle tasolle vuodesta 2024 alkaen.

Saneerausmäärät vuonna 2023 kasvoivat merkittävästi. Vesijohtoverkosta saneerattiin 6342m ja viemäriverkosta 1621m, kun vuoden 2022 aikana määrät olivat vesijohtoverkoon osalta 726m ja viemäriverkon osalta 812m.

lin vesiliikelaitoksen keskimääräistä investointitaso on 1 150 000 € vuonna 2025. Samalla investointien painopiste on siirretty pääosin verkostojen saneeraukseen, mikä on tarpeen vesihuoltolaitoksen palvelutason säilyttämisen kannalta. Nykytilanteessa vesihuoltolain vaatimus kaikkien kustannusten kattamisesta toiminnasta saatavilla maksutuloilla tulee toteutumaan vuonna 2025.

Vuoden 2025 aikana suurimpina asioina ovat verkostojen saneeraaminen, saneeraussuunnitelman tekeminen, hule- ja vuotovesien vähentäminen, vesilaitosten yhdistymisen loppuunsaattaminen

RISKIENHALLINTA

Kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuneet uhat ovat lisääntyneet valtakunnan tasolla. Iin vesiliikelaitos varmistaa varautumisen tason. Myös sähköenergian säännöstelyn mahdollisuuteen on varauduttu.

Vesiliikelaitoksen varautumissuunnitelma on laadittu talvella 2020-2021. Oulunkaaren ympäristöpalvelut on hyväksynyt suunnitelman ja se on lähetetty tiedoksi mm. ELY-keskukselle. Suunnitelmaa päivitetään muuttuneen tilanteen myötä tarpeen mukaan.

Tunnistetut riskit ja riskien toimenpiteet talousarvion liitteenä.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Henkilöstö

Oman henkilöstön toimenkuva painottuu edelleenkin laitoksen eri toimintojen kunnossapitoon ja valvontaan (erityisesti vesijohto- ja viemäriverkosto), mutta tarkoituksenmukaisissa kohteissa käytetään henkilöstöä myös investointeihin. Toiminnat sovitaan henkilöstön resurssien mukaisesti ja palveluita ostetaan tarpeeseen.

Henkilökuntaa on vuonna 2024 ollut 7 kokopäivätoimista henkilöä sekä johtaja 20 % työpanoksellaan eli yhteensä 7,2 henkilötyövuotta. Vuodelle 2025 ei ole suunniteltu muutoksia henkilöstöön.

KÄYTTÖTALOUS

Kuntastrategia 2030

Iin kunnanvaltuusto on hyväksynyt 30.5.2022 uuden kuntastrategian. Strategian viemiseksi käytäntöön on laadittu erillinen asiakirja, jossa on esitetty eri hallinnonalojen lupaukset strategiassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Strategian toteuttamiseksi vesiliikelaitos on kirjannut konkreettiset toimenpiteet talousarvion liitteenä olevaan toiminnallisten tavoitteiden taulukkoon.

VALTUUSTON SITOVUUSTASO

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	1 825	2 116	2 541	2 541	2 541
Valmistus omaan käyttöön		5	5		
Toimintakulut	- 1 346	- 1 390	- 1 391	- 1 405	- 1 400
Toimintakate/jäämä	480	730	1 155	1 137	1 142

TULOSLASKELMA

1 000 €	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Liikevaihto	1 825	2 116	2 541	2 541	2 541
Valmistus omaan käyttöön		5	5		
Materiaalit ja palvelut	- 931	- 943	- 935	- 952	- 949
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 285	- 240	- 240	- 245	- 244
Ostot tilikauden aikana	- 286	- 240	- 240		
Varastojen lisäys/vähennys	1				
Palvelujen ostot	- 646	- 703	- 694	- 707	- 705
Asiakaspalvelujen ostot					
Muiden palvelujen ostot	- 646	- 703	- 694		
Henkilöstökulut	- 378	- 413	- 422	- 418	- 416
Palkat ja palkkiot	- 303	- 332	- 339		
Henkilösivukulut	- 75	- 81	- 84		
Eläkekulut	- 62	- 69	- 75		
Muut henkilösivukulut	- 13	- 12	- 9		
Poistot ja arvonalentumiset	- 498	- 537	- 537	- 548	- 575
Liiketoiminnan muut kulut	- 37	- 34	- 34	- 35	- 35
Satunaiset tuotot ja kulut					
Liikeliiketoiminta (-) alijäämä	- 18	193	618	588	567
Rahoitustuotot- ja menot	- 58	- 111	- 111	- 111	- 111
Korkotuotot	51				
Muut rahoitustuotot	5	3	3	3	3
Korkokulut	- 1	- 1	- 1		
Muut rahoituskulut	- 113	- 113	- 113	- 113	- 113
Yli-/alijäämä ennen varauksia	- 77	82	507	477	456
Poistoeron lisäys- ja vähennys	6	19	19	19	19
Tilikauden yli-/alijäämä	- 71	101	526	496	475

INVESTOINTIBUDJETTI

Vuoden 2025 suunniteltujen investointien nettomäärä on 1 150.000 € alv 0 %, mikä vastaa edellisvuoden investointitasoa. Arvioitujen poistojen määrä on 537.197 €. Mikäli investoinnit toteutuvat suunnitellusti, ei niitä pystytä rahoittamaan kokonaisuudessaan toiminasta saatavalla rahoituksella. Talousarvion rahoitusosassa esitetty vaje, 105 761 €, voidaan kattaa olemassa olevilla rahavaroilla. Saneerausinvestointien osuus budjetista on 1 020 000€ ja uusinvestointien osuus 130 000€

Merkittävimpiä saneerausinvestointikohteita ovat seuraavat; Miljoonat - Korkiakangas - Ravaska vesijohtosaneeraus. Kuivaniemen koulun alueen viemäriverkoston ja jätevesipumppaamon saneeraus. Iin vanhan jätevedenpuhdistamon ja sakokaivolietaaseman saneeraus ja muutostyöt. Kuivaniemen jätevedenpuhdistamon muutostyöt. Saneerausten lisäksi käynnistetään yleissuunnittelu vesihuollon saneerauksista 20225 - 2035 sekä siirtoviemärin rakentamisesta Ii - Kuivaniemi - Vatunki. Vedenottamoiden osalta jatketaan Kotakankaan vedenottamon suunnitteleua ja luvittamista. Lisäksi ranta-alueiden verkostojen täydennysrakentamista jatketaan kustannuskattavuusperiaatteita noudattaen.

VESILIIKELAITOS	TA2025	TS2026	TS2027
PUHDASVESI			
Menot	-580 000 €	-620 000 €	-455 000 €

Netto	-580 000 €	-620 000 €	-455 000 €
JÄTEVESI			
Menot	-570 000 €	-1 420 000 €	-715 000 €
Netto	-570 000 €	-1 420 000 €	-715 000 €

VESILIIKELAITOS YHTEENSÄ	TA2025	TS2026	TS2027
Vesiliikelaitos			
Menot	-1 150 000 €	-2 040 000 €	-1 170 000 €
Netto	-1 150 000 €	-2 040 000 €	-1 170 000 €

RAHOITUSBUDJETTI

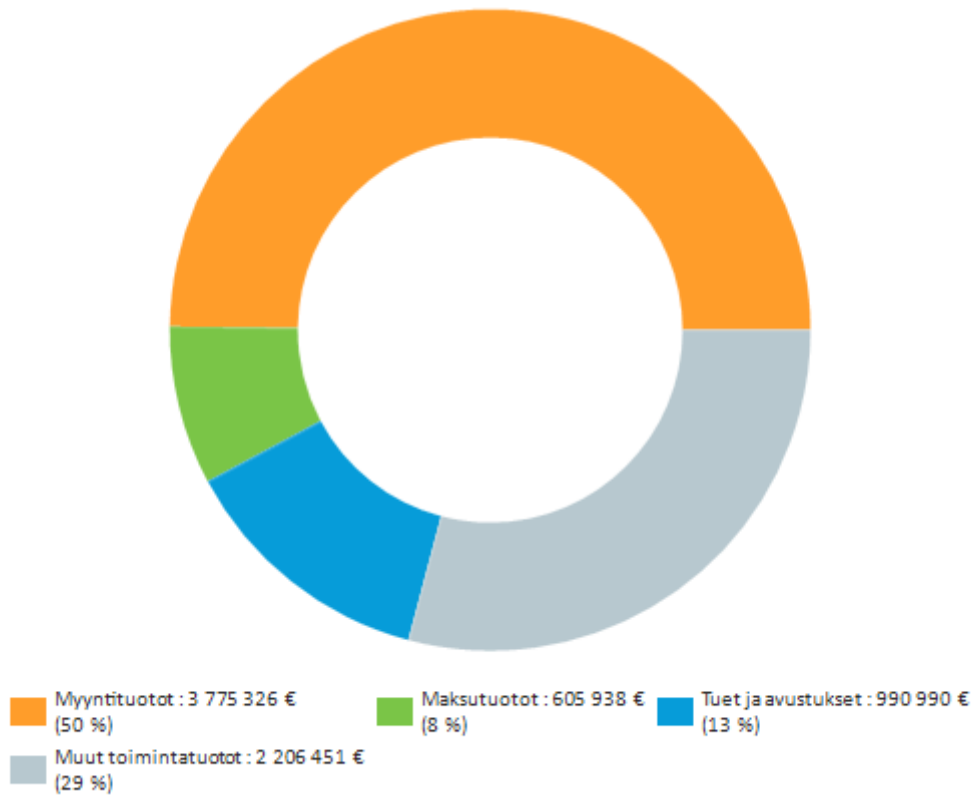
Rahoitusosa	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta					
Liikelyljäämä	-18 304	193 245	618 000	588 000	567 000
Poistot	498 080	537 197	537 197	548 000	575 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-58 474	-111 083	-111 000	-111 000	-111 000
Toiminnan rahavirta yhteensä	421 301	619 359	1 044 197	1 025 000	1 031 000
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-976 853	-2 125 000	-1 150 000	-2 040 000	-1 170 000
Rahoitusosuudet investointeihin		825 000			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot					
Toiminnan ja investointien rahavirta	-555 552	-680 641	-105 803	-1 015 000	-139 000
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				233 000	372 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-37 893				
Lainakannan muutokset yhteensä	-37 893	0			
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Rahoituksen rahavirta yhteensä					
Vaikutus maksuvalmiuteen					
Rahavarat 31.12.	1 635 241	887 875	782 072	72	72
Rahavarat 1.1.	1 271 378	1 568 516	887 875	782 072	-232 928

6. TULOSLASKELMAOSA

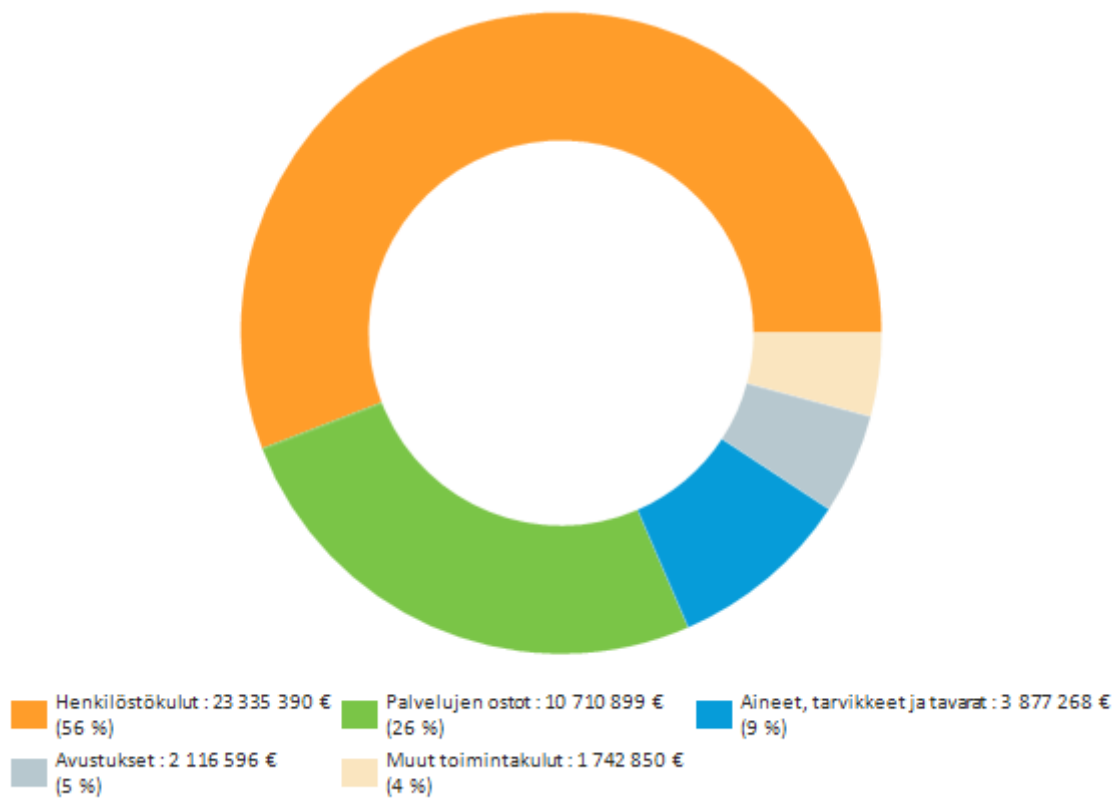
Kunnan tuloslaskelma, tunnusluvut ja suunnitelmakausi

Ulkoiset, 1 000 €	TP2023	TA2024	TA2025	TS2026	TS2027
Toimintatuotot	9 445	8 503	7 579	7 337	7 337
Myyntituotot	3 678	3 493	3 775	3 775	3 775
Maksutuotot	891	1 199	606	482	482
Tuet ja avustukset	2 322	1 664	991	959	959
Muut toimintatuotot	2 554	2 147	2 206	2 120	2 120
Valmistus omaan käyttöön		5	5		
Toimintakulut	- 40 756	- 40 856	- 41 783	- 41 856	- 41 658
Henkilöstökulut	- 23 237	- 23 358	- 23 335	- 23 057	- 22 905
Palvelujen ostot	- 10 397	- 10 129	- 10 711	- 11 242	- 11 215
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 4 227	- 4 227	- 3 877	- 3 947	- 3 937
Avustukset	- 1 101	- 1 320	- 2 117	- 1 814	- 1 810
Avustukset liikelaitoksille					
Muut toimintakulut	- 1 795	- 1 821	- 1 743	- 1 796	- 1 791
Toimintakate/jäämä	- 31 312	- 32 348	- 34 199	- 34 520	- 34 322
Verotulot	23 038	22 596	23 578	25 878	27 446
Valtionosuudet	14 360	13 274	13 909	13 909	13 909
Rahoitustuotot ja -kulut	- 346	- 579	- 434	- 248	- 148
Korkotuotot	69	3	3	3	3
Muut rahoitustuotot	346	61	61	61	61
Korkokulut	- 757	- 631	- 486	- 300	- 200
Muut rahoituskulut	- 5	- 12	- 12	- 12	- 12
Vuosikate	5 740	2 943	2 854	5 019	6 885
Poistot ja arvonalentumiset	- 5 012	- 4 010	- 4 124	- 4 210	- 4 410
Suunnitelman mukaiset poistot	- 4 098	- 4 010	- 4 124	- 4 210	- 4 410
Kertaluonteiset poistot	- 914				
Arvonalentumiset					
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Tilikauden tulos	728	- 1 068	- 1 270	809	2 475
Poistoeron muutos	66	68	68	68	68
Varausten muutos		577			
Rahastojen muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	794	- 423	- 1 202	877	2 543

Toimintatuotot Kunta + liikelaitokset (Ulkoinen)

Toimintakulut Kunta + liikelaitokset (Ulkoinen)

7. INVESTOINTIOSA

HALLINNON INVESTOINNIT

HALLINTO	TA2025	TS2026	TS2027
MAAN HANKINTA			
Menot	-450 000 €	-450 000 €	-450 000 €
Netto	-450 000 €	-450 000 €	-450 000 €
MUUT INVESTOINNIT			
Menot	-696 000 €	-2 260 000 €	-1 060 000 €
Tulot	250 000 €	800 000 €	450 000 €
Netto	-446 000 €	-1 460 000 €	-610 000 €

HALLINTO YHTEENSÄ	TA2025	TS2026	TS2027
Hallinnon investoinnit			
Menot	-1 146 000 €	-2 710 000 €	-1 510 000 €
Tulot	250 000 €	800 000 €	450 000 €
Netto	-896 000 €	-1 910 000 €	-1 060 000 €

KIINTEISTÖINVESTOINNIT

KIINTEISTÖT	TA2025	TS2026	TS2027
UUDISKOHTEET			
Menot	-5 200 000 €	-4 800 000 €	-3 500 000 €
Netto	-5 200 000 €	-4 800 000 €	-3 500 000 €
KORJAUSKOHTEET			
Menot	-550 000 €	-580 000 €	-580 000 €
Netto	-550 000 €	-580 000 €	-580 000 €

KIINTEISTÖT YHTEENSÄ	TA2025	TS2026	TS2027
Kiinteistöinvestoinnit			
Menot	-5 750 000 €	-5 380 000 €	-4 080 000 €
Netto	-5 750 000 €	-5 380 000 €	-4 080 000 €

INFRA- JA YMPÄRISTÖINVESTOINNIT

INFRA- JA YMPÄRISTÖ	TA2025	TS2026	TS2027
UUDET KAAVA-ALUEET			
Menot	-50 000 €	-270 000 €	-40 000 €
Netto	-50 000 €	-270 000 €	-40 000 €
KATUSANEERAUKSET			
Menot	-400 000 €	-1 940 000 €	-2 950 000 €
Netto	-400 000 €	-1 940 000 €	-2 950 000 €
VESISTÖT JA SATAMAT			
Menot	-50 000 €	-327 000 €	-195 000 €
Netto	-50 000 €	-327 000 €	-195 000 €
PUISTOT JA LEIKKIPAIKAT			
Menot	-140 000 €	-765 000 €	-1 200 000 €
Netto	-140 000 €	-765 000 €	-1 200 000 €
ULKOLIIKUNTAPAIKAT			
Menot	-450 000 €	-220 000 €	-70 000 €

Tulot	90 000 €	0 €	0 €
Netto	-360 000 €	-220 000 €	-70 000 €
HULEVESIJÄRJESTELMÄT			
Menot	-110 000 €	-110 000 €	-110 000 €
Netto	-110 000 €	-110 000 €	-110 000 €

INFRA- JA YMPÄRISTÖ YHTEENSÄ	TA2025	TS2026	TS2027
Infra- ja ympäristöinvestoinnit			
Menot	-1 200 000 €	-3 632 000 €	-4 565 000 €
Tulot	90 000 €	0 €	0 €
Netto	-1 110 000 €	-3 632 000 €	-4 565 000 €

VESILIIKELAITOS INVESTOINNIT

VESILIIKELAITOS	TA2025	TS2026	TS2027
PUHDASVESI			
Menot	-580 000 €	-620 000 €	-455 000 €
Netto	-580 000 €	-620 000 €	-455 000 €
JÄTEVESI			
Menot	-570 000 €	-1 420 000 €	-715 000 €
Netto	-570 000 €	-1 420 000 €	-715 000 €

VESILIIKELAITOS YHTEENSÄ	TA2025	TS2026	TS2027
Vesiliikelaitos			
Menot	-1 150 000 €	-2 040 000 €	-1 170 000 €
Netto	-1 150 000 €	-2 040 000 €	-1 170 000 €

IIN KUNTA YHTEENSÄ

KUNNAN INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TA2025	TS2026	TS2027
INVESTOINNIT			
Menot	-9 246 000 €	-13 762 000 €	-11 325 000 €
Tulot	340 000 €	800 000 €	450 000 €
Netto	-8 906 000 €	-12 962 000 €	-10 875 000 €
Kunta			
Menot	-8 096 000 €	-11 722 000 €	-10 155 000 €
Tulot	340 000 €	800 000 €	450 000 €
Netto	-7 756 000 €	-10 922 000 €	-9 705 000 €

8. RAHOITUSOSA

	TP 2023 1 000 €	TA 2024 1 000 €	TA 2025	TS 2026 1 000 €	TS 2027 1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	5 740	2 808	2 854	5 019	6 855
Satunnaiset erät, netto				0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-164				
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-4 291	-7 265	-9 246	-13 762	-11 325
Rahoitusosuudet investointimenoihin	4	1 838	340	800	450
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 241	0	0		
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 530	-2 619	-6 052	-7 943	-4 020
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset				0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	10 100	5 804,0	6 893	4 263
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 610	-7 410	0,0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 984	0	248,6	1 049	-244
Oma pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 165		0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 791	2 690	6 053	7 943	4 020
Rahavarojen muutos	1 740	71	0	0	0

9. HANKKEET JA PROJEKTIT

lin kunta hankkeet yhteensä

Hankkeet (€)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	1 619	1 151	602		
Toimintakulut	- 2 132	- 1 289	- 834		
Toimintakate/jäämä	- 513	- 137	- 232		

Elinvoima- ja yrityspalvelut hankkeet

Hankkeet (€)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	102				
Toimintakulut	- 116				
Toimintakate/jäämä	- 14				

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut hankkeet

Hankkeet (€)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	1 147	931	425		
Toimintakulut	- 1 504	- 980	- 518		
Toimintakate/jäämä	- 357	- 50	- 93		

Hyvinvointipalvelut hankkeet

Hankkeet (€)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	326	221	177		
Toimintakulut	- 467	- 302	- 310		
Toimintakate/jäämä	- 141	- 81	- 132		

Yhdyskuntapalvelut hankkeet

Hankkeet (€)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot					
Toimintakulut					
Toimintakate/jäämä					

10. IIN KUNNAN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTAKEINOT

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja talousarvion toteutuminen oikealla ennakkoinnilla. Toimielimet ovat kirjanneet riskien hallintakeinot, joilla voidaan rajata riskin vaikutusta ja vaikuttaa riskin toteutumisen todennäköisyyteen, jolloin riskin merkitys kunnan kannalta pienenee. Kunnan vahinkoriskejä hallitaan vakuuttamisen avulla.

Iin kunnan kuntatalouden vahvistuminen on perustunut verotulojen ja valtionosuuksien kasvuun, joka on ollut seurausta positiivisesta väestönkasvusta ja palveluverkon tiivistämisestä. Merkittävänä taloudellisena riskinä on tulorahoituksen leikkaus hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa vuoden 2023 alusta. TE-palvelut siirtyvät valtiolta kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen. Valtion rahoitusosuus suhteessa palveluiden järjestämisen menotasoon on riski rahoituksen riittävydeelle.

Merkittävänä taloudellisena riskinä voidaan pitää kuntien valtionosuusuudistuksen vaikutusta kunnan saamien kiinteistöverotulojen ja valtionosuuksien tasausjärjestelmän välillä. Tämän toteutuessa kunnan taloudellinen toimintakyky heikentyisi huomattavasti. Lisäksi sivistystoimen lainsäädännön muutokset ja niiden täysimääräinen rahoitus valtiolta haastaa taloudellista tilaa. Lakimuutosten lyhyt siirtymäaika haastaa riittävien määrärahojen varaamisen toiminnan muutoksiin.

Merkittävä strateginen muutos on toimintaympäristössä, kun uuden hallituksen hallituspolitiikka vaikuttaa myös kuntien toimintaan. Strategisena riskinä nähdään riittävän ajoissa reagoiminen kunnan väestön muutokseen ja asiakastarpeiden tunnistamiseen. Toimiva organisaatorakenne ja prosessit nostetaan myös strategiseksi riskiksi.

Toiminnallisista muutoksista suurimpana riskinä nähdään ulkopäin tulevat muutokset, jotka vaikuttavat työn tai toiminnan odottamattomiin muutoksiin. Riskiä voidaan pienentää päivittämällä varautumissuunnitelmat ja toimintaohjeet. Todennäköisenä ja merkittävänä riskinä vähdään ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja pysyvyys sekä sitoutuminen työhön. Vahinkoriskeihin on varauduttu vakuuttamalla ja varautumissuunnitelmilla.

Kunnan ja konsernin taloudellisten resurssien pieneneminen vähentää mahdollisuuksia korjausinvestointeihin sekä infraomaisuuden ja kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon. Kunnan rakennetun omaisuuden korjausvelka kasvaa joka vuosi. Kiinteistöjen kunnan rapistuminen lisää sisäilmaongelmia ja katuverkon huono kunto heikentää liikenneturvallisuutta.

Iin vesiliikelaitoksen kannalta merkittävimpiä riskejä ovat juomaveden saastumisriski ja jakeluverkon häiriöt. Suuret vahinkoriskit liittyvät vesijohto- ja viemäriverkostoissa tapahtuviin vaurioihin sekä sähköverkon häiriöihin. Verkostosaneerauksilla verkostovaurioiden riski pienenee.

11. IIN KUNNAN KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

11.1 Vastuu omistajapolitiikan toteuttamisesta

Omistajapolitiikan ohjaus ja valvonta kuuluvat luottamushenkilöorganisaatiossa kunnanvaltuustolle, toimeenpano kunnanhallitukselle sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja linjausten toteuttamisen valvonta tarkastuslautakunnalle. Viranhaltijaorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu kunnanjohtajan tehtäviin.

Kunnanvaltuusto määrittelee lin kuntakonsernin omistajapolitiikalle tavoitteet, joihin konsernin operatiivinen omistajaohjaus perustuu. Kunnanhallituksen roolia keskeisenä omistajaohjaajana vahvistetaan siten, että tytäryhtiöiden toimitusjohtajia ja hallituksen puheenjohtajia kuullaan kunnanhallituksessa kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi kunnanjohtajalla ja kunnanhallituksen puheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhtiöiden hallituksissa.

11.2 lin kunnan konserniin kuuluvat yhteisöt

Kuntayhtymät

- 25. Oulun seudun koulutuskuntayhtymä
- 26. Pohjois-Pohjanmaan Liitto

Liikelaitokset

- 27. lin vesiliikelaitos

Tytäryhteisöt ja säätiöt

- 28. lin Energia Oy (100 %)
- 29. lin Vuokratalot Oy (100 %)
- 30. lilaakso Oy (100 %)
- 31. lin Palvelusäätiö (80 %)
- 32. Kuivaniemen Sotaveteraani Oy (57,14 %)
- 33. lin Micropolis Oy (69,23 %)

Osaosakkuusyhteisöt ja muut osuudet

- 34. Kuiva-Turve Oy (50 %)
- 35. Oulukaaren työterveys Oy (21,78 %)
- 36. Kiinteistö Oy Vaturingin Pooki (26,32 %)

11.3 Konsernin omistajaohjaus, sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla kuntakonsernin toimialat, yksiköt ja muut vastuutahot pyrkivät varmistamaan tavoitteidensa saavuttamisen ja toteutumisen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys ja ne ovat jatkuva osa johtamista, ohjaamista ja työn tekemistä.

Omistajaohjauksella otetaan kantaa myös omistusriskien hallintaan sekä tehtävien ja vastuiden jakoon kunnan omistajapolitiikan toteutuksessa. Omistajapolitiikan lähtökohtana ovat kunnan kehittämistavoitteet. Omistajapolitiikka määrittelee, millaista omaisuutta kunta hankkii ja missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Samalla määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet, pääoman käytön ja palvelutuotannon tuotantovälineiden hankinnan periaatteet sekä kuka omaisuuden käytöstä vastaa ja miten seuranta ja raportointi on järjestetty.

Valtuusto päättää kunnan omistajapoliittisista linjauksista. Omistajaohjaus kuntakonsernissa ja

omistajapoliittiset linjaukset toimintaohje hyväksytty kunnanvaltuustossa 12.9.2016 (§ 71). Konserniohje hyväksytty kunnanvaltuustossa 24.1.2022 (§ 6). Linjaukset on tarkoitettu ohjeeksi kunnan luottamushenkilöille ja henkilöstölle sekä tytär- ja osakkuus-yhteisöille tulevien yksittäisten päätösten pohjaksi. Iin kunnassa omistajaohjaus kuuluu kunnanhallitukselle ja on osa kunnanjohtajan tehtäviä.

Omistajapoliittisia linjauksia voidaan täydentää toimialakohtaisissa ohjelmissa ja strategioissa, kuten kunnan maapoliittisessa ohjelmassa, liiketoimintastrategiassa tai asuntostrategiassa. Yksityiskohtaisempia omistajapoliittisia ratkaisuja sisältyy muun muassa kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan ja yksittäisiin investointipäätöksiin.

Kunnanhallituksen roolia korostetaan edelleen konsernin omistajaohjauksessa, sisäisessä valvonnassa ja riskien hallinnassa kutsumalla vuosittain konserniyhtiöt kunnanhallituksen tavoite- ja tulokeskusteluun.

11.3.1. Iin Vuokratalot Oy

Toiminta-ajatus:

Asuntojen vuokraus

Painopistealueet:

Asukastyytyväisyys, nykyajan laatuvaatimukset, käyttöaste ja riittävä asuntokapasiteetti.

Toiminnalliset tavoitteet:

Käyttöasteen pitäminen korkealla. Korjausvelan ehkäisy. Uuden rivitalohankkeen käynnistäminen 2024. Uusien rakennushankkeiden vuosittainen käynnistäminen tarpeiden mukaisesti.

Talous 1 000€

	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	1601	1880	2000	2200	2300
Liikevoitto	141	200	200	300	400
Tilikauden tulos	-0,6	0	0	0	0
Oma pääoma	172	171	190	200	220
Vieras pääoma -siitä lainakanta	4431	5900	5700	7000	8500

Tunnusluvut

	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Sumupoistot	197	270	300	350	400
Asuntoja kpl	224	224	235	250	265
Käyttöaste	96	96	96	96	96

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Vuokrausmarkkinoista jälkeen jäänti. Jatkuva asuntojen perusparannus ja markkinointi pitää yllä tunnettavuutta ja varmistaa uudet tulijat. Vuokralaisten kato syö käyttökassan, varaudutaan tulevaisuudessa uuden rakentamiseen, jolloin kunnan vanhimmasta ja heikkokuntoisimmista asunnoista päästään eroon. Uudistuotantoa pyritään tekemään vuosittain, mikäli käyttöaste sen sallii. Poliittiset pää-

tökset voivat vaikuttaa esimerkiksi asuntotukiin, jolloin asuntojen hinnoittelu ja oikea koko uudistustannossa kriittistä..

Kuntastrategian toteutus (mitä strategisia tavoitteita on asetettu talousarviovuodelle):

Tarjotaan mahdollisuudet hyvään asumiseen. Asunnot ovat liitetty lisiverkkoon, jolloin työskentely myös kotoa mahdollista. Uudistuotannolla varmistetaan riittävä vapaiden asuntojen määrä.

11.3.2. lilaakso Oy

Toiminta-ajatus:

lilaakso Oy rakennuttaa ja vuokraa toimitiloja yrityksille ja yhteisöille sekä tekee kunnalle vuosittain palvelusopimuksen mukaisia energiatehokkuuteen liittyviä toimia.

Painopistealueet kuntastrategiaan perustuen:

Toimitilojen rakennuttaminen, isännöinti, hallinta ja vuokraus, uusiutuvien energiamuotojen käyttöönotto ja energiatehokkuustoimenpiteet. Mukana käynnistämässä hankkeita, jotka toteutuessaan auttaa yrityksiä löytämään uutta liiketoimintaa.

Toiminnalliset tavoitteet:

Vuokrausasteen korkealla pitäminen, säästää energiankulutuksessa, talouden pitäminen positiivisena. Merihelmen myynti. Suurien teknologiahankkeiden saanti lihin.

Talous (1 000 €)

	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	1671	1843	1900	2164	2400
Liikevoitto	198	321	300	400	500
Tilikauden tulos	57	60	60	100	200
Oma pääoma	2570	2893	2800	3000	3300
Vieras pääoma -siitä lainakanta	2673	2400	2200	3000	8000

Tunnusluvut

	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstön lkm	3	3	3	3	3

Investoinnit

Investointi kohde	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kiinteistöt	80	500	550	1000	5000
ICT-hankkeet	30	50	50	50	50
Muut hankkeet	10	10	20	20	20

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Vuokralaisten poistuminen ja siten vapautuvat tilat heikentävät kassaa. Isot hallit keskimäärin vaikeampia vuokrata, tärkeää pitää nykyisistä vuokralaisista kiinni. Pidetään vuokrat kohtuullisena ja pyritään auttamaan vuokralaisia muutoksissa.

Micropoliksen tekniikka vanhaa ja isoja investointeja tiedossa. Saneeraukset kilpailutettu ja urakat käynnistetään mahdollisuuksien mukaan.

Merihelmi haastava saada kannattavaksi vuokralaisilla. Riskinä pidempi aika ilman vuokralaista.

Kuntastrategian toteutus (mitä strategisia tavoitteita on asetettu talousarviovuodelle):

Aktiivisesti hankitaan uusia sijoittuvia yrityksiä lihin. Nykyisiä vuokralaisia autetaan kasvussa. Testaamalla uusia innovatiivisia energiansäästö menetelmiä, voidaan säästää koko kunta tasolla.

11.3.3. lin Micropolis Oy

Toiminta-ajatus:

Micropolis toteuttaa kuntakonsernin kuntastrategiassa, elinkeino-ohjelmassa ja kunnan kanssa tehdyssä palvelusopimuksessa sille määritettyjä elinvoimaan ja kehittämiseen liittyviä tehtäviä. Yhtiö toimii alueellisena ja paikallisena kehittäjänä toimien laajasti toimintaa tukevilla ja vahvistavilla yhteistyöverkostoissa. Yhtiön oman strategian mukaisesti toiminta on vastuullista, rohkeaa ja ketterää. Yhtiö toimii edelläkävijänä uusien kestävästä kasvua tukevien ratkaisujen löytämiseksi ja toteuttamiseksi sekä uusien käytänteiden kokeilijana.

Yhtiön keskeisin tehtävä on tukea kestävästä ja vahvaa kasvua. Painopistealueet ja tavoitteet vuodelle 2025 ovat kestävästä matkailun kehittäminen, lijoen vesistön tilan parantamisen tukeminen, kiertotalouden edistäminen, energiahankkeista saatavan kuntataloudellisen hyödyn kasvattaminen sekä lin vetovoimaisuuden lisääminen elinkeinoelämän näkökulmasta. Vuoden 2025 aikana panostetaan erityisesti myös yrityskehittämiseen. Yhtiö käynnistää kunnan elinkeino-ohjelman päivittämistyön.

Toiminnalliset tavoitteet:

Kuntaviestintä ja -markkinointi

Viestintä- ja markkinointitoimilla tuetaan lin kuntastrategian toteuttamista sekä kiteytetään ja jalkautetaan strategian ydinviestit arkiviestinnän osaksi. Tuloksena li nähdään houkuttelevana kuntana asumisen, työskentelyn, matkailun ja yrittämisen näkökulmista.

Viestintä lisää kuntalaisten tietoisuutta ja osallisuutta kunnan päätöksenteosta ja palveluista. Konsernin työntekijät osallistuvat aktiivisesti osaltaan sisällöntuotantoon eri kohderyhmille kuntastrategian linjausten mukaisesti. Työnantajamielikuvaa parannetaan myös viestinnällisin keinoin. Kuntamarkkinointi on tavoitteellista ja valituille kohderyhmille suunnattua. Kuntamarkkinoinnissa otetaan rohkeasti kokeiluun uusia viestimuoja ja julkaisutapoja (mm. tekoälyn ratkaisut sisältöjen suunnittelussa ja kohdennuksessa).

Toimenpiteet:

- Kunnan viralliset viestintä- ja markkinointimateriaalit ja ohjeistus
- Sisällöntuotanto, mm. kunnan tiedotelehti, verkkosivut, somekanavat ja mediayhteistyötä.
- Viestinnän seuranta ja kehittäminen. Kuntakonsernin viestijöiden yhteistyön koordinointi ja osaamisen tukeminen, henkilöstön sisäisten viestintämateriaalien ja intran kehittäminen työarjen tueksi.
- Markkinoinnin vuosisuunnitelma, mainoskampanjat ja mittaaminen asumisen, yrittämisen, työskentelyn ja matkailun näkökulmista. Rakentajamessut, Pohjolan Rengastie -seutumarkkinoinnin yhteistyö.

Määrällisesti mitattavat tavoitteet:

- verkkosivujen ja somekanavien liikenteen kehittyminen ja sisältöön sitoutuminen
- markkinointikampanjoiden tulokset
- työyhteisön ja kuntalaisten viestintäkyselyn tulokset, muuttotutkimus

Yrityspalvelut

Kunnan yksi keskeinen tehtävä on luoda toimintaympäristö, joka edistää yritysten syntymistä, toimintaa, kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä. Näitä luodaan mm. parantamalla yritysten fyysistä ympäristöä, osaamista, palveluja sekä toimintaan liittyviä säädöksiä ja päätöksentekokäytäntöjä.

Yritysneuvonnan ja kehittämisen painopistealueet vuodelle 2025: Yritysneuvontaan palkataan määrällinen lisäresurssi 1,5 vuodeksi. Tavoitteena on kasvattaa uusien yritysten määrää ja yritysten sijoittumista lin alueelle sekä valmistautua mahdolliseen suurhankkeeseen ja sen tuomiin tarpeisiin. Yritysneuvonta tukee yritysideoiden jalostamisessa yritystoiminnaksi. Yritysneuvonnan tavoitteena on saada lihin syntymään ja sijoittumaan uusia yrityksiä, jotka luovat uusia työpaikkoja ja palveluita.

Yrityspalvelut edistävät iiläisiä yrityksiä kehittämään ja kasvattamaan toimintaansa sekä hyödyntämään erilaisia saatavilla olevia yritysrahoituksia. Paikallista -merkkiä osana yritysneuvontaa ylläpidetään ja kehitetään siten, että yritykset saisivat paremmin erilaisia rahoituksia ja toisaalta pääsisivät osaksi Paikallista -merkkiä.

Yrityskehittäminen seuraa markkinoiden muuttuvia tilanteita ja järjestää ajankohtaisista asioista yrittäjille tapahtumia ja verkottaa alueen toimijoita. Tavoitteiden saavuttamiseksi yritysneuvonta tarjoaa iiläisille yrityksille laadukasta yritysneuvontaa, jossa tuetaan yrityksiä eri kehitysvaiheissa, yrityksen perustaminen, yritystoiminnan kehittäminen ja kasvattaminen, yritysten investoinnit ja rahoitus, osaavan työvoiman saatavuus, vastuullisuus sekä omistajanvaihdoksien edesauttaminen.

Yritysneuvonnassa tehdään markkinointia yritysten houkuttelemiseksi sijoittumaan lihin ja vastataan kysyntään nopeasti ja joustavasti sekä edistetään lin yritystonttien vuokrausta ja myyntiä. Yritysneuvonta järjestää yritystapahtumia tärkeistä ajankohtaisista aiheista ja auttaa yrityksiä verkostoitumaan ja löytämään kumppanuuksia. Yrityskehittäjä tekee tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen kanssa, jotta yritykset saavat palvelua nopeasti ja joustavasti.

Määrällisesti mitattavat tavoitteet:

Yritysneuvonnassa seurataan seuraavia mittareita: perustetut yritykset, sijoittuneet yritykset, syntyneet työpaikat, yritysneuvonnan ja uusien yritysten houkuttelun lukumäärät, yritystapahtumat, haettujen investointi- ja kehittämisavustusten määrät. Yrityspalveluiden toiminnan tuloksena lihin syntyy kasvavassa määrin uusia yrityksiä ja työpaikkoja. Lissä jo toimivat yritykset suhtautuvat myönteisesti yritystensä kehittämiseen ja uusiin investointeihin. Lin verotulot kasvavat ja li koetaan halutuksi yritysten sijoittumis- ja työskentelykunnaksi. Lin maine on yritysmönteinen ja yritysten toimintaa ripeästi mahdollistava kunta.

Kehittäminen

Kehittämisen alue pitää sisällään Micropoliuksen hanketoiminnan. Sen keskeisenä tavoitteena on saada ulkopuolista rahoitusta kunta- ja yhtiöstrategiaa tukevien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Toiminnan tuloksena kunta ja kunnan yritykset saavat vipuvoimaa toimintojensa kehittämiseen ja kasvuun sekä uusien ja erilaisten toimintamallien kokeilemiseen. Hankkeilla pyritään ylläpitämään ja kasvattamaan kunnan ja alueen elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta.

lijokisopimus 2024 - 2028

lijokisopimuksen toimenpiteillä tavoitellaan vaelluskalojen luonnonkierron palauttamista lijokeen, veden laadun parantamista vesistö- ja valuma-aluekunnostuksin sekä alueen elinkeinoelämän, matkailun, virkistyskäytön ja asumisviihtyvyyden piristämistä. Läpileikkaavana tavoitteena on luottamuksen rakentaminen ja vuorovaikutuksen lisääminen lijoella toimivien tahojen välillä.

Sopimuksen osapuolia ovat lijoen vesistöalueen kunnat: li, Oulu, Pudasjärvi ja Taivalkoski sekä PVO-Vesivoima Oy, Metsähallitus ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus.

Sopimuksen alle kuuluu lijoen vesistövision ja toimenpideohjelmaan kuuluvien hankkeiden toteuttaminen, lijoen neuvottelukunta ja lijoki Foorumit. Sopimuksen koordinoinnissa ja hallinnassa työskentelee yksi työntekijä.

Turvetuotantoalueiden jatkokäyttö -hanke (Turpo) 2024 - 2025

lin ja Pudasjärven alueelta on poistunut tai poistumassa käytöstä lukuisia turvetuotantoalueita. Alueet ovat erittäin laajoja ja ne tarjoavat mahdollisuuksia uusille liiketoiminnoille. Turvetuotantoalueista on olemassa monia erilaisia selvityksiä, mutta ne eivät ole suoraan käyttökelpoisia maanomistajien tai kuntien tavoitteisiin löytää alueelle korvaavia tuotantoja. Hankkeella kootaan tietoa turvetuotantoalueista ja niiden mahdollisista jatkokäyttömuodoista. Lisäksi maanomistajille haetaan mahdollisuuksia ja erilaisia vaihtoehtoja turvesoiden jatkokäytölle.

Hanke päättyy vuoden 2025 helmikuussa. Hankkeessa tuotetaan maanomistajille suunnattu tietopaketti erilaisista jälkikäyttömahdollisuuksista. Turvesuoalueista laaditaan infokortit, joissa on kuvailtu

suon lisäksi mahdolliset jatkokäyttömahdollisuudet. Viidelle alueelle toteutetaan lisäksi erilliset jälki-käyttösuunnitelmat. Hankkeessa työskentelee projektipäällikkö sekä Pudasjärvellä 50 % hanketyöntekijä.

STORE -Älykäs ja uudistava matkailu Oulun seudulla 2023 - 2025

Hankkeen tuloksena syntyy lijoen uittokulttuurihistoriaan liittyviä uusia tuotteita ja niistä koostuva tarinallinen reitti tai reittejä, joita markkinoidaan niin kotimaassa kuin ulkomaillaakin. Hankkeessa luodaan Uittoviikko-tapahtumakonsepti, joka tulee olemaan lijoen merkittävimpiä Oulu 2026 - kulttuuritapahtuma. Hankkeen myötä lin alueelle syntyy kestävän matkailun SDG-toimintaohjelma, jossa huomioidaan kestävän matkailun näkökulmasta alueen kohteet, yritysten tarjonta sekä alueen yhteinen matkailumarkkinointi ja viestintä. Lin kunnan matkailuyritykset ottavat käyttöön kestävän matkailun sertifikaatteja tai toteuttavat kestävän matkailun dokumentaation. Koko hankkeen myötä syntyy 10 yritykselle kestävän matkailun ja kansainvälisen matkailun merkittävää liiketoiminnallista vaikutusta. Tavoitteena on, että lihin ja lijoen varteen syntyy vähintään 10 uutta tuotetta ja yksi uusi tapahtuma markkinoitaviksi tuotteiksi. Hankkeessa työskentelee 50 % hanketyöntekijä.

Vuoden 2025 toimenpiteet:

SDG (Sustainable Development Goals): Iilläisille yrityksille järjestetään koulutuksia, työpajoja ja sparrauksia SDG-toimenpiteiden aloittamiseksi, ja tuetaan yrityksiä kestävyiden ja vastuullisuuden lisäämisessä liiketoimintaan. Hankkeessa painotetaan ympäristönäkökulmien lisäksi sosiaalista vastuuta, ja iilläisen kulttuuriperinnön säilymistä ja rikastamista. Toimenpiteet edistävän alueen kansainvälistä kiinnostavuutta ja tehdään mahdollisesti projektissa mukana olevien muiden kuntien kanssa yhteistyössä.

Tarinat talteen ja tuotteiksi: Hankkeessa jatketaan uiton kokeneiden ihmisten tarinoiden keräämistä, ja niitä jatkokehitetään uusiksi tuotteiksi ja palveluiksi. Hyödynnetään myös jo kerättyä aineistoa.

Täysin uusien matkailutuotteiden ja -palveluiden avulla monipuolistetaan ja parannetaan yritysten liiketoimintamahdollisuuksia ja varmistetaan kulttuuriperinteiden säilyminen. Hankkeessa rakennetaan iilläisten aitoihin kokemuksiin perustuvia tarinareittejä, jotka palvelevat sekä kuntalaisten, yrittäjien että matkailijoiden tarpeita, ja lisäävät lin kiinnostavuutta.

Digitalisaatio: Kartoitetaan digitaalisia työkaluja tuotteiden ja palveluiden tueksi, ja tarinoiden säilyttämiseen ja löydettävyyteen. Tavoitteena on, että tarinat saadaan digitaaliseen muotoon kaikkien saataville ja hyödynnettäväksi.

Konseptointi: Hankkeen viimeisenä vuonna konseptoidaan Uittoviikko 2026 -tapahtuma. Kokonaisuuden suunnitteluun osallistetaan laajasti iilläisiä yrityksiä ja yhdistyksiä.

Kiertola - luonnonvarojen älykäs käyttö digitaalisella kiertotalouden ohjaamisella -hanke 2023-2026

Kiertola -hanke jatkaa Virke -hankkeessa kehitettyjen purkukartoitusten jalostamista ja materiaalien uudelleenkäytön edistämistä digitaalisia alustoja hyödyntäen. Kiertola -hankkeen yhtenä ajatuksena on tukea kuntaa kiinteistöstrategian kehityksessä tuottamalla tietoa kiinteistöistä, jotka ovat pääty-mässä poistettavien listalle. Hankkeella pyritään myös edistämään digitaalisten materiaalien kiertotalousalustojen kehitystä Oulun seudulla. Alustat mahdollistaisivat purettavien rakennusten komponenttien ja materiaalien entistä tehokkaampaa uudelleenkäyttöä ja kierrätystä. Tämä tukee Säsenharjun kiertotalousalueen kehitystä tarjoamalla avoimempaa tietoa saatavilla olevista materiaaleista ja saattamalla toimijoita yhteen. Hankkeessa työskentelee projektipäällikkö ja -työntekijä.

Vuoden 2025 tavoitteena on edistää kiinteistöjen hallintaa salkkutyökalun avulla, kehittää purkumateriaalien arviointiin sovelluspohjaista ohjelmaa yhteistyössä oppilaitosten kanssa, helpottaa purkumateriaalitietojen siirtämistä kansalliseen purkumateriaali- ja rakennusjätetietojärjestelmään, kerätä ja jakaa tietoa uusista ratkaisuista rakennus- ja purkumateriaalien kiertotaloudesta, kannustaa kiinteistönhaltijoita purkuun menevien kohteiden kalusteiden kierrätykseen sekä viestiä Rakennuslakiin 2025 tulevien muutosten vaikutuksesta kuntiin ja kuntalaisille.

MATAVA – Maaseutumaisen alueen tavaraliikenteen kehittäminen 2024-2026

Pohjois-Pohjanmaalla on tarve mahdollistaa yritysten, työpaikkojen ja ihmisten on vapaata sijoittamista. Pitkät välimatkat ja vaikeat talviolosuhteet lisäävät yritysten kustannuksia ja heikentävät kilpailukykyä. Yritysten sijaintipäätösten näkökulmasta tarvitaan pitkäjänteistä liikennejärjestelmäsuunnittelua, joka luo vakautta elinkeinoelämälle. Yksi esimerkki haasteellisessa tilanteessa olevista ryhmistä on ruokaketjun pientuottajat, joiden toiminnan kannattavuudessa logistiikkakulut näyttelevät jo tosi merkittävää osaa. Kuljetuskustannuksilla on suora vaikutus alueella toimivien, sinne hakeutuvien ja syntyvien uusien pk- ja mikroyritysten liiketoiminnan kannattavuuteen, kuten myös julkisen sektorin toimintaan. Kevyempi kustannusrakenne ja saavutettavammat palvelut kannustavat uusia toimijoita yrittäjyyteen ja ylläpitävät olemassa olevaa liiketoimintaa. Hankkeessa tehdään esiselvitys tavaraliikenteen ongelmakohdista ja kehittämistarpeista sekä valitaan ne tarpeet, joihin hankkeella lähdetään hakemaan tavaraliikenteen kuljetuksia tehostavia ratkaisuja. Lisäksi valitaan pilottikohteet, joille laaditaan tuloksia hyödyntävät liiketoimintamallit.

Vuoden 2025 toimenpiteet: Valittuihin pilottiongelmiin kehitetään tekniset ratkaisut. Pilottikohteiksi valittujen sidosryhmien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä ongelman ratkaisemiseksi ja liiketoimintamallien suunnittelemiseksi. Vuoden aikana myös käynnistetään suunnitellut pilottintokokeilut.

Yksityismaiden soiden vesien palauttamisen ja johtamisen pilotit – Ojasta allikkoon 2 2023 - 2025

Taloussuunnittelusta aiheuttamasta vesistökuormituksesta on saatu viime vuosina uutta tutkimustietoa, jonka myötä erityisesti ojitettujen turvemaiden roolin on havaittu olevan merkittävämpi ja pitkäaikaisempi kuin aiemmin oletettiin. Metsätalouden aiheuttama vesistökuormitus näkyy jokien sekä Itämeren tilassa, kun havaintoja sinileväkukinnoista saadaan myös Perämeren alueelta. Viimeaikainen kehitys kertoo, että vesiensuojelutoimia tarvitaan metsävaltaisilla Pohjanlahden valuma-alueilla. Hankkeen tavoitteena onkin parantaa metsätalouden vesiensuojelua ja vesien tilaa edullisen, tehokkaan, monitavoiteisen ja luonnonmukaisen vesiensuojelutoimen eli vesien palauttamisen keinoin. Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan vesien palautuksia sekä edistetään menetelmän laajempaa käyttöönottoa päivittämällä jo olemassa olevia työkaluja ja luomalla uusia (toimintamalli, sopimusperusteiset, paikkatietoaineistot). Tavoitteena on saada aikaan toteutuksia yksityismetsiin, jotta menetelmän ja aiemmin luodun toimintamallin toimivuudesta saataisiin lisää varmuutta ja kokemusperäistä tietoa käytännön kohteilta. Vuoden 2025 aikana raportoidaan hankkeen tulokset ja osallistutaan hankkeen tuloksista viestimiseen. Hanke toteutetaan yhteistyössä Tapio Oy:n, Iin Micropolis Oy:n ja John Nurmisen säätiön kanssa.

Retkellä lijoella -esiselvityshanke 2024 – 2025

lijojen ja sen sivujokien varsilla on virkistysreittejä ja -rakenteita, joiden tilasta ja kunnosta ei ole ajantasaista tietoa. Osa reiteistä on huonossa kunnossa, informaatio niistä on puutteellista, hajanaisista ja matkailijoiden käyttöön soveltuvat reitit eivät ole helposti löydettävissä verkosta ja maastosta. Hyvin hoidetut reitit ja tieto niiden olemassaolosta lisäävät alueen vetovoimaa, helpottavat matkailijan tai retkeilijän pääsyä luontoon ja hyvin suunniteltuina vahvistavat hänen luontokokemustaan eivätkä kuormita luontoa. Esiselvityshankkeessa kartoitetaan ja dokumentoidaan lijojen ja sen sivujokien läheisten virkistyskäyttöön ja lihasvoimin liikkumiseen tarkoitettujen reitistöjen, niiden palvelurakenteiden ja liittyvän infrastruktuurin kunto, laatu, saavutettavuus ja houkuttelevuus - poissulkien valtion omistamat kohteet. Hankkeen tuloksena syntyy kehityssuunnitelma, johon kootaan priorisoitujen reittien jatkokehittämisen kannalta olennaiset hankkeen tulokset. Suunnitelma toimii varsinaisen kehittämishankkeen suunnittelun pohjana. Hankkeessa työskentelee yksi hanketyöntekijä.

IIVO -lijojen vesistön hoitokalastus patoalueilla -hanke 2025

Hankkeella parannetaan lijojen vesienhoitoa edistämällä hauen kalastusta patoaltailla ja vaelluskalojen poikasten ja smolttien selviytymisen kannalta merkittävässä predaatiokohteissa. Hankkeessa sovitetaan 3 (-4) hauenkalastuskohteesta, niitä koskevista säännöistä ja saalistilastoinnista vesialueen omistajien ja sidosryhmien kanssa sekä kartoitetaan niiden palvelurakenne ja mahdolliset kunnostustarpeet (vesille pääsy, opasteet, lupien hankinta, pysäköinti, mahdolliset tulentekopaikat ja laavut). Samalla lisätään hauen arvostusta ruokakalana ja matkailutuotteena. Laaditaan esittelyaineisto kalastuskohteista, joka tarjotaan vapaasti käytettäväksi lijojen kalastusta esitteleville sivustoille sekä kehittämissyhtiöiden ja yritysten käyttöön sekä teetetään sähkökoekalastus hauenkalastuskohteilla ja

kahdella vertailukohteella, jotta pyynnin vaikutuksellisuutta voidaan myöhemmin seurata ja arvioida. Hanke kestää puoli vuotta ja työllistää yhden henkilön.

STORe 2 / arvopohjainen koulutusmatkailu

Iin ilmastotyön onnistuminen on nostanut kansainvälisesti toivoa ilmastotekojen paikallisten toimien merkitykselle. Tämän vuoksi lihin tulee merkittävä määrä kyselyitä maailmalta: Miten olette onnistuneet, mitä me voisimme tehdä ja oppia teiltä? STORe -hankkeen aikana on projektiryhmässä syntynyt paljon keskustelua alueen kiinnostavuudesta nimenomaan koulutusmatkailuun liittyen. Iin kunnan vahvuudet ja mahdollisuudet koulutusmatkailun eri teemoissa täydentäisivät Oulun seudun tarjontaa, ja lisääisivät kiinnostavuutta ja palvelutarjontaa. Arvopohjainen koulutusmatkailun kehittämisen tarkoittaa matkailun kehittämistä siten, että se perustuu vahvoihin eettisiin, sosiaalisiin ja ympäristöllisiin arvoihin. Tässä lähestymistavassa koulutusmatkailu on keskeisessä asemassa, ja sen avulla voidaan edistää matkailijoiden ja paikallisten yhteisöjen hyvinvointia, ympäristönsuojelua ja kulttuurien välistä ymmärrystä, sekä lisätä alueen elinvoimaa. Tavoitteena on, että STORelle saadaan vuoden 2025 aikana kirjoitettua jatkohanke, ja Iin osatoteutus tulisi keskittymään arvopohjaisen koulutusmatkailun kehittämiseen. Jos jatkohanketta ei lähdetä projektiryhmällä hakemaan, karotetaan muita toteutusmahdollisuuksia koulutusmatkailuhankkeelle. Hanketta valmistellaan ja sille suunnitellaan haettavan rahoitusta vuoden 2025 aikana.

Iijoen Lumo -jatkohanke

Iijoen Lumo -hanke on ollut vaikuttava hanke, jolla on herätetty Iijoen matkailumahdollisuudet ja -verkostot henkiin sekä tuotettu alueelle matkailun kehittämissuunnitelma. Osallistujakunnat ja matkailuyritykset ovat toivoneet hankkeelle jatkoa ja vuoden 2025 alussa suunnitellaan yhdessä jatkohankkeen sisältöä ensimmäisen hankkeen tulosten pohjalta. Hanke voisi käynnistyä syksyllä. Suurimpina painopistealueina hankkeessa tulee todennäköisesti olemaan alueen toimijoiden yhteistyön syventäminen, tuotteistaminen ja yhteismarkkinointi sekä Iijoen tunnetuksi tekeminen. Hankkeessa tavoitteena on pyrkiä laaja-alaiseen, koko Iijoen pääuoman kattavaan yhteistyöhön ja elinvoiman lisäämiseen.

Hallinto ja kumppanuudet

Hallinnon ja kumppanuuksien alueeseen kuuluu toimitusjohtajan tehtävät, kumppanuuksien ja verkostojen luominen ja ylläpitäminen, hallinnon asiat kuten talous, henkilöstö, työterveys, ohjelmistot, hallituksen kokoukset.

Talous (1 000 €)

	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	525	525	525	535	540
Liikevoitto	45	0	0	0	0
Tilikauden tulos	63	0	0	0	0
Oma pääoma	153	150	200	200	200
Vieras pääoma	525	535	525	535	535
-siitä lainakanta	286	286	286	286	286

Tunnusluvut

	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstön lkm	12	12	12	13	13

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Onnistuakseen tavoitteissaan Micropolis tarvitsee vahvaa yhteistyötä kunnan eri toimialojen ja kun-

takonsernin muiden yhtiöiden kanssa. Yritysten saamiseksi kuntaan ja sitä kautta myös työpaikkojen ja asukkaiden määrän kasvattaminen edellyttää monipuolista tonttitarjontaa yrityksille ja asukkailla. Tavoitteen saavuttamiseksi yhteistyö yhdyskuntatoimen kanssa on avainasemassa.

Micropolis hyödyntää rahoituksessaan mm. EU-ohjelmarahoitusta. Micropoliksen tulee toteuttaa nykyiset hankkeet laadukkaasti, tuottaa rahoittajille, kumppaneille ja asiakkaille lisäarvoa, panostaa uusien hankkeiden tarvelähtöiseen suunnitteluun ja käynnissä olevien hankkeiden tulokset tulee osoittaa selkeästi. Hankkeiden toteuttamisessa on riski, että hankkeiden kohderyhmän odotukset ja tavoitteet eivät toteudu toivotulla tavalla eri syistä. Hankkeiden avulla kunnalle ja yrityksille tuotettua lisäarvoa terävöitetään. Yhteistyöllä ja hankkeiden yhteissuunnittelulla pyritään siihen, että kunnan toimialat hyötyisivät hankkeiden toimenpiteistä entistä paremmin. Toinen hankerahoitukseen liittyvä riski on, että sitä ei myönnetä ja suunnitellut toimenpiteet jäävät toteutumatta.

Kuntastrategian toteutus:

Yhtiön toiminnalla tuetaan lin kuntastrategian kaikkia neljää painopistealuetta.

	Vahva ja kestävä kasvu	Luonnonläheinen li	Systeeminen muutos	Henkinen hyvinvointi
Kehittäminen				
Retkellä lijoella -hanke	x	x		x
Yksityismaiden soiden vesien palauttamisen ja johtamisen pilotit – Ojasta allikkoon 2		x	x	
Älykäs ja uudistava matkailu Oulun seudulla (STORE)	x	x		x
Luonnonvarojen älykäs käyttö digitaalisella kiertotalouden ohjauksella (Kiertola)	x	x	x	
Maaseutumaisen alueen tavaraliikenteen kehittäminen (Matava)	x		x	
Turvetuotantoalueiden jälkikäyttö (Turpo=		x	x	
lijoki-sopimus	x	x	x	x
lijoen vesistön hoitokalastus patoalueilla (IIVO)	x	x		
<i>lijoen Lumo 2 - matkailuhanke</i>	x	x	x	x
<i>STORE 2 -matkailuhanke</i>	x	x		x
Yrityspalvelut	x		x	
Uusyrytyshoukuttelu, olevien yritysten neuvonta, yritystapahtumat yritysten investointien ja kehittämisen tukeminen	x		x	
elinkeino-ohjelma	x			
Kuntamarkkinointi ja -viestintä				
Kunnan viralliset viestintä- ja markkinointimateriaalit, ohjeistus	x	x	x	x
Viestinnän seuranta ja kehittäminen			x	
Sisällöntuotanto, mm. kunnan tiedotelehti, verkkosivut, somekanavat ja mediayhteistyö	x	x	x	x
Markkinoinnin vuosisuunnitelma, mainoskampanjat ja mittaaminen asumisen, yrittämisen, työskentelyn ja matkailun näkökulmista. Rakentajamessut, Pohjolan Rengastie -seutumarkkinoinnin yhteistyö	x	x	x	x

11.3.4. Iin Energia Oy

Toiminta-ajatus:

- tuottaa, myydä ja siirtää sähköä kilpailukykyisesti ja häiriöttä

Painopistealueet:

- sähköntuotanto, -jakelu ja -myynti

Toiminnalliset tavoitteet:

- sähköntuotannon omavaraisuus, verkkotoiminnan kehittäminen energiaviraston valvontamallin mukaan, sähkönmyynti yritykselle taloudellisesti kannattavasti

Talous (1 000 €)

	TP 2023	TPE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	8374	7300	7500	7600	7800
Liikevoitto	4071	50	10	100	100
Tilikauden tulos	4213	100	200	200	200
Oma pääoma	7467	7567	7767	7967	8167
Vieras pääoma -siitä lainakanta	6694 0	6700 0	6700 0	6500 0	6500 0

Tunnusluvut

	Henkilöstön lkm	Liikevoitto %/lv	Nettotulos %/lv	Sijoitetun pääoman tuotto %	Oman pää- oman tuotto %	Omavarai- suus-aste %	Quick ratio
TP 2023	14	48,6	46,8	67,6	71,6	39,7	3,0

Investoinnit

Investointi kohde	TP 2024	TPE 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Sähköverkosto	1000	1000	1000	1000	1000

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

37. Iso myrsky tms. luonnon katastrofi, joka voisi hetkellisesti lamaannuttaa sähköjakelun alueellamme
38. Regulaation tiukentuminen ja nopeat muutokset
39. Sähkön hinnan äkillinen nousu ja lasku
40. Volyymiriski sähkömyynnissä
41. Talouden seurannan ja ennakkoinnin tärkeys nopeasti muuttuvassa energiamarkkinassa
42. Ammattimaisen ja motivoituneen työvoiman pysyminen talossa sekä uusien vastaavanlaisten löytäminen markkinoilta

Toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

- sähkönjakeluverkon vakuuttaminen
- yhteistyö naapuri yhtiöiden kanssa
- urakoitsijayhteistyö
- ennakoivaan kunnossapitoon panostaminen
- hakeudutaan mukaan työryhmiin, joissa voidaan vaikuttaa tuleviin muutoksiin sekä joissa saadaan ennakolta tieto mitä muutoksia on tulossa
- talouden seuranta
  - kassavirran ennustaminen tulevaisuuteen
  - taseen vahvistaminen ja ennen kaikkea oman pääoman kerryttäminen yllättäviin tilanteisiin
- oman tuotannon ja sähkönhankinnan suojaaminen
- sähkönmyynti vain kannattavasti
- seurataan markkinoita päivittäin sekä ollaan valmiina nopeisiin muutoksiin tarvittaessa
- työpaikan työkuulttuurin kehittäminen kannustavaksi sekä motivoivaksi, sekä yhtiön brändin luominen houkuttelevaksi nykyisille ja mahdollisille uusille työntekijöille

Kuntastrategian toteutus:

- Myymämme sähkö on 80 %:sti tuotettu uusiutuvalla energialla
- Energiakäytön neuvonta
- Hankinnoissa käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia yrityksiä
- Siirtyminen sähköisiin järjestelmiin ja tallenteisiin
- Materiaalien kierrätys

Toimenpiteet kuntastrategian toteuttamiseksi:

- Hankinnoissa selvitämme aina mahdollisuuksien mukaan paikallisen tarjonnan ja pyrimme saamaan paikalliset mukaan tarjoamaan hankintoja
- Materiaalin kierrätyksessä käytetään vastuullista toimijaa
- Koulutetaan henkilöstö antamaan laadukkaampaa energiankäytön neuvontaa